

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

11 1/2 1/2
2 A 2101
L 23 The

E ARISTOPHANIS TRIMETRORVM COMPOSITIONE ARTIFICIOSIORE.

DISSERTATIO INAUGVRALIS

QVAM AD SVMMOS IN PHILOSOPHIA HONORES
AB AMPLISSIMO PHILOSOPHORVM MARPVRGENSIVM
ORDINE RITE CAPESSENDOS

SCRIPSIT

RICARDVS KLAVER
OFFENBACENSIS.

MARPVRGI CATTORVM
TYPIS ACADEMICIS IOH. AVG. KOCH
MCMV.

EL

L. 388/6

PA 3888

K 5

Angenommen von der philosophischen Fakultät am 15. Febr. 19

**PARENTIBVS
OPTIMIS.**

Index capitum.

aeformatio	pg. 8
classis prima: De trimetris indissolutis in usum parodiae adhibitae	„ 15
Caput primum: De parodia tragica	„ 15
Caput secundum: De irrisione poetarum, oratorum, magistrorum, aliorum	„ 29
classis secunda: De usu trimetrorum, qui ad augendam ser- monis gravitatem formati sunt indissoluti	„ 35
Caput primum: De trimetris ad spectatores conversis	„ 35
Caput secundum: De trimetris quae in scaena geran- tur explicantibus	„ 42
Caput tertium: De reliquis trimetris, qui ut ex multi- tudine emineant carent solutionibus	„ 56
classis tertia: De usu trimetrorum, qui ad augendam sermonis suavitatem formati sunt indissoluti	„ 76

Quid intersit inter artem, qua iambicum trimetrum acatalecticum composuerint lyrici poetae, et licentiam, quam sibi sumpserint comici, quam licentiam maximam dicas si admirabilem respereris regularum multitudinem observatarum in trimetris tragicorum, ex Porsonis temporibus usque ad nostram aetatem viri dd. quaerere ac demonstrare non sunt gravati, atque inter alios de usitatissimo illo apud Graecos versuum genere optime meriti sunt Carolus Fridericus Muellerus¹⁾ nec non Iohannes Rumpelius.²⁾ Intentissima enim cura hi viri dd. tragicorum trimetros, Rumpelius lyricorum et Aristophanis quoque versus pervestigaverunt, quaesiverunt regulas exceptionesve metricas, numeraverunt tribrachos dactylos anapaestos, invenerunt rationem hanc: singulae insunt solutiones (quo nomine tribrachos dactylosque comprehendunt hi viri dd.) in lyricorum versibus 17—18, in Sophoclis vv. 16, in Aeschyli vv. 13, in Euripidis vv. 4—5, in Aristophanis vv. 2—3.

Accedit vero, quod attinet ad Aristophanem, anapaestorum quos cyclicos nominare placuit viris dd. larga multitudo, ut in Aristophane haec potius ratio sit instituenda: insunt in 8188 trimetris iambicis, qui exstant in fabulis Aristophaneis nobis servatis, ut utar numeris, quos offert Rumpelius l. l., tribrachi 2625, dactyli 1465, anapaesti 3779 numero; solutiones igitur metri 7869 in versibus 8188, singulae in versibus 1,04 fere.

Paucos exstare versus Aristophaneos, qui nullum contineant pedem solutum, ex hac ratione satis superque apparet. Nonne eo

1) C. F. Mueller, de pedibus solutis in dialogorum senariis Aeschyli, Sophoclis, Euripidis Berol. 1866.

2) Johannes Rumpel, Die auflösungen im trimeter des Euripides. Philol. tom. XIV. pg. 407 ss.; Die auflösungen im trimeter des Aeschylus und Sophocles. Philol. tom. XXV. pg. 54 ss.; Der trimeter des Aristophanes. Philol. tom. XXVIII. pg. 599 ss.

magis tales versus elegantius conformatos dignos esse, qui accuratius considerentur, nonne ut inter lyricorum trimetros illos, qui admittunt solutiones, ita inter comicorum illos, qui omnino carent solutionibus, maxime memorabiles esse concedendum est? Mihi quidem operae pretium esse visum est quaestionem instituere de comoediae quae ἀρχαία vocatur trimetris indissolutis — liceat enim hac voce uti — qui nobis servati sunt, idque eo magis, quo magis vidi non casu hic accumulatos, hic parcius eos esse adhibitos, se certo quodam consilio commotos poetas hunc vel illum versum composuisse arte exactiore.

Praefatio.

1.

Quattuor trimetri iambici acatalectici formae a grammaticis commemorantur¹⁾, quae suo iure reducuntur ad formas tres nobis notaes sunt sub nomine trimetri lyrici tragici comici. Zielinskius optime ille de comoedia meritis iam tria haec trimetrorum genera in comoedia reperiri cognovit²⁾, sed cum non accuratius fusiusque egerit de tribus his generibus, proximum erit, ut paucis rem exponam.

Primi illius generis trimetros, de quibus in tota hac quaestione mihi res erit, non lyricos, sed indissolutos nominare mihi liceat quippe qua appellatione dilucide eorum forma significetur haec:

— — — — | — — — — | — — — — ||

Secundo deinde generi quod tragicorum versuum generi nominatur versus tribuam has tragicorum leges non violantes:

tribrachi, etiamsi ex compluribus vocabulis constant, primam usque ad quintam versus sedem admittuntur,

1) Quattuor formas schol. discernit ad Hephaest. VI ed. Gaisf. p. 1 τοῦ δὲ ἰαμβικοῦ μέτρου χαρακτηρῆς εἰσι τέσσαρες, τραγικὸς, κωμικοσατυρικὸς καὶ οὕτω πῶς ἰδίως λεγόμενος ἰαμβικός (i. e. lyricus nominatur trimeter).

2) Th. Zielinski in libro qui inscr. „Gliederung der altattischen Komödie“ p. 292 ss.

dactyli, etiamsi non in uno insunt vocabulo in prima sede tertiaque;

anapaesti nominum priorum in omnibus sedibus nisi in ultima conceduntur, cum anapaesti appellativorum in prima tantum sede ferantur, quos neque ex compluribus vocabulis compositos esse permissum est neque ortos esse ex accessione augmenti. Non equidem nescio Euripidem ipsum ultimas has leges interdum violasse¹⁾, sed ut tragici versus forma, quoad fieri potest, dilucida atque circumcisa statuatur, ne illos quidem comoediae versus tragicos nominabo, qui, praeterquam quod plures duabus continent solutiones, ad tragicam normam conformati sunt.

Tertii denique generis omnes sunt versus, qui illas tragicorum leges vel ut cautius dicam, qui leges supra a me descriptas non sequuntur, atque hoc est genus trimetrorum quos comicos appellare liceat.

Quo vero accuratius possit perspici, quonam iure in comoedia tria illa trimetrorum genera constituentur, fabulas perquisivi Acharnensium Vespasum Pluti numerosque collegi versuum indissolutorum tragicorum comicorum. Ratio quam inveni haec est:

Trimetri insunt	indissoluti	tragici	comici
in Acharnensibus	272	244	265
in Vespis	243	257	251
in Pluto	348	310	341.

Videmus trimetrorum, qui unicuique fabulae inserti sunt, tertiam fere partem constare ex versibus indissolutis, tertiam fere ex versibus tragicis, tertiam fere ex versibus comicis.

Haec, puto, sufficiunt quibus excusam libertatem, qua usus sum in tribus illis trimetrorum generibus constituendis. Pluribus vero excusam necesse est, quod inter leges quas sibi scripserint tragici subtilem illam et nusquam ab illis violatam enumerare omisi legem quae nominatur Porsonis.

Quae lex, cum tragicorum fere nullus exstet versus, qui eam frangat, ab Aristophane sane saepissime neglecta est non in comicis solum versibus sed etiam in indissolutis et tragicis, quod

1) Mueller l. l. pg. 138 s.

premendum mihi est quam maxime, cum tamen tot locis apertissimum sit Aristophanem id curasse, ut legitimos et puros et ad normam cadentes senarios proponeret. Itaque venia nobis petenda est; ubicumque enim de tragicis trimetris huius quidem poetae locuturi sumus, id ita intellegendum esse teneas, ut de Porsoniano edicto ne cogitemus.

Aristophanes sane hanc quoque rei metricae subtilitatem sensit. Cum lege severiore sese obstringere nollet, tamen intra tria illa trimetrorum genera non pari licentia usus est, nam in trimetris elegantioris formae componendis paulo accuratius curavit legem Porsonis quam in ceteris. Exemplo sint Acharnensium trimetri. Cretici versum concludentes, sive praecedat vocabulum spondiacum sive non praecedat, intra Acharnensium trimetros indissolutos singuli exstant in versibus 2, 69, intra trimetros eiusdem fabulae tragicos in versibus 2, 74, intra trimetros comicos in versibus 2, 67. Pares ergo condiciones unicuique versuum generi sunt, attamen res ita se habet: inter centenos versus, qui cretico finiuntur, trimetri sunt indissoluti 62, 38, tragici 58, 42, comici 56, 57, qui non violant legem Porsonis. Ergo vel ex neglecta ista lege recte illam tripartitionem se habere apparet.

Haec habeo quae praemittam de formis trimetrorum, quae in comoedia inveniantur. Priusquam autem ad rem propositam ipsam aggrediamur, quaerendum nobis erit, qua via totam quaestionem de trimetris indissolutis instituamus.

2.

Acharnensium fabulam, quae primam nobis se offert inter Aristophanis fabulas, in hac paragrapho obiter perscrutemur. Ex tota versuum indissolutorum multitudine illos solum respiciam, quibus mea quidem sententia plurima disci possunt. Ut autem graphice tria illa trimetrorum genera distinguam, in tota quaestione unam antepo nam stellulam versibus tragicis, duas stellulas versibus comicis; indissoluti sunt omnes quibus nihil praefixum est.

Inspiciamus Acharnensium prologum: in primis 16 versus unus inest, qui nullum continet pedem solutum, versum dico

πῶς τοῦτ' ἔσεισέ μου δοκεῖς τὴν καρδίαν;

Tragico vel grandiore sono hic versus recitandus est, tragici sermonis more verba sunt collocata (μοῦ . . . τὴν καρδίαν), quod certe risum movit artificium: rusticus homo, qui tragicae personae magnificentiam imitatur verborum.

Deinceps videamus versus 26 s.

— — — | — — — εἰρήνη δ' ὅπως
ἔσται προτιμῶσ' οὐδέν· ᾧ πόλις πόλις.

Dicaeopolis cives accusat; magnum opprobrium est, quod tragica gravitate inicit in Athenienses.

Multo vero magis quam Athenas ruris amoenitatem ac quietem desiderat:

(λογίζομαι) (31)

στρυγῶν μὲν ἄστν, τὸν δ' ἐμὸν δῆμον ποθῶν 33
ὃς οὐδέπω ποτ' εἶπεν „ἄνθρακας πρίω“,
οὐκ „ὄξος“ οὐκ „ἔλαιον“ οὐδ' ἤδη „πρίω“
* ἀλλ' αὐτὸς ἔφερε πάντα χῶ πρίων ἀπῆν.

Rustici hominis desiderium vere poetica arte Aristophanes descripsit versibus diligentius perpolitis, quorum ultimus solus unam continet solutionem.

Ne quis offendat in hoc versu tragico, quem attuli, cum de versibus indissolutis agere mihi proposuerim, haec mihi in univ-
ersum praemittenda sunt. Diligentius hos trimetros compositos esse atque inter versuum laxioris artis multitudinem suavius decurrisse ad aures auditorum nemo est qui neget. Evenit solutio una in versu 36. Nimirum ea libertas poetae fuit, ut non solum tragicos, sed etiam comicos trimetros, ubi placebat, inter indissolutos collocaret. Accedit, quod inter vocabula quibus comicos uti necesse est, nonnulla sunt omnino non apta metro puro iambico, e. gr. vocabula ἀγορά ἀγοράζειν sim., πρύτανις πρυτανεῖον, νεφέλη, θεράπων, μειράκιον aliaque deminutiva eiusmodi, κακοδαίμων, ἕτερος, προσιέναι similia.

Iam alios Acharnensium versus inspiciamus:

ἔμοι σὺ ταυτασι λαβὼν ὀκτὼ δραχμὰς 130

* σπονδὰς ποιήσον πρὸς Λακεδαιμονίους μόνῳ
καὶ τοῖσι παιδίοισι καὶ τῇ πλάτιδι·
ὕμεῖς δὲ πρεσβεύεσθε καὶ κεχήνατε.

His versibus, qui nullos continent pedes solutos nisi in voc *δαιμονίους* non evitabili, Dicaeopolis Amphitheo ea explicam iam facienda sint, et actionem parat ipsam. Itaque ad haec maiore sono recitanda sunt, quia omnia in hac fabula ducunt ab ipso hoc foedere. —

Athenienses, ubi Sitalcorum exercitum appropinquaverint, Sitalcorum rex dicturos esse putat:

ὅσον τὸ χρῆμα παρόπων προσέρχεται. 150

Rettulit haec Theorus. Postea eodem modo Amphitheus nenses dixisse refert:

σπονδὰς φέρεις τῶν ἀμπέλων τετμημένων; 183

Ecce duo monosticha indissoluta. —

*ἐγὼ δὲ φεύξομαί γε τοὺς Ἀχαρνέας*¹⁾ 203

Amphitheus hunc versum recitans abit, itaque scaena clauditur. Praeterea hic versus memorabilis est, quia in iambis constat, aptissimus, qui a fugiente recitetur. In metri tibi revoces Catulli phaselum, qui „ait fuisse navium celerrim

καίτοι δέδοικα πολλά· τούς τε γὰρ τρόπους 370

τούς τῶν ἀγροίκων οἶδα χαίροντας σφόδρα

ἔάν τις αὐτοὺς εὐλογῇ καὶ τὴν πόλιν,

ἀνὴρ ἀλαζῶν καὶ δίκαια κᾶδικα·

κᾶνταῦθα λανθάνουσ' ἀπεμπωλόμενοι·

τῶν τ' αὖ γερόντων οἶδα τὰς ψυχὰς ὅτι 375

οὐδὲν βλέπουσιν ἄλλο πλὴν ψήφῳ δακεῖν.

Ad Athenienses poeta sermonem direxit. Versibus graviter currentibus cives perstringit verbis acerbissimis strictisque quasi gladio. —

Deinde insistamus in versu 571. Lamachus in scaena prodit movetque risum maximum. Armatus enim eius portus ac monstruosus est, incessus militi illi Plautino simillimus rerum concentus violetur, ut merus *σαλπιγγολογχυπηναδης* Aeneas fere utitur dictione:

1) Varia lectio exstat *φευξοῦμαι* in cod. R, cui ea de causa ferendum esse puto *φεύξομαι*, quia augetur volubilitas metri. Iam vide quae attuli in partis tertiae § 1.

*πόθεν βοῆς ἤκουσα πολεμιστηρίας; 571
 ποῖ χρὴ βοηθεῖν; ποῖ κυδοιμὸν ἐμβαλεῖν;
 τίς γοργόν' ἐξήγειρεν ἐκ τοῦ σάγματος;

Iam quem primum attuli versus 12 huiusmodi erat. Hic quoque quod risum moveat hoc est, ut persona quae risui datur magnificentiam verborum habitumque personae tragicæ imitetur.

Sed videamus versus sequentes :

Dicaeop. ὦ Λάμαχ' ἦρως τῶν λόφων καὶ τῶν λόχων. 574

chorus ὦ Λάμαχ' οὐ γὰρ οὗτος ἄνθρωπος πάλαι
 ἅπασαν ἡμῶν τὴν πόλιν κακορροθεῖ;

Lam. οὗτος σὺ τολμᾷς πτωχὸς ὢν λέγειν τάδε;

Dic. ὦ Λάμαχ' ἦρως ἀλλὰ συγγνώμην ἔχε,
 εἰ πτωχὸς ὢν εἶπόν τι κάστωμυλάμην.

Hi quoque trimetri tragici coloris sunt. Poeta vaniloquis verbis Lamachi parvam scaenam addidit, quam dixeris hilarotragicam. —

Iam ex reliqua fabulae parte paucos trimetros eligam, quorum primos consideremus versus 742 ss.

ὡς ναὶ τὸν Ἑρμᾶν, εἴπερ ἰξεῖτ' οἴκαδὶς
 τὰ πρᾶτα πειρασεῖσθε τᾶς λιμῶ κακῶς.

Per Mercurium Megarensis homo iurat sonoris versibus. Ita Euripidi sancte adiurat Dicaeopolis :

τουτὶ λαβῶν ἄπειμι κοῦ πρόσειμι' ἔτι. 468. —

Deinde spectatoribus magis quam filiis Megarensis homo quae sint agenda versibus indissolutis explicat:

ἀλλ' ἀμφίθεσθε καὶ ταδὶ τὰ ῥυγχία, 744
 κῆπειτεν ἐς τὸν σάκκον ὧδ' ἐσβαίνετε
 ὅπως δὲ γρυλλιξεῖτε καὶ κοῖξετε
 χῆσεῖτε φωνὰν χοιρίων μυστηρικῶν.

Hoc quoque artificium nobis iam antea occurrit in considerandis versibus 130/3. —

ὡς ὄξυ πρὸς τὰς ἰσχάδας κεκράγατε. 804

νῆ τὸν Δί' ἀστεῖω γε τὸ βοσκήματε. 811

Exclamat haec Dicaeopolis, dum intuetur ac contemplatur falsos porcellos. Comprehenduntur autem exclamationses ambae monostichis indissolutis. —

καὶ μὴν ὄδὶ Νίκαρχος ἔρχεται φανῶν. 908

καὶ μὴν ὀδί τις τὰς ὄφρῦς ἀνεσπακῶς 1069

ὥσπερ τι δεινὸν ἀγγελῶν ἐπείγεται.

ὀδί δὲ καὐτός· ἀλλ' ἄνοιγε τὴν θύραν. 1189

His quidem trimetris indissolutis personae nuntiantur aut d
buntur, quae in scaenam prodeunt.

3.

Sufficiunt exempla hucusque allata, quibus via nobis fiat, qua progrediamur. Multa quidem artificia invenimus, c tamen per tria genera disponi possunt. Primum enim, cui versibus 12; 571 ss. Acharnensium ageremus, ea de causa trim elegantius perpolitos esse vidimus, ut tragoediae imitatione, u nugis versemur, risus moveatur spectantium. Quod tamen tragica solum verborum collocatione ac magnificentia poeta e neque tragica solum versuum forma, sed indissoluta, quo fac auditorum aures advertantur. Deinde nos non fugit ceter quos attuli versuum plurimos eo consilio indissolutos compos poetam, quia aut sensus postulabat aut ipse volebat gravior sono recitari. Huius generis varias rationes percensui. sancte aliquid adiuretur aut vehementer exclametur, sive dil aliquis verbis iubeatur aut alicuius ipsa verba repetantur, veniens describatur persona aut se ituram esse dicat, sive plicetur aliquid spectatoribus aut opprobrio detur, indissoluti quatenus fieri potest perpolitos trimetris personae loquentis comprehenduntur. Tertium denique genus est versuum, qui co poetico vel descriptivo indissoluti vel meris ex iambis confo sunt. Huiusmodi trimetri illi sunt rustici hominis deside enarrantes versus 33 ss. et fugientis Amphitheï versus 203.

De tribus igitur trimetrorum indissolutorum generibus res est, quae singillatim nunc erunt pertractanda. Itaque i erit demonstrare, quomodo singula artificia supra detecta vel adhuc intra unumquodque genus nondum tractata lateant adhi Aristophanes, deinde vero, quot eorum ceteri huius aetatis noverint, quorum superstites habemus trimetros.

Pars prima.

De trimetris indissolutis in usum parodiae adhibitis.

Caput primum: De parodia tragica.

1.

In huius partis capite primo de illis trimetris iambicis agamus, quos indissolutos Aristophanes conformavit, ut tragici generis dicendi imitatione risum moveat. Exempla inveniuntur permulta, sed in singulis tractandis nova oritur quaestio, quae primo obtutu non levis momenti esse videtur, quosnam illorum versuum ex ipsis tragoediis poeta petiverit, cum, si omnino non sunt Aristophanis sed tragici alicuius, non sit mirabilis forma elegantissima.

Iam supra attuli Acharnensium versum 12

πῶς τοῦτ' ἔσεισέ μου δοκεῖς τὴν καρδίαν;

Antecedit versus

*ὁ δ' (scl. ὁ κῆρυξ) ἀνεῖπεν „εἴσαγ' ᾧ Θεογνι τὸν χορόν“.

Nonne multo magis ridenda res fiet, si ipsius Theognidis ponemus esse versum 12? Certe, sed tacent scholia. Itaque de hoc versu nihil statuendum est.

Fingamus vero scholiastam aliquem adnotavisse ex hac vel illa Theognidis fabula hunc versum petitum esse, iam porro mihi esset quaerendum, cum scholorum in talibus discernendis fidem incertam esse viri dd. docuissent¹⁾, utrum fides scholiastae habenda esset necne.

Mittamus igitur totam hanc quaestionem, quam eo magis mittere mihi liceat, cum hoc loco meum non sit demonstrare unde Aristophanes indissolutos illos trimetros petiverit, sed quo consilio adhibuerit.

2.

Lamachus, de quo iam supra egi (cf. pg. 12), non solum adversus Dicaeopolim tragicam personam agit, sed etiam in Acharnensium exodo. Vulneratus in scaenam apportatur miserabiliterque

1) W. Passow, de Aristophane defendendo, pars II., de fide scholorum. Hirschbergi 1898.

lamentatur quasi Philoctetes sit Lemnius (cf. vv. 1190 ss.). Postquam substiterunt, qui eum portant, denuo lamentari incipit trimetris iambicis indissolutis, qui aliis metris saepe excipiuntur (cf. vv. 1204, 1214, 1218, 1222). Quo magis vero tragica scaena nascatur, Dicaeopolidi quoque poeta versus indissolutos tribuit 1211, 1213, 1216, 1220.

Quaeramus similia. Bene nobis notum est Aristophanem interdum argumenti exitum ita explicavisse, ut fere tragicus fieret, ante omnes autem in Equitum fabula, quam primam inspiciamus.

Vario iam modo Paphlago Demo probare conatus erat se esse optimum eius ministrum, semper autem Agoracritus eum superaverat. Nunc ei in mentem venit oraculo quodam illum descriptum esse, a quo solo superari possit; inde extremum experitur auxilium:

οὐ δῆτ' ἐπεὶ μοι χρησμός ἐστι πνθικός 1229

φράζων, ὕφ' οὗ ἴδῃσέ μ' ἠττάσθαι μόνου.

καὶ μὴν σ' ἐλέγξει βούλομαι τεκμηρίῳ 1232

εἴ τι ξυνοίσεις τοῦ θεοῦ τοῖς θεσφάτοις.

καὶ σου τοσοῦτο πρῶτον ἐκπειράσομαι.

παῖς ὢν ἐφοίτας ἐκ τίνος διδασκάλου; κ.τ.λ.

Hoc ipso oraculo Agoracritus vincit. Paphlago autem, donec desperans concidit, versus recitat 13 numero, quorum indissoluti sunt 7, tragici 4, comici 2, botularius versus 4, quorum indissoluti sunt 2; comici 2.

Neminem esse puto qui neget poetam indissolutis quos exhibuerit trimetris vere tragicam hanc fabulae scaenam conformasse. —

Pacis deinde exodum consideremus. Armorum artifices victoresque, postquam pax facta est, nesciunt quo victum quaerere desperantes in scaenam prodeunt lamentanturque miserabili. Versus inspiciendi sunt 1210—1264, quorum illis tributis sunt versus 18 numero, indiss. 12, trag. 3, com. 3. —

In Lysistratae fabula Lacedaemonii et Athenienses faciendae causa conveniunt. Dolo atque insidiis mulierum dissimarum coguntur; desiderio illarum fere confecti sunt. V autem miseria ridiculum in modum a choro *συμφορά* non

(cf. v. 1078) atque totam hanc scaenam, quae tendit a versu 1074 usque ad versum 1107, tragicam poeta conformavit. Versus vero 34 sunt numero, indissoluti 22, tragici 9, comici 2. —

Reliquum est exemplum, quod inest in Nubibus. Etsi non in fabulae exodo positum est, tamen illis quae attuli est simillimum.

Res est de Nubium versibus 1260 ss. Arynias faenerator prodit, qui curru vehens incommoda accepit. Deplorat calamitatem, deplorat pecuniam, quam nondum ei Phidippides reddidit. Scaena haec tragici est coloris; tendit a versu 1260 usque ad versum 1271, quorum 12 versuum indissoluti sunt versus 9, trag. 2, com. 1.

Cf. cum versibus 1264 s.

ὦ σκληρὲ δαῖμον, ὦ τύχαι θρασυάντυγες
ἔππων ἐμῶν, ὦ Παλλὰς ὣς μ' ἀπώλεσας.

versus quos supra attuli

ὦ δυσκάθαρτε δαῖμον ὣς μ' ἀπώλεσας.

Pac. 1250

ὦ συμφορὰ τάλαινα τῶν ἐμῶν κακῶν.

Ach. 1204

3.

Semper in tragoedia versari videmur, si in comoedia Aristophanea nuntius prodit. Ex tragoediae re scaenica comici poetae hanc personam sibi sumpserunt, cum fabulae argumentum artificiosius in modum tragoediae componere coepissent, neque Aristophanes faciem eius immutavit, sed vel sordidissimum vernam, si nuntium agit, incedentem fingit, quasi tragicus heros sit.

Hoc modo parodia nascitur iocosa, quam augent elocutio tragica nec non res metrica. Longas sane illas nuntiorum narrationes omnino non continere pedes solutos neminem spero esse qui exspectet; immo pauci versus indissoluti sufficiunt, quibus parodia indicetur. Itaque illos solum e singulis fabulas eligamus.

Acharnenses.

Incipit ἐξάγγελος a versu 1174

ὦ δμῶες οἱ κατ' οἶκόν ἐστε Λαμάρχου . . .¹⁾

1) δμῶς. Haec vox epici nec non tragici coloris in prosa oratione omnino non in usu est.

Sequuntur versus indiss. 1, trag. 3, com. 4; septem vero indissolutis oratio concluditur.

Vespaë.

De Xanthiae narratione, quae inest in versibus 129 in paragrapho dicam sequente.

Idem in Vesparum exodo nuntium agit, sed inter luc exempla hoc quidem non ducendum est. Versus sunt 147 quorum duo indissoluti sunt, ceteri tragici.

Aves.

Nuntii primi, qui avium facta refert, oratio a duobus indissolutis incipit 1122 s., nuntii secundi a versu 1170 in Hic deum vel deam aliquam venisse narrat atque aves e quae illam sequantur, versibus trag. 4, com. 1 usque ad 1181 indissolutum. Sequuntur versus indiss. 4, itaque l simillimus est Acharnensium illi quem attuli:

A c h.	}	v. indiss. 1	}	v. indiss. 1;	}	v. indiss. 1
Vesp.		v. indiss. 1		v. indiss. 1		v. indiss. 1

Deinde *ἐξάγγελος* in Avium exodo prodit nuntiatque taerum Basiliamque accedere. Versus 1706—1719 ei trit 14 numero, tragici 4, indissoluti 10.

Thesmophoriazusae.

Clisthenes prodit mulieribus nuntiaturus Mnesilochum inesse numero. Res est de vv. 574—596.

Incipit *ἀγγελία* a versu 578

ἦκω φράσων τοῦτ' ἀγγελῶν θ' ὑμῖν, ἵνα . . .

tenditque usque ad versus

ληρεῖς· ἐγὼ γὰρ οὐκ ἂν ἦλθον ἀγγελῶν,

εἰ μὴ 'πεπύσμηγ ταῦτα τῶν σάφ' εἰδότων.

Intra hos terminos Clisthenes versus recitat undecim, quor est comicus (585), ceteri indissoluti.

Ecclesiazusae.

Famulae, quae loco nuntii in exodo prodit, versus biles sunt 1130—1133 (4 vv. indiss.).

Plutus.

Cario longiore oratione refert, quomodo Aesculapius Plutum cum sanaverit. Incipit narratio a versibus 627/630, 633/636, 639/642, (versus sunt 9: indiss. 7, trag. 2), concluditur versibus 754/763, 766/769, 770 (versus sunt 13: indiss. 12, com. 1).

4.

Zielinskus l. l. p. 292 ss. de trimetris agit choro tributis, quibus nobis quoque in hac paragrapho res erit. Sed audias eum:

„... der tragische Trimeter, von dessen Existenz in der Komödie bisher nichts vermutet worden ist, ... ist überall anzunehmen, wo der Chor richtiger der Chorführer in Trimetern spricht.“

Hanc sententiam illustrandam v. d. omnes chori trimetros, qui sunt in fabulis Aristophaneis, nullos oblitus nisi Vesp. vv. 1332/3, numerat accurateque perscrutatur, non vero mea quidem opinione incipit, ut rem probet. Multos enim versus, qui non sunt tragici, pro abiudicare coactus est (cf. l. l. p. 294 s.), sed ne hoc quidem modo omnes evanescunt versus comici, quos pro tragicis veniat Ach. 557, Eccles. 1134, 1152, quamquam ipse adnotat anapaestos inesse pedibus secundo tertio quinto.¹⁾ Ergo probata non est, immo refutata sententia eius.

Adduxit Zielinskium, ut hanc sententiam statueret, versuum dissolutorum certe multitudo, qui a chori duce recitantur. Qui vero ni fallor multo simpliciores explicatum admittunt atque nunc demum illos tractemus, qui parodiae inserviunt.

Acharnenses.

a) De chori versibus 575/6 iam supra dixi (v. pg. 13). Eadem elegantia compositi sunt, qua versus Lamachi aut Dicaeopolidis, in tota scaena parodiam continet:

b) καὶ μὴν ὁδί τις τὰς ὀφρῶς ἀνεσπακῶς Ach. 1069
ὥσπερ τι δεινὸν ἀγγελῶν ἐπείγεται.

1) Fugit eum Lys. 1220 ὑμῖν χαρίσασθαι. Hunc versum choro tribuit; ut anapaestus pedis secundi.

cf. τί δ' ἔστιν ὦ παῖ; παῖδα γάρ, κἄν ἦ γέρον Vesp. 1297
καλεῖν δίκαιον ὅστις ἂν πληγὰς λάβῃ.

τί δ' ἔστιν ὦ παῖ; παῖδα γάρ σ' εἰκὸς καλεῖν Thesm. 582
ἕως ἂν οὕτως τὰς γνάθους ψιλὰς ἔχῃς.

ἄνασσα πράγους τοῦδε καὶ βουλευμάτων Lys. 706

τί μοι σκυθροπὸς ἐξελήλυθας δόμων; ¹⁾

Lysistratae trimetri, quos ultimo loco attuli, in initio positi sunt parvae scaenae tragicae, quae tendit a versu 706 usque ad versum 715. Versus sunt 8: indiss. 6, trag. 2. Omnia vero haec exempla trimetros continent indissolutos atque directos ad personas, quae munere nuntiorum funguntur. Summo igitur iure iam in paragrapho antecedente ea affere potuissem, nam eadem inest parodia personae tragicae, de qua supra egimus.

Equites.

vv. 611—614. Chori dux botularium ex contione redeuntem sordidum illum, qui verba de foro arripit, sermone elegantissimo salutatur. Quattuor sunt versus indissoluti. Num haec ut Zielinskius poetam ea de causa ita composuisse putas, quia chori versus semper tragicos — ut Zielinskii utar significatione — esse sibi praescripserit? Inspiciamus fabulae exordium. Botularius prodū
verna eum iubet

** ἄγε δὴ σὺ κατάθου πρώτα τὰ σκεύη χαμαί 155

Versus comicus est, nunc vero verna personam tragicam induit
pergitque

ἔπειτα τὴν γῆν πρόσκυσον καὶ τοὺς θεοὺς. 156

atque nunc stupefactum botularium, qui timide ei obsequitur ore adstat aperto neque intellegit, quid sibi velit magnificer verborum, exquisita subtilitate sermonis salutatur:

* ὦ μακάρι' ὦ πλούσιε 157

ὦ νῦν μὲν οὐδεὶς αὔριον δ' ὑπέρμεγας

ὦ τῶν Ἀθηνέων ταγὲ τῶν εὐδαιμόνων.

Nonne res eadem est? Tragoedia agitur in nugis.

1) σκυθροπός. Tragici e. gr. Euripides saepius hoc verbo ὦ δόμων. Hoc quoque vocabulum imprimis vero pluralis numerus ex tra
usu dicendi petitus est.

Thesmophoriazusae.

Chorus in exodi initio tragicum se gerit adversus Euripidem non in exodi fine adversus Thracem, qui ipse desperans cum tunc male res cedere tragicam personam induit. Versus inveniendi sunt chori 1164, 1170 s., 1217, 1219, 1221, 1224 s., (insoluti omnes excepto v. 1221 tragico), Thracis 1216, 1218, 1220, 1222, 1226 (versus indiss. 3, trag. 2).

Videmus in huius quoque fabulae exodo poetam uti artificio, quod in paragrapho secunda descripsi.

Ecclesiazusae. Plutus.

Famula in Ecclesiazusarum exodo ubi dominus sit interrogat etque responsum a chori duce:

αὐτοῦ μένουσ' ἡμῖν γ' ἂν ἐξευρεῖν δοκεῖς 1127

cf. *ἀλλ' ἴσθ' ἐπ' αὐτὰς τὰς θύρας ἀφιγμένη* Plut. 962

ὦ μειραλίσκη· πυνθάνει γὰρ ὠρικῶς.

Utrumque etiam chori munus ex tragoedia petitum est, qua de causa non inexpectata forma est elegantior. —

Reliquum est, ut dicam de duobus Avium trimetris:

οὗτος τί ποιεῖς; ἄρα θανμάζεις ὅτι Av. 1164

οὕτω τὸ τεῖχος ἐκτετείχισται ταχύ;

Chorus his verbis Pisthetaerum alloquitur. Quid sibi volunt? Aristophanes hac tragici sermonis parodia vituperavit fortasse et restrinxit similes versus Euripideos vel nescio cuius tragici; nam quos attuli et ipsi nulla alia de causa nisi ad vacuum explendum temporis spatium inter nuntii primi et secundi narrationes inserti sunt.¹⁾ Utcumque autem res se habet, certe parodiae formam habent.

5.

Praeter illas quas adhuc attuli partes vel scaenas tragicas magnus numerus exstat aliarum et maioris et minoris circuitus, quae ex ipsa actionum varietate varium in modum nascuntur. Tragoediae stilus ex omnibus elucet, forma accuratissime exhibitus est.

1) cf. v. Wilamowitz-M., Heracles II¹, pg. 98 s. in adnotatione ad Heracles fabulae versus 286 s.

Acharnenses.

vv. 881—897. Boeotus Dicaeopolidi anguillam offert a dono dat. Dic. gaudio exsultans eam salutatur atque etiam quomodo assetur versibus elegantissimis explicat. Inter 17 illos versus unus est comicus (881), tragici 3, indissoluti 13.¹⁾

Equites.

a) — πῶς ἂν σύ μοι λέξειας ἀμὲν χροῖ λέγειν; 15

— ἀλλ' εἶπὲ θαρρῶν εἶτα καγὼ σοὶ φράσω.

[** — ἀλλ' οὐκ ἔνι μοι τὸ θρέττε.] πῶς ἂν οὖν ποτε

εἴποιμ' ἂν αὐτὸ δῆτα κομψευριπικῶς;

— μὴ 'μοί γε, μὴ 'μοί, μὴ διασκανδικίσης·

cf. οἷσθ' οὖν ὃ δραῶσον; — εἴσομ' ἦν φράσης γε σύ. Equ. 1158

cf. Thesm. 5 ss.

Euripides: ἀλλ' οὐκ ἀκούειν δεῖ σε ταῦθ' ὅσ' αὐτίκα

ὄψει παρεστῶς. Mnes. πῶς λέγεις; αὐθις φράσον.

οὐ δεῖ μ' ἀκούειν; — οὐχ ἄ γ' ἂν μέλλης ὄραν.

** — οὐδ' ἄρ' ὄραν δεῖ μ'; — οὐχ ἄ γ' ἂν ἀκούειν δέη.

— πῶς μοι παραινεῖς; δεξιῶς μέντοι λέγεις.

οὐ φῆς σὺ χρεῖναί μ' οὐτ' ἀκούειν οὐθ' ὄραν.

Hoc est quod διασκανδικίζειν nominavit Aristophanes. Parodia appa-

b) Iam in paragrapho antecedente de vernae versibus quibus botularium salutatur. Antecedit versus

ἔπειτα τὴν γῆν πρόσκυσσον καὶ τοὺς θεοὺς. Equ. 156

cf. καὶ πρόσκυνῶ γε πρῶτα μὲν τὸν ἥλιον Plut. 771

ἔπειτα σεμνῆς Παλλάδος κλεινὸν πέδον . . .

κύσον με καὶ τὴν χεῖρα δὸς τὴν δεξιάν. Nub. 81

ὦ φιλτάτη δεῦρ' ἔλθὲ καὶ δὸς μοι κύσαι. Pac. 709

καὶ δὸς κύσαι καὐτὸς κύσον καὶ μοι φράσον . . . Ran. 755

Tragicam illam osculis terram contingendi actionem poeta elegantissimis Equitum et Pluti versibus comprehendit.²⁾ Aliae vero sonae, quae se invicem exoseculantur, eadem ridenda gravitate utu-

1) Ach. 883 πρέσβειρα πεντήκοντα κωπαῖδων κορᾶν, κωπαῖδων Elmsleius. Haec coniectura versum indissolutum reddit.

2) cf. e. gr. Aesch. Pers. 499. Prom. 936; Soph. Phil. 657. O. C. 10

Vespaë.

νῦν δ' οὐ κρατῶ γὰρ τῶν ἔμαντοῦ χρημάτων. 1354

νέος γὰρ εἶμι καὶ φυλάττομαι σφόδρα.

** τὸ γὰρ υἱίδιον τηρεῖ με, κᾶστι δύσκολον
κᾶλλως κυμινοπριστοκαρδαμόγλυφον.

** ταῦτ' οὖν περὶ μου δέδοικε μὴ διαφθαρῶ.
πατήρ γὰρ οὐδεὶς ἐστὶν αὐτῶ πλὴν ἐμοῦ.

Facetissimo ioco stili tragici versus, qui insana illa senis ficta continent, cum versibus comicis, qui veritatem continent, confunduntur.

Pax.

vv. 124 s.—149. Trygaeus, quasi Bellerophon sit, in caelum proficisci coepit.¹⁾ Valere iubet filiam, quae inter alia haec curat, ut *τραγικώτερος* ad deos veniat (cf. vv. 135 s.), tragicum igitur eum iam nunc esse ipsa confitetur. Huius scaenae trimetrorum indissoluti sunt 22, tragici 2, comici 2.

Aves.

vv. 1238—1242, 1257, 1259. Iris verbis Pisthetaeri irata illum increpat, quasi tragoediae dea ex machina sit. Versus omnes indissoluti sunt, si *ὑβρεῶς* in versu 1259 per synizesin legi concedis.

Thesmophoriazusae.

vv. 134—145

καὶ σ' ὦ νεᾶνις, ἦτις εἶ, κατ' Αἰσχύλον 134

ἐκ τῆς Λυκουργείας ἐρέσθαι βοίλομαι.

Ad Agathonem Mnesilochus se vertit; Aeschylus nominatur: sequuntur vv. indiss. 6, trag. 4.

Ranae.

Aeacus falsum Herculem fores pulsantem vehementer increpat atque in longioris orationis fine versibus indiss. 474—478 poenas describit, quae maneant Cerberi raptorem ita, ut verbis quoque tragicis utatur.

1) Vide Bakhuyzen, de parodia in comoediis Aristophanis p. 72 s.

Ecclesiazusae.

a) In huius fabulae initio laudatio posita est lucernae, quae omnia noctis secreta videat sed taceat. Quasi sol sit saepissime ille in fabularum exordiis citatus, tragicorum verborum splendore lucerna a Praxagora celebratur, donec versibus 17 s. ad alias res narrandas se vertit. Versus sunt 18 numero, comicus unus, trag. 2, indiss. 15.

b) Ex plebe unus supellectilem colligit vilissimam, quam legibus novis obsequens in forum ferat. His versibus sonoris colligendi initium facit:

* *χώρει σὺ δεῦρο κίναχίρα καλή καλῶς* Eccl. 730
τῶν χρημάτων θίραζε πρώτη τῶν ἐμῶν,
ὅπως ἂν ἐντετριμμένη κληρονομῆς,
πολλοὺς κάτω δὴ θυλάκους τρέψασ' ἐμούς.

Plutus.

Iam saepius hunc vel illum versibus elegantioribus salutari vidimus. Sic Chremylus chorum salutatur versibus 322—327 (indiss. 3, trag. 2, com. 1), chorus autem quattuor versibus indissolutis respondet.

6.

Supra (pg. 12 s.) de Acharnensium versibus 571—573 egi ubi Lamachus furibundus in scaenam prodit, terribilis vero eius species abundantia verborum minacium iuvatur. Iactat se ostenditque armorum splendorem; quasi tragicus heros sit, tragicum utitur versibus.

Saepius apud Aristophanem facetum hoc artificium non occurrit; saepius poeta quem despectui habet iactantem se induit quasi maximus sit, idque versibus tragicis formae exactioris. Colligamus exempla.

Nubes.

ποιούς θεούς ὁμεί σύ; πρῶτον γὰρ θεοὶ 247
ἡμῖν νόμισμ' οὐκ ἔστιν.
βούλει τὰ θεῖα πράγματ' εἰδέναι σαφῶς 250
ἅττ' ἐστὶν ὀρθῶς;

Socrates scilicet potentiam suam Strepsiadi ostentat.

Vespaе.

Philocleo ebrius multos offendit, sed fretus ille vi verborum ait:

λόγοι διαλλάξουσιν αὐτὰ δεξιοί. 1394.

Aves.

a) *πάλαι πάλαι δὴ τήνδ' ἐγὼ κλήζω πόλιν.* 921
Ποιητής gloriatur vaniloquus.

b) Meto prodit; interrogat Pisthetaerus:
σὺ δ' εἰ τίς ἀνδρῶν; — ὅστις εἶμ'; ἐγὼ Μέτων 997
ὄν οἶδεν Ἑλλάς χά Κολωνός. κ. τ. λ.

Ranae.

οὐδὲν γὰρ οὕτω γαῦρόν ἐσθ' ὡς Ἡρακλῆς. 282
ἐγὼ δέ γ' εὐξαίμην ἄν ἐντυχεῖν τινι
λαβεῖν τ' ἀγώνισμ' ἄξιόν τι τῆς ὁδοῦ.

Dionysus timidissimus ille Herculis imitator his verbis se offert:

... καὶ βλέψον ἐς τὸν Ἡρακλειοξανθίαν ... 499

Servum quoque inanis illa ostentatio cepit.

Praeterea cf. Euripidis, qui se iactat in defendendis prologis suis, versus 1178 s., 1222 s., 1243.

7.

In comparationem nunc vocemus Acharnensium et Equitum locos sequentes. In Acharnensibus, postquam Dicaeopolis orationem longiorem recitavit (cf. vv. 497—556), altera chori pars eum laudat, altera vituperat; oritur tumultus atque altercatio, auxilio ab altera parte Lamachus vocatur. Item in Equitibus, cum Paphlago prodeat perturbatosque increpet (cf. vv. 235—239), tumultus oritur; fugit botularius, monet eum verna chorumque auxilio vocat.

Res est de Acharnensium versibus 558—565, qui nullum continent pedem solutum. Ultimos solum exscribam:

— *οὗτος σὺ ποῖ θεῖς; οὐ μενεῖς; ὡς εἰ θενεῖς* 564

τὸν ἄνδρα τοῦτον, αὐτὸς ἀρθήσει τάχα.

— *ἰὼ Λάμαχ' . . . βοήθησον* κ. τ. λ.

cf. Equ. vv. 240 s.

οὗτος τί φεύγεις; οὐ μενεῖς; ὦ γεννάδα
ἀλλαντοπῶλα μὴ προδῶς τὰ πράγματα.
ἄνδρες ἱππῆς παραγένεσθε· κ. τ. λ.

Certo quodam consilio commotum hos versus maiore poetam composuisse apparet. Tumultum graviores esse scaenam tragicam conformavit.

Quaeramus similia, redeamus ad Acharnenses. In versus 1000—1002 Dicaeopolidem novo nuntio fere perturbatus

ὦ παῖδες ὦ γυναῖκες οὐκ ἀκούσατε; 1003

τί δρᾶτε; τοῦ κήρυκος οὐκ ἀκούετε; (sequuntur iu

In Vespibus Bdelycleo patrem e tecto vidit evadentem turbatusque ait:

ἐκπτύσεται. ποῦ ποῦ ἴστί μοι τὸ δίκτυον; Vesp.

σοῦ σοῦ, πάλιν σοῦ. νῆ Αἴ' ἢ μοι κρεῖττον ἦν

τηρεῖν Σκιώνην ἀντὶ τούτου τοῦ πατρός.

In Avibus deum vel deam aliquam appropinquare vidit Perturbatus Pisthetaerus exclamat:

... οὐκοῦν σφενδόνας δεῖ λαμβάνειν Av. 11

καὶ τόξα· χῶρει δεῦρο πᾶς ὑπηρέτης·

τόξευε παῖε, σφενδόνην τίς μοι δότω.

Praeterea hic afferendi sunt versus:

αὕτη σὺ ποῖ θεῖς; — οἴκαδ' ἐλθεῖν βούλομαι. Lys. 7

οὗτος σὺ ποῖ θεῖς; — ἐς τὸ τῶν σεμνῶν θεῶν. Thesm.

ὀρθὴν ἄνω δίωκε. ποῖ θεῖς; οὐ πάλιν Thesm.

τηδὶ διώξει; ἴς τοῦμπαλιν τρέχεις σὺ γε.

ἂ ποῖ σὺ φεύγεις; οὗτος οὗτος οὐ μενεῖς; Thesm.

τάλαινα' ἐγὼ τάλαινα, καὶ τὸ παιδίον

* ἐξαρπάσας μου φροῦδος ἀπὸ τοῦ τιτθίου.

ποῖ ποῖ; τί φεύγετ'; οὐ μενεῖτον; — Ἡράκλεις. Plut. 4

8.

Iam iam ad enumerandos pervenimus versus singulorum parodiae alicui tragicae formam debent diligentius expoliri.

a) Incipiamus ab Acharnensium versu 12.

πῶς τοῦτ' ἔσεισέ μου δοκεῖς τὴν καρδίαν; Ach. 1

cf. τίς αἰτιάσομαι θεῶν μ' ἀπολλύναι; Ran. 1

ἂρ' οἴσθα γ' οἶον κνώδαλον φυλάττομεν; Vesp.

Vox *κνώδαλον* apud tragicos nec non apud epicos in usu est.

ἐγὼ . . . ἄν τλαίην ὑποδήσασθαι Vesp. 1159

ἐχθρῶν παρ' ἀνδρῶν δυσμενῆ καττύματα;

b) πόσου δὲ τὸν προκτὸν χρόνου ξυνήγαγεν; Ach. 83

— τῆ πανσελήνῳ: κᾶτ' ἀπῆλθεν οἴκαδε.

Obscenas huiusmodi interrogationes ac responsiones tragica ad risum augendum forma et dictione poeta donavit.

cf. τί δῆρ' ὁ προκτὸς ἐς τὸν οὐρανὸν βλέπει; Nub. 193

τίς ἄλλος ἀντὶ τουτουὶ τοῦ δακτύλου; Nub. 653

c) Plura mihi dicenda sunt de versibus, in quibus inest vox *καίτοι*.

Non solum in sententiarum sed in trimetrorum etiam exordio tragici poetae hanc vocem ponere solent, e. gr. Sophocles, qui sedecies *καίτοι* in initio, bis in alia trimetrorum sede posuit.¹⁾ Hunc morem Aristophanes imitatus est, quod probant versus Ach. 357, 370, 466; Nub. 876, 1257; Vesp. 915, 980, 1301; Av. 264; Lys. 921; Ran. 43; Eccl. 20, 159; Plut. 337. Exempla 14 sunt numero, contra 4 inveni versus vocem *καίτοι* continentes, qui non ab ipsa incipiant, versus dico Ach. 611, Lys. 905, Ran. 1304, Plut. 1178. Praeterea cf. Platonis comici fr. 187, 1, ubi in prima versus sede invenies *καίτοι*.

Haec mihi praemittenda erant, ut demonstrarem usum tragicorum in hac coniunctione ponenda Aristophanem sequi. Iam nonnullos illorum versuum inspiciamus.

καίτοι φιλω̄ γε τὴν ἐμὴν ψυχὴν ἐγώ. Ach. 357

καίτοι δέδοικα πολλά· τούς τε γὰρ τρόπους... Ach. 370

καίτοι τίς ὑμᾶς εὖ ποιεῖν δυνήσεται . . . Vesp. 915

Nonne eorum summa est elegantia? Res vero ita se habet, ut 15 illorum versuum, qui a voce *καίτοι* incipiunt, 10 indissoluti sint, 5 tragici²⁾, contra 4 illorum, qui non sequuntur hunc usum, indissolutus unus, tragici duo, comicus unus.

1) v. Lexicon Sophocleum comp. Fr. Ellendt s. voce *καίτοι*.

2) Nub. 876 *καίτοι γε ταλάντου τοῦτ' ἔμαθεν Ὑπέρβολος*.

Sic R.; versus est comicus. Recte, ni fallor, Meinekius eiecit illud *γε*, ut eveniret versus tragicus.

Videmus *καίτοι* sonum habuisse grandem, unde fortasse hanc vocem in sermone vulgari non valde usitatam fuisse conici potest, nisi quod Xenophon Demosthenes aliique ea utuntur.

- d) ὦ θύμ' ὄρας γὰρ ὡς ἀπωθοῦμαι δόμων. Ach. 450
 *ὦ θυμὲ νυνὶ βωμολόχον ἔξευρέ τι. Equ. 1194
 σὸν ἔργον ὦ δὰς ἰέναι πολλήν φλόγα. Nub. 1494
 ἰατταταιάξ· ὦ κροκῶθ' οἷ' εἰργασαί· Thesm. 945
- e) ὡς ἠδέως ἄν σου λίθῳ τοὺς γομφίους Ran. 572
 κόπτοιμ' ἄν, κ. τ. λ.

Formam elegantissimam (σου . . . τοὺς γ.) poeta optato induit nequissimo.

- f) οἶδ' οἶδα τὸν νοῦν· παῦε παῦε τοῦ λόγου. Ran. 580
 οἶδ' οἶδα τὸν νοῦν· οἰκέτ' ἀξιοῖς . . . Plut. 1080
- g) ὦ κλεινὸν ὄμμα νῦν πανύστατόν σ' ἰδὼν . . . Ach. 1184
 ὦ παμπρὸν ὄμμα τοῦ τροχηλάτου λύχνου . . . Eccl. 1
 ἐγὼ δὲ, μισεῖ γὰρ μ', ἄπειμ' ἐξ ὀμμάτων. Phryn. fr. 81

Kockius ad hunc Phrynichi versum adnotavit: „nomine ὄμμα comici poetae non utuntur nisi in melicis carminibus et παρατραγωδοῦντες.“ (Affert versus Eccl. 1, Ach. 1184.)

- h) κράτιστα τοίνυν τῶν παρόντων ἐστὶ νῶν Equ. 30
 θεῶν ἰόντε προσπείν του πρὸς βρέτας.
 ἐμοὶ Arist. fr. 567
 κράτιστόν ἐστιν εἰς τὸ Θησεῖον δραμεῖν,
 ἐκεῖ δ' ἕως ἄν πράσιν εὐρωμεν μένειν.

9.

Haec habui de parodia tragoediae quae dicerem. Varia exempla collegi, quod autem inerat artificium semper idem erat. Sive timidissimus aliquis verbis gloriosis se iactabat, sive supellex vilissima versibus grandisonis efferebatur, sive tumultus oriebatur inter personas rixantes in modum comoediae, loquentes in modum tragoediae: poeta, ut formam atque sensum maxime sibi opposita redderet, indissolutis praecipue trimetris usus est.

**Caput secundum: De irrisione poetarum, oratorum,
magistrorum, aliorum.**

1.

Poetas divino illos spiritu inflatos non ut alias personas Aristophanes in scaenam induxit. Ubi sane, ut in *Ranis*, rixantur ὡσπερ ἀρτοπώλιδες, divinam illam naturam ostendere nequeunt; aliter vero res se habet, si tragoedias componentes interpellantur e. gr. Euripides in *Acharnensibus*, Agatho in *Thesmophoriazuserum* exordio. Ibi tragicorum versuum flumen, quasi coerceri non possit, in illos decurrit, qui propius accedere audent. Tunc quoque, si quis poetarum mente incitatus, ut Euripides in *Thesm.*, tragicam personam ipse agit, verba eius forma tragica non carent.

Inspiciamus *Acharnenses*. Euripides initium colloquendi facit versibus 418 s., ultima eius verba sunt ἀνὴρ ὑβρίζει· κ. τ. λ. (v. 479). Intra hos terminos Euripidis versus exstant 21 numero, indissoluti 18, tragici 3.

In *Thesmophoriazuserum* Euripides ipse Agathonem interpellat, cuius partes a versu 146 usque ad vv. 264 s. tendunt. Versus sunt 39 numero, indiss. 24, trag. 12, com. 3, qui Agathoni tributi sunt.

Euripidis, cum in *Thesm.* ipse tragicam personam agat, versus sunt 46 numero, qui in vv. 871—918, 1056—1128 insunt. Versus sunt indiss. 38, trag. 6, com. 2.

Elucet, quid Aristophanes voluerit. Ibi solum, ubi ποιοῦντες poetae prodeunt, tam large elegantissimos versus effundunt.

2.

Multae in fabulis Aristophaneis oratiunculae vel longioris circuitus insunt, quae locutionibus oratoriis abundant. Quomodo vero versus, qui talia continent, distinxit poeta? Diligentius curavit rem metricam, indissolutos, quatenus fieri poterat, trimetros formavit.

Colligamus exempla:

μή μοι φθονήσητ' ἄνδρες οἱ θεώμενοι, . . . Ach. 496

ἡμεῖς γὰρ — ὧνδρες οἱ παρόντες ἐν λόγῳ — . . . Ach. 513

ἐγὼ γὰρ — ὧνδρες — ἡνίκ' ἦν νεώτερος . . . Pherecr.fr.146,3

ἐγὼ δὲ λέξω δεινὰ μὲν δίκαια δέ. Ach. 501

τί ταῦτα τοὺς Λάκωνας αἰτιώμεθα;	Ach. 514
τί ταῦτ' ἔχουσαι 'κεῖνον αἰτιώμεθα;	Thesm. 473
καθῆσθ' ἂν ἐν δόμοισιν; ἢ πολλοῦ γε δεῖ ...	Ach. 543
καὶ ταῦτα μὲν δὴ σμικρὰ κῆπιχώρια, ...	Ach. 523
καὶ ταῦτα μὲν ξυγγνώσθ'. ἃ δ' ἦν ἡμῖν πρὸ τοῦ...	Thesm. 418
τοιαῦτα μὲν τὰ κεῖθεν. ἐν δέ σοι λέγω·	Av. 1304
μάλιστα πάντων. ἐν δέ σοι λέγω σαφές.	Av. 1531
τά μὲν γὰρ ἄλλ' αὕτη κατηγορήκεν εὖ·	Thesm. 444
κοῦκ ἔσθ' ὅπως οὐκ εἰσὶν ἐνθ' ἐνδ' αὐτόθεν.	Ach. 116
κοῦκ ἔσθ' ὅπως οὐκ ἔστιν ἐνταῦθ' ὄρνεα.	Av. 52
οὐκ ἔσθ' ὅπως ὁ χρηστός ἐς τοῦτο ῥέπει.	Plut. 51
* κοῦκ ἔσθ' ὅπως οὐκ ἔχετε μου τὰ χρήματα.	Plut. 871
ἐγὼ μὲν οὖν οὐκ ἔσθ' ὅπως σιγήσομαι.	Plut. 18
ὄδι δὲ τίς ποτ' ἐστίν; οὐ δῆπου Στράτων;	Ach. 122
ἦδι δὲ δῆ τίς ἐστίν οὐχὶ κλεψύδρα;	Vesp. 858
ταῦτ' αὐτὰ γὰρ τοι κᾶσθ' ἃ σώσειν προσδοκῶ.	Lys. 46
τοιαῦτ' ἀπήντηκ' ἐς τοιαυτὶ πράγματα.	Lys. 420
καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα. τῷ δὲ λοξία ...	Plut. 8
ὅμως γε μέντοι σοι δι' αἰνιγμῶν ἔρω.	Ran. 61
καὶ κάρτα μέντοι ἂν εὐθέως καθείλκετε ...	Ach. 544
καὶ τοι τίς ὑμᾶς εὖ ποιεῖν δυνήσεται,	Vesp. 915
ἦν μὴ τι κᾶμοί τις προβάλλη τῷ κνί;	
μισῶ τὸν ἄνδρ' ἐκεῖνον, εἰ μὴ μαίνομαι.	Thesm. 470
ὅμως δ' ἐν ἀλλήλαισι χρὴ δοῦναι λόγον.	
... Ὀλυμπίασιν, ἐν Πύλαις, Πυθοῖ (πόσους	Lys. 1131
εἴποίμ' ἂν ἄλλους, εἴ με μηκύνειν θέοι;)	
ἠρίσταμεν· (δεῖ γὰρ συνάπτειν τὸν λόγον.)	Theopompi fr.2

Sufficiunt exempla hucusque allata, quae demonstrent poetae tunc quoque, cum oratorum linguam propriumque eorum genu dicendi imitetur, eorum locutiones trimetris indissolutis comprehendisse.

3.

Socrates in Nubium ea parte, ubi Strepsiades discipulus i ducitur, magistrum agit severum, quem paulo post non habi solum et vultu sed verbis etiam Phidippides nec non Strepsia

ipse imitatur. Inprimis his versibus magistrorum loquendi vel docendi modum poeta imitari mihi videtur.

Socr. δέδοικά σ' ὦ πρεσβῦτα μὴ πληγῶν δέει. Nub. 493

Streps. τὴν καρδόπην θήλειαν; Socr. ὀρθῶς γὰρ λέγεις. Nub. 679

— ἀλλ' οἶδ' ἔγωγ' ἃ θήλε' ἐστίν. — εἶπε δὴ. Nub. 683

Socr. — ἀλλ' ὦ πονηρὸν ταῦτά γ' οὐκ ἔστ' ἄρρενα. Nub. 686

ὄρᾱς; γυναῖκα τὴν Ἀμυνίαν καλεῖς. Nub. 691

ὄρᾱς ἃ πάσχεις; τὴν τε θήλειαν καλεῖς κ. τ. λ. Nub. 662

ἐκφρόντισόν τι τῶν σεαυτοῦ πραγμάτων. Nub. 695

οὗτος τί ποιεῖς; οὐχὶ φροντίζεις; — ἐγώ; Nub. 723 s.

νὴ τὸν Ποσειδῶ. — καὶ τί δῆτ' ἐφρόντισας;

ὕθλεις· ἄπερρ', οὐκ ἂν διδάξαιμ' ἂν σ' ἔτι. Nub. 783

Streps. οὐκ ἔστ' ἔτ' ὦ Φειδιππίδη Ζεὺς. — ἀλλὰ τίς; Nub. 827

μὴ νυν τὸ λοιπόν, ἀλλὰ τήνδε μὲν καλεῖν Nub. 850 s.

ἄλεκτρυάιναν τουτονὶ δ' ἀλέκτορα.

Phidipp. φοβεῖ δὲ δὴ τίς; — τὴν ἔννην τε καὶ νέαν. Nub. 1178 s.

— ἔννη γάρ ἐστι καὶ νέα τίς; — ἡμέρα . . .

οὐ γὰρ ἔσθ' ὅπως Nub. 1181

μὴ ἡμέρα γένοιτ' ἂν ἡμέραι δύο.

ἐκεῖνος οὖν (scil. ὁ Σόλων) τὴν κλησιν ἐς δὴ ἡμέρας Nub. 1189

ἔθηκεν, ἐς γε τὴν ἔννην τε καὶ νέαν,

ἴν' αἱ θέσεις γίνονται τῇ νομηνίᾳ.

Eodem sono quo Nubium v. 683 (v. supra) recitandus est versus:

Eur. ἐγὼ μὲ οἶδα καὶ θέλω φράζειν. Dion. λέγε. Ran. 1442

Dionysus magistrum severum, Euripides vero discipulum timidum agere videtur.

De re metrica nihil mihi adnotandum est; versus omnes indissoluti sunt.

4.

Varia imitationis genera in hac paragrapho pertractemus atque primum quidem scaenam illam Vesparum inspiciamus ubi quae apud iudices aguntur Philocleon filiusque una cum vernis imitantur.

εἴ τις θύραισιν ἠλιαστής, εἰσίτω·

Vesp. 891

ὥς ἤνικ' ἂν λέγωσιν οὐκ ἐσφρήσομεν.

ἀκούετ' ἤδη τῆς γραφῆς. ἐγράψατο . . .	Vesp. 895
καὶ μὴν ὁ φεύγων οὕτοσι Λάβης πάρα.	899
τῆς μὲν γραφῆς ἠκούσαθ' ἧς ἐγραψάμην . . .	907
νῆ τὸν Δί' ἀλλὰ δῆλός ἐστ'· ἔμοι γέ τοι . . .	912
μὴ νυν ἀφῆτ' ἔτ' αὐτόν, ὡς ὄντ' αὖ πολὺ . . .	922
ὅσας κατηγόρησε τὰς πανουργίας·	
κλέπτον τὸ χρῆμα τὰνδρός· οὐ καὶ σοὶ δοκεῖ . . .	932
Λάβητι μάρτυρας παρεῖναι τρύβλιον	937
δοίδυκα τυρόκνηστιν ἐσχάραν χύτραν	
καὶ τ'ἄλλα τὰ σκένη τὰ προσκεκλημένα	
φέρ' ἐξεράσω. — πῶς ἄρ' ἠγωνίσμεθα;	993
— δείξειν ἔοικεν. ἐκπέφευγας ὦ Λάβης.	

Imitando igitur praecones iudices accusatores alique personae effinguntur; versus vero, qui huic artificio inserviunt, indissolubili sunt.

In comparationem vocare licet locos sequentes:

Thesm. 373 ss. Praeco: ἄκουε πᾶς. ἔδοξε τῇ βουλῇ ταδὶ τῇ τῶν γυναικῶν. Τιμόκλει' ἐπεστάτει·
 Λύσιλλ' ἐγραμμάτευεν· εἶπε Σωστράτη·
 ἐκκλησίαν ποιεῖν ἕωθεν τῇ μέσῃ
 * τῶν θεσμοφορίων . . . κ. τ. λ.

Eccles. 1015 ss. ἔδοξε ταῖς γυναιξίν, ἣν ἀνὴρ νέος
 ** νέας ἐπιθυμῆ μὴ σποδεῖν αὐτήν πρὶν ἂν
 τὴν γραῦν προκρούσῃ πρῶτον· ἣν δὲ μὴ θέλῃ . . .
 κ. τ. λ.

1024

οὐ κύριος

ὑπὲρ μέδιμνόν ἐστ' ἀνὴρ οὐδεὶς ἔτι.

Praeterea edicti sonum versus imitantur:

** (ὡς) χρῆ Μεγαρέας μήτε γῆ μήτ' ἐν ἀγορᾷ Ach. 533
 μήτ' ἐν θαλάττῃ, μήτ' ἐν οὐρανῷ μένειν.

καὶ μὴ πιτηρεῖν „σιτί' ἡμερῶν τριῶν“ Ach. 197

μὴ βδεῖτε μηδὲ χέζεθ' ἡμερῶν τριῶν. Pac. 151

cf. ἀλλ' ἐς τρίτην γοῦν ἡμέραν σοὶ πρὸ πάνυ Lys. 612
 ἤξει . . .

Saepius testificationis formula μαρτύρομαι in versibus inventis emendatis quam maxime.

μαρτύρομαι. — ξυλλάμβαν' αὐτοῦ τὸ στόμα. Ach. 926

... ἐς τὴν ἔνγην τε καὶ νέαν. — μαρτύρομαι. Nub. 1222

* κατέαξ' ἐχῖνον. — ταῦτ' ἐγὼ μαρτύρομαι. Vesp. 1435

ὦ παῖε παῖε τὸν Βάκιν. — μαρτύρομαι. Pac. 1119

* μαρτύρομαι τυπτόμενος ὧν ἐπίσκοπος. Av. 1031

ὄρῳς ἃ ποιεῖ; ταῦτ' ἐγὼ μαρτύρομαι. Plut. 932

denique cf. ἀλλ' ἐγγυητάς σοι καταστήσω δύο Eccl. 1064

ἀξιόχρεως.

5.

Ultimo denique loco illas scaenas consideremus, ubi precantium
ei sacrificantium verba grandia sive sollemnia imitando exprimuntur.

ὁ Ξανθίας τὸν φαλλὸν ὄρθον στησάτω. Ach. 243

ὦ Ξανθία, σφῶν δ' ἐστὶν ὄρθος ἐκτέος 259

ὁ φαλλὸς ἐξόπισθε τῆς κανηφόρου.

εὔχεσθε τοῖς θεοῖσι τοῖς ὀλυμπίοις Thesm. 331

καὶ ταῖς ὀλυμπίασι καὶ τοῖς πυθίοις

καὶ ταῖσι πυθίασι καὶ τοῖς δηλίοις

καὶ ταῖσι δηλίασι τοῖς τ' ἄλλοις θεοῖς. κ. τ. λ.

... ἀρᾶσθε, ταῖς δ' ἄλλαισιν ὑμῖν τοὺς θεοὺς 350

εὔχεσθε πάσαις πολλὰ δοῦναι κἀγαθά.

ὦ Ζεῦ διόπτα καὶ κατόπτα πανταχῆ, Ach. 435

ἐνσκευάσασθαι μ' οἶον ἀθλιώτατον.¹⁾

μυστήρι' Ἐρμῆ, διπόλει', ἀδῶνια. Pac. 420

* δέσποινα πολυτίμητε Δήμητερ φίλη Thesm. 286

καὶ Φερσέφαττα, πολλὰ πολλάκις μέ σοι

θύειν ἔχουσας, εἰ δὲ μᾶλλον νῦν λαθεῖν.

raeterea cf. Nub. 1478—81; Pac. 435—438, 453; Ran. 885 s.,
92—894; Arist. fr. 286, 1.

Summa arte versus exculti sunt. Auger sollemnitatem trimeter,
ui nullis solutionibus agitatus est.

6.

Ad huius secundae partis finem pervenimus. Multa iam arti-
cia in comicorum re metrica inesse cognovimus, multos iam versus

1) de voce κατόπτῃς cf. e. gr. Aesch. Sept. 41; 369.

omnino non solutos inspeximus, qui non fortuito sed certo quodam consilio trimetris artis minoris inserti erant, atque falso iudicamus eum, qui Rumpelii nisus comparatione (v. pg. 7) Aristophanis arte metricam vituperaverit, iam nunc intellegi potest. Quonam abdiderunt solutiones et anapaesti cyclici, quorum ille in singulis fere versibus singulos dixit inesse?

Velim quaestio instituta eo nos ducat, ut paulo rectius et iustius de comicorum arte metrica iudicemus. Tragoediae sanctae sollemnitas et argumentum postulant, ut graviter placideque metrum iambicum incedat, rarissime agitata solutionibus. Quid verum Euripidis Cyclops docet? Iam audias G. Hermannum, qui praef. ad Eur. Cycl. pg. XIV hanc legem observatam esse dicit „ut tragicarum personarum oratio nihil ab severitate tragicorum numerorum discedat, quae autem satyri similesque satyrorum personae loquuntur, in iis et longae . . . quinti pedis syllabae et anapaesto locus concedatur.“ Quid? licentiane fuit, quam in hac fabula componenda Euripides, Aristophanes in componendis comoediis sibi indulserunt? Immo postulabat poesis comica ista varietatem, quam rigida tragoedia repudiavit; necesse est comico modo uti versibus accuratissimis modo discinctis, ut eveniant varii coloris illae compositiones iucundae atque vivaces, neque Rumpelium ipsum desiderasse puto comoedias Sophoclea arte compositas.

Pergamus igitur in tractanda comicorum arte metrica, quae mea quidem opinione non minus subtilis est quam illa tragicorum. Immo qua diligentia metri varietatem excoluerunt, inter virtutes numeranda est poetarum.¹⁾

1) Cum illis quae Hermannus l. l. adnotavit versus compares Scythae Thesm. exodo tributos. Qui cum tam male loquatur Attice, metro quoque ut laxissimo, ut in nonis versibus denas solutiones committat. Hoc artificum aliunde mihi notum non est.

Pars secunda.

De usu trimetrorum, qui ad augendam sermonis gravitatem formati sunt indissoluti.

Caput primum: De trimetris ad spectatores conversis.

1.

Acharnensium fabulam supra nobis perlustrantibus versus 26 s., 370—376 ea de causa memorabiles visi sunt, quia novem his trimetris indissolutis Aristophanes Athenienses acerbissime perstrinxit, ad spectatores igitur sermonem direxit (v. pg. 11 s.). Unde profecti similia quaeramus atque primum quidem Pacis quem afferam locum consideremus.

Trygaeus quid faciat Polemus observat observataque spectatoribus renuntiat.

Tryg. ἄρ' οὐτός ἐστ' ἐκεῖνος, ὃν καὶ φεύγομεν, Pac. 240

** ὁ δεινός, ὁ ταλαίρινος, ὁ κατὰ τοῖν σκελοῖν;¹⁾

Pol. * ἰὼ Πρασιαὶ τρεῖς ἄθλια καὶ πεντάκις

** καὶ πολλοδεκάκις ὡς ἀπολειῖσθε τήμερον.

Tryg. ad spectatores: τουτὶ μὲν ἄνδρες οὐδὲν ἡμῖν προᾶγμά πω·
τὸ γὰρ κακὸν τοῦτ' ἐστὶ τῆς Λακωνικῆς.

Nonne multo elegantius duo hi versus conformati sunt quam antecedentes? In tota vero hac scaena, quae tendit usque ad versus

νῦν ἐστὶν ἡμῖν ὦνδρες Ἑλληνες καλὸν
ἀπαλλαγεῖσι πραγμάτων τε καὶ μαχῶν
ἐξελκύσαι τὴν πᾶσιν Εἰρήνην φίλην

* πρὶν ἕτερον αὖ δοῖδυκα κωλύσαι τινα Pac. 295

res ita se habet. Trygaeus 15 versus ad spectatores convertit, quorum indissoluti sunt 9, trag. 4, com. 2. Praeter illos versus recitat indissolutos 3, trag. 7, com. 2.

Haec hactenus. Nemo vero est qui nesciat προλογίζοντας in primis histriones, cum fabulae argumentum exponere velint, ad

1) cf. quae adnotavi in pg. 43 s..

auditores verba facere. Colligamus igitur versus, qui tales allocutiones continent.

* (ἀλλ' ἔστιν ἡμῖν λογίδιον γνωμῆν ἔχον) Vesp. 64
 ὑμῶν μὲν αὐτῶν οὐχὶ δεξιώτερον.

* (νόσον γὰρ ὁ πατήρ ἀλλόχοτον αὐτοῦ νοσεῖ,) Vesp. 71
 ἦν οὐδ' ἂν εἰς γνοίη, ποτ' οὐδ' ἂν ξυμβάλοι,
 εἰ μὴ, πύθοιθ' ἡμῶν· ἐπεὶ τοπάζετε.

* Ἀμυνίας μὲν ὁ Προνάπους φησ' οὔτοσι... 78
 ὁδὶ δὲ φησι Σωσίας πρὸς Δερκύλον...

Νικόστρατος δ' αὖ φησιν ὁ Σκαμβωνίδης... 81

— μὰ τὸν κύν' ὃ Νικόστρατ' οὐ φιλόξενοι... 83

ἄλλως φλαραεῖτ'. οὐ γὰρ ἐξευρήσετε 85
 εἰ δὲ 'πιθυμεῖτ' εἰδέναι, σιγαῖτε νῦν.

βούλει τὸ πρᾶγμα τοῖς θεαταῖσιν φράσω; Equ. 36

οὐ χεῖρον· ἐν δ' αὐτοῖς παραιτησώμεθα...

ἄπερρ'· ἐγὼ δ' ὑμῖν τὸ πρᾶγμα δὲ φράσω... Platon. fr. 167

* ἐνὸς μὲν ὧνδρες ἀπολελεύσθαι μοι δοκῶ. Pac. 13

οὐδεὶς γὰρ ἂν φαίη, με μάττοντ' ἐσθίειν. 20
 ὑμῶν δὲ γ' εἴ τις οἶδ' ἐμοὶ κατειπάτω.

οὐκοῦν ἂν ἦδη, τῶν θεατῶν τις λέγοι... 43

ἐγὼ δὲ τὸν λόγον γε τοῖσι παιδίοις 50

καὶ τοῖσιν ἀνδρίοισι καὶ τοῖς ἀνδράσιν
 καὶ τοῖς ὑπερτάτοισιν ἀνδράσιν φράσω...

σιγίσαθ' ὡς φωνῆς ἀκούειν μοι δοκῶ. 61

ἃ δ' εἶπε πρῶτον ἦνίχ' ἦρχεθ' ἡ χολή
 πευσέσθ'. ... 66

εἶπω τι τῶν εἰωθότων ὃ δέσποτα, Ran. 1

ἐφ' οἷς αἰεὶ γελῶσιν οἱ θεώμενοι;

βούλεσθε δὲ τ' ἐγὼ φράσω τίς εἴμ' ἐγώ; Philyll. fr. 8

ἡ τῶν προτενθῶν Δορπία καλουμένη.

προλογίζουσαν haec Dorpiam locutam esse Kockius opinatur, quae opinionem res metrica ipsa quoque commendat.

Praeter locos hucusque prolatos ad spectatores conversi sunt trimetri:

αὐτοὶ γὰρ ἐσμεν οὐπὶ ληναίῳ τ' ἀγῶν Ach. 504
 κοῦπω ξένοι πάρεισιν.

- οὐ δεῖνα; θᾶσθε τῶδε τὰς ἀπιστίας Ach. 770
οὐ φατι τάνδε χοῖρον ἤμεν.
... καὶ τῶν θεατῶν ὅστις ἐστὶ δεξιός Equ. 228
— — — ξυλλήψεται.
... πάντως γε μὴν Equ. 232
γνωσθήσεται· τὸ γὰρ θέατρον δεξιόν.
* τῷ δῆτ' ἄν ... χρησάμενος τεκμηρίῳ Equ. 1209
δόξαιμι κρίνειν τοῖς θεαταῖσιν σοφῶς;
τί δῆτ' ἐκεῖνον τὸν Θαλῆν θαυμάζομεν; Nub. 180
καὶ τοῖς θεαταῖς ῥίπτε τῶν κριθῶν. — ἰδού. Pac. 962
— ἔδωκας ἤδη; — νῆ τὸν Ἑρμῆν, ὥστε γε
τούτων ὅσοι πέρ εἰσι τῶν θεωμένων
οὐκ ἔστιν οὐδεὶς ὅστις οὐ κριθὴν ἔχει.
... πρὸς ταῦτα μὴ βραδύνετε Eccl. 1140
καὶ τῶν θεατῶν εἴ τις εὖνους τυγχάνει,
* καὶ τῶν κριθῶν εἰ μὴ τις ἐτέρωσε βλέπει,
ἴτω μεθ' ἡμῶν· πάντα γὰρ παρέξομεν.

Sed haec hactenus. Sufficiunt, credo, exempla, ex quibus
vum comicorum artificium cognoscamus. Maiore illi cura versus
spectatores conversos composuerunt atque diligentius eos ex-
liverunt.

2.

Insolentia maxima comici poetae omnia perstrinxerunt; hunc
illum spectantium nominatim appellantes acerbissime irridentibus
nibus exagitabant. Quid? num forte illi quoque versus, qui
ia continent, quippe qui ad spectatores directi sint, forma sunt
gantiore?

Rem optime intellegi posse puto ex versibus his:

** ἀκούετε λεῷ· κατὰ τὰ πάτρια τοὺς χόας Ach. 1000

** πίνειν ὑπὸ τῆς σάλπιγγος· ||

υ — υ υ υ | — υ υ υ υ υ | υ — υ — | 1000

— — υ υ — | υ — υ || ὅς δ' ἄν ἐκπίη

πρώτιστος, ἀσκὸν Κτησιφῶντος λήψεται.

siphon perstringitur. Post vocem ὅς, a qua incipit iocus,
inuerunt tribrachi dactyli anapaesti atque graviter metrum
urrit. —

****** *κεῖ τις ἐπιθυμῶν ταξιαρχεῖν σοὶ φθονεῖ* Pac. 444

****** *ἐς φῶς ἀνελθεῖν ᾧ πότνι', || ἐν ταῖσιν μάχαις
πάσχοι τοιαῦτ' ἄτθ' οἷάπερ Κλεώνυμος.*

***** *καὶ πῶς ἂν ἔτι γένοιτ' ἂν εὐτακτος πόλις,* Av. 829

****** *ὄπου θεὸς γυνὴ γεγονυῖα πανοπλίαν ||
ἔστηκ' ἔχουσα, Κλεισθένης δὲ κερκίδα;*

... ὄψει ... κειμένους, εἶ πού .. τις .. πατρὸς γνάθον Ran. 14

***** *ἐπάταξεν ἢ ἴπιορκον ὄρκον ᾧμοσεν, ||
ἢ Μορσίμου τις ῥῆσιν ἐξεγράψατο.*

***** *οὐδ' ἄς προσεδόκων κάλογιζόμεν ἔγῳ* Lys. 61

****** *πρώτας παρέσεσθαι δεῦρο τὰς Ἀχαρνέων*

***** *γυναῖκας, οὐχ' ἤκουσιν. || — ἢ γοῦν Θεογένους
ὡς δεῦρ' ἰοῦσα θοῦκάτειον ἤρετο.*

Cum in horum trimetrorum structura metrica artificium tile inesse appareat, tum illud quidem mihi elucere videtur: p augendae metri gravitatis causa, quo distinctius versus incio in illos, quos exagitare studet, solutiones vitavit. De qua p gravitate non hic solum nobis res est. Valet in omnibus l quos in hac opusculi parte pertractamus explicandis. —

Redeamus ad versus, quibus singuli spectatorum irrideri ac videamus, quae porro colligi possint exempla.

ἔμοι γὰρ ᾧ γυναῖκες αἰ καθήμεναι . . . Eccl. 165

— *γυναῖκας αὖ δύστηνε τοὺς ἄνδρας λέγεις;*

— ***** *δι' Ἐπίγονόν γ' ἐκεινονί· βλέψασα γὰρ
ἐκεῖσε πρὸς γυναῖκας ᾧόμεν λέγειν.*

. . . κλητῆρ' ἔχουσα Χαιρεφῶντα τουτονί. Vesp. 1408

ἄληθες οὗτος; — καὶ σὺ δὴ μοι Χαιρεφῶν 1412

γυναικὶ κλητεύων ἔοικας θαψίνῃ

***** *Ἴνοϊ κρεμαμένη προσπολῶν Εὐριπίδου.*

. . . ᾧ Κάρκινε . . . σὺ δὲ Vesp. 1514

ἄλμην κύκα τούτοισιν, ἣν ἐγὼ κρατῶ.

Κηφισοφῶν ἄριστε καὶ μελάντατε Arist. fr. 58

σὺ δὴ συνέξῃς εἰς τὰ πόλλ' Εὐριπίδῃ

****** *καὶ συνεποίεις, ὡς φασί, τὴν τραγωδίαν.*

ἤρετο . . . ὅστις φίλος κάσπευθεν εἶναι μὴ μάχας Pac. 672

— *εὐνούστατος μὲν ἦν μακροῦ Κλεώνυμος.*

ἀλλ' ὦγαθ' οὐδ' ἦν κάρδοπος Κλεωνύμω Nub. 673

ἀλλ' ἐν θυσίᾳ στρογγίλῃ 'νεμάττετο.

ὄρας; γυναῖκα τὴν Ἀμυνίαν καλεῖς. Nub. 691

— οὐκουν δικαίως ἦτις οὐ στρατεύεται;

(ad spectatores) ἀτὰρ τί ταῦθ' ἄ πάντας ἴσμεν μανθάνω;

... δίδωμι χιλίας δραχμάς. — δεχόμεθα Arist. fr. 100

δισχίλιαι γάρ εἰσι σὺν ταῖς Νικίου.

ῥήτωρ γάρ ἐστι νῦν τις, ὃν γ' ἔστιν λέγειν; Eupolid. fr. 96

— ὁ Βουζύγης ἄριστος ἀλιτήριος.

Πείσανδρος εἰς Πακτωλὸν ἐστρατεύετο Eupolid. fr. 31

** κἀνταῦθα τῆς στρατιᾶς κάκιστος ἦν ἀνὴρ.

Πυγμαρίων λοχαγὸς ἐκ τῶν κανθάρων

τῶν μεζόνων οὓς φαντι τὰν Αἴτναν ἔχειν. Epich. fr. 57 (Ahr.)

Sufficiunt, ni fallor, haec exempla. Inprimis Eupolidis illud fr. 31 dignum est, quod accuratius consideretur. In belli Peloponnesiaci aetate versamur, qua certe multa cantica¹⁾ huiusmodi exstiterunt. Mea quidem sententia statuendum est aut Eupolidem tale canticum imitatum esse aut formam eo consilio elegantiozem reddidisse, quo facilius hi versus memoria tenerentur et inter omnium ora versarentur.

Haec habui quae dicerem de comicis poetis spectantium irrisoribus.

3.

Nota est gravitas, qua Aristophanes civium vitia ac mores corruptos vituperaverit. Ex Acharnensium loco, quem supra tractavimus, qui est de civium erga oratores blandos credulitate (vv. 370 ss., cf. pg. 12), Aristophanem tunc quoque, cum hoc censorium munus exsequatur, ad augendam sermonis gravitatem versus indissolutos adhibere cognovimus. Nunc quidem nostrum erit quaerere similia.

1) Si quis offendat in nomine cantici atque neget umquam cantica trimetris iambicis conscripta exstitisse, versus inspiciat Acharnensium 1182 ss. δεινὸν ἐξηύδα μέλος κ. τ. λ., Pac. 289 ss. νῦν τοῦτ' ἐκεῖν' ἦκει τὸ Δάτιδος μέλος κ. τ. λ.

Pauca afferam ex multitudine exemplorum.

ἡ δημαγωγία γὰρ οὐ πρὸς μουσικοῦ Equ. 191
ἔτ' ἐστὶν ἀνδρὸς οὐδὲ χρηστοῦ τοὺς τρόπους...

ταῦθ' ἅπερ ποιεῖς ποίει Equ. 213
τάραττε καὶ χόρδεν' ὁμοῦ τὰ πράγματα
ἅπαντα καὶ τὸν δῆμον ἀεὶ προσποιουῦ
** ὑπογλυκαίνων ῥηματίοις μαγειρικοῖς·
τὰ δ' ἄλλα σοι πρόσεστι δημαγωγικά,
ἔχεις ἅπαντα πρὸς πολιτείαν ἃ δεῖ.

ὁ γὰρ γέρων (sc. ὁ Δῆμος) Equ. 762
οἴκοι μὲν ἀνδρῶν ἐστὶ δεξιώτατος
** ὅταν δ' ἐπὶ ταυτησί καθῆται τῆς πέτρας
κέχηγεν ὥσπερ ἐμποδίζων ἰσχάδας.

ἀλλ' ὦ μέλ' ὄψει τοι σφόδρ' αὐτὰς Ἀττικάς, Lys. 56
ἅπαντα δρώσας τοῦ δέοντος ὕστερον.

τὸν τῶν Ἀσαναίων γὰρ μὰν θυάχετον Lys. 170
πᾶ κά τις ἀμπεῖσειεν αὐτὸ μὴ πλαδδιῆν;

ναῦς δεῖ καθέλκειν· τῷ πένητι μὲν δοκεῖ, Eccl. 197
τοῖς πλουσίοις δὲ καὶ γεωργοῖς οὐ δοκεῖ.
Κορινθίοις ἤχθεσθε, κακεῖνοί γε σοι·
νῦν εἰσὶ χρηστοί, καὶ σύ νυν χρηστὸς γενοῦ.

ὑμεῖς ἄρ' ἐστ' ὦ δῆμε τούτων αἴτιοι. Eccl. 205

ἦν οὖν ἐμοὶ πίθησθε, σωθήσεσθ' ἔτι. Eccl. 209

ἀλλ' οὐ σὺ τούτων αἴτιος (sc. ὦ Δῆμε) μὴ φροντίσης, Equ. 1
ἀλλ' οἱ σε ταῦτ' ἐξηπάτων· νυνδὲ φράσον' ...

οὐ δεινὰ τολμᾶν τουτονὶ δημηγορεῖν. Eccl. 400

ὄρῳ γὰρ αὐτήν (sc. τὴν πόλιν) προστάταισι χρωμένην Eccl.
ἀεὶ πονηροῖς.

Supra iam attuli (v. pg. 11) Acharnensium vv. 26 s.

εἰρήνη δ' ὅπως
ἔσται προτιμῶσ' οὐδέν· ὦ πόλις πόλις.
cf. Eupolidis fr. 205 ὦ πόλις πόλις·
ὡς εὐτυχῆς εἶ μᾶλλον ἢ καλῶς φρονεῖς.

egarensis homo in Ach. iratus Athenienses increpat:

ποῖα σκόροδα; . . . ὑμῆς τῶν ἀεὶ Ach. 760
ὄκκ' ἐσβάλητε τὼς ἀρωραῖοι μύες
πάσσακι τὰς ἄγκλιδας ἐξορύσσετε.

lato comicus cives vituperat, qui ostracismo Thucydidi et Aristidi milibusque apto Hyperbolum puniverint (fr. 187):

καίτοι πέπραγε τῶν τρόπων μὲν ἄξια
αὐτοῦ δὲ καὶ τῶν στιγμάτων ἀνάξια·
οὐ γὰρ τοιούτων εἶνεκ' ὄστραχ' εὐρέθη.

... οὐ πίνουσι καὶν τῆκκλησίᾳ;... νῆ τὴν Ἄρτεμιν Eccl. 135

καὶ ταῦτα γ' εὐζωρον. τὰ γ' οὖν βουλευματα
αὐτῶν ὅσ' ἂν πράξωσιν ἐνθυμουμένοις

* ὥσπερ μεθύοντων ἐστὶ παραπεπληγμένα.
τοσαῦτ' ἂν ἠῦχοντ' εἴπερ οἶνος μὲν παρῆν;
καὶ λοιδοροῦνται γ' ὥσπερ ἐμπεπωκότες,
καὶ τὸν παροινουῦντ' ἐκφέρουσ' οἱ τοξόται.

cf. Equitum prologum, ubi vernarum alter ἄκρατον arcessi iubet
hac de causa:

ἴσως γὰρ ἂν χρηστόν τι βουλευσαίμεθα. Equ. 86

μῶν ἠλιαστά; — μᾶλλὰ θατέρου τρόπου, Av. 109
ἀπηλιαστά. — σπείρεται καὶ τοῦτ' ἐκεῖ
τὸ σπέρμα;

ἡμῶν δὲ τοὺς πολλοὺς ἔφασκε τοῦτο δρᾶν (scl. ἀποστερεῖν)

— νῆ τὸν Ποσειδῶ μαρτύρων γ' ἐναντίον. Equ. 450 s.

οὐκ οὐκ ἰατρὸν εἰσάγειν ἐχρῆν τινά; Plut. 406

— τίς δῆτ' ἰατρός ἐστι νῦν ἐν τῇ πόλει;

* οὔτε γὰρ ὁ μισθὸς οὐδὲν ἔστ' οὐδ' ἡ τέχνη.

— σκοπῶμεν. — ἀλλ' οὐκ ἔστιν. — οὐδ' ἐμοὶ δοκεῖ.

Haec habui quae dicerem de more comicorum illo, ut ele-
antissimis trimetris orationem ad spectatores conversam com-
lecterentur.

Caput secundum: De trimetris quae in scaena gerantur explicantibus.

1.

Inter Acharnensium versus supra (cf. praef. § 2) nobis memorabiles visi sunt vv. 744 ss., quibus pauperrimus ille Megareus homo cum filiis tum spectatoribus explicat mutandas illas esse figuras porculorum. Quattuor isti versus solutionibus caruerunt. Qua vero de causa rusticus ille homo tam expolitis utitur metris? Poeta hanc metamorphoseos insolitae explicationi altiore sono recitari voluit adiuvitque recitantem graviore m. incesso.

Obiter supra l. l. nobis quaerentibus in Acharnensium in fabula similia occurrerunt. Dicaeopolis Amphitheo quae ei age sint explicat. Trimetris fere indissolutis utitur (cf. vv. 130) atque ita auditoribus ipsius fabulae argumenti partem communi Amphitheus se aufugiturum esse fatetur versu indissoluto (2) Nicarchum prodire Dicaeopolis versu indissoluto narrat (9) Eodem modo chorus nuntium appropinquare, Lamachi famulum dominum iamiam apportari spectatores docet versibus indissolutis (1069 s., 1189).

Tales versus graviore pondere recitari res ipsa postulant nec indigni sunt, qui adhibita exemplorum larga multitudo accuratius a nobis considerentur.

2.

Suspensio certe animo spectatores chorum exspectabant, quod poetarum ingenium in hac re praecipue elaboravit, ut novas claudae formas inducerent.¹⁾ Quod quidem attinet ad Aristophanem, videtur eum in fabulae illa parte, quae chori parodum praecedat, de choro quoque qualis sit loquentes facere personas, nisi quod, si creatae vultum cottidianum non exuebant neque ut de Archonibus, qui essent, narrandum erat, poeta videlicet de choro multa verba facit, id quod in Lys. Thesm. Eccl. Pluti fabula observari potest. Ex quibus cum fere omnino non sit quod possit afferri, eo magis versus considerare interest, qui in fabula

1) cf. Equ. 520 ss.

reliquis ad chori figuras explicandas dialogorum partibus inserti sunt ac primum quidem nobis res est de Vespis.

Philocleo ὦ ξυνδικασταὶ καὶ Κλέων ἀμύνατε. Vesp. 197

Bdelycleo * ἴξουσιν ὀλίγον ὕστερον 214

* οἱ ξυνδικασταὶ παρακαλοῦντες τουτονὶ

* τὸν πατέρα. κ. τ. λ.

νῆ τὸν Δί' ὀψὲ νῦν ἀνεστήκασι γάρ. 217

* τὸ γένος ἦν τις ὀργίση 223

τὸ τῶν γερόντων ἔσθ' ὅμοιον σφηκιᾶ.

ἔχουσι γὰρ καὶ κέντρον ἐκ τῆς ὀσφύος

* ὀξύτατον, ᾧ κεντοῦσι, καὶ κεκραγότες
πηδῶσι καὶ βάλλουσιν ὡσπερ φέψαλοι.

Xanthias μὴ φροντίσης· ἐὰν ἐγὼ λίθους ἔχω, 228

πολλῶν δικαστῶν σφηκιὰν διασκεδῶ.

Praevalent versus indissoluti atque illi inprimis, qui Vespas describunt, elegantius elaborati sunt.

Acharnenses.

δεῖ γὰρ με φεῦγοντ' ἐκφυγεῖν Ἀχαρνέας Ach. 177

— τί δ' ἔστ'; — ἐγὼ μὲν δεῦρό σοι σπονδὰς φέρων.

ἔσπευδον. οἱ δ' ὠσφροντο πρεσβῦταί τινες

Ἀχαρνικοί, στιπτοὶ γέροντες πρίνινοι

** ἀτεράμονες μαραθωνομάχαι σφενδάμνινοι.¹⁾ 181

1) Ad versum 181 laxius conformatum pauca mihi adnotanda sunt. Saepius in huiusmodi descriptionibus versum indissolutum, qui personam introituram indicat, versus sequitur dissolutior, qui illius describit naturam. Hac subitoria metri immutatione sine dubio delectabatur animus spectantium. Semper enim iuvat quod inexpectatum venit.

cf. λέγοιμ' ἂν ἤδη. νῶν γὰρ ἐστι δεσπότης Equ. 40

* ἄγροικος ὀργὴν κυμοτρῶξ ἀκράχολος . . .

δὲ αὐτὸ γὰρ τοι τοῦτο καὶ γίγναι μέγας Equ. 180

** ὀτιήν πονηρὸς καὶ ἀγοραῖς εἶ καὶ θρασύς.

τὰ δ' ἄλλα σοι πρόσσεστι δημαγωγικά Equ. 217

** φωνὴν μιαν, γέγονας κακῶς, ἀγοραῖος εἶ.

ἐμοῦ γὰρ ἦν ἄγροικος ἠδιστος βίος Nub. 43

** εὐρωτιῶν, ἀκόρητος, εἰκῆ κείμενος,

omnino non solutos inspeximus, qui non fortuito sed certo quodam consilio trimetris artis minoris inserti erant, atque falso iudicasse eum, qui Rumpelii nisus comparatione (v. pg. 7) Aristophanis artem metricam vituperaverit, iam nunc intellegi potest. Quonam se abdiderunt solutiones et anapaesti cyclici, quorum ille in singulis fere versibus singulos dixit inesse?

Velim quaestio instituta eo nos ducat, ut paulo rectius ac iustius de comicorum arte metrica iudicemus. Tragoediae sane sollemnitas et argumentum postulant, ut graviter placideque metrum iambicum incedat, rarissime agitata solutionibus. Quid vero Euripidis Cyclops docet? Iam audias G. Hermannum, qui in praef. ad Eur. Cycl. pg. XIV hanc legem observatam esse dicit, „ut tragicarum personarum oratio nihil ab severitate tragicorum numerorum discedat, quae autem satyri similesque satyrorum personae loquuntur, in iis et longae . . . quinti pedis syllabae et anapaesto locus concedatur.“ Quid? licentiane fuit, quam in hac fabula componenda Euripides, Aristophanes in componendis comoediis sibi indulserunt? Immo postulabat poesis comica istam varietatem, quam rigida tragoedia repudiavit; necesse est comicos modo uti versibus accuratissimis modo discinctis, ut eveniant varii coloris illae compositiones iucundae atque vivaces, neque Rumpelium ipsum desiderasse puto comoedias Sophoclea arte conscriptas.

Pergamus igitur in tractanda comicorum arte metrica, quae mea quidem opinione non minus subtilis est quam illa tragicorum. Immo qua diligentia metri varietatem excoluerunt, inter virtutes numeranda est poetarum.¹⁾

1) Cum illis quae Hermannus l. l. adnotavit versus compares Scythae in Thesm. exodo tributos. Qui cum tam male loquatur Attice, metro quoque utitur laxissimo, ut in nonis versibus denas solutiones committat. Hoc artificium aliunde mihi notum non est.

Pars secunda.

De usu trimetrorum, qui ad augendam sermonis gravitatem formati sunt indissoluti.

Caput primum: De trimetris ad spectatores conversis.

1.

Acharnensium fabulam supra nobis perlustrantibus versus 26 s., 370—376 ea de causa memorabiles visi sunt, quia novem his trimetris indissolutis Aristophanes Athenienses acerbissime perstrinxit, ad spectatores igitur sermonem direxit (v. pg. 11 s.). Unde profecti similia quaeramus atque primum quidem Pacis quem afferam locum consideremus.

Trygaeus quid faciat Polemus observat observataque spectatores renuntiat.

Tryg. ἄρ' οὐτός ἐστ' ἐκεῖνος, ὃν καὶ φεύγομεν, Pac. 240

** ὁ δεινός, ὁ ταλαίρινος, ὁ κατὰ τοῖν σκελοῖν;¹⁾

Pol. * ἰὼ Πρασιαὶ τρεῖς ἄθλια καὶ πεντάκις

** καὶ πολλοδεκάκις ὡς ἀπολεῖσθε τήμερον.

Tryg. ad spectatores: τουτὶ μὲν ἄνδρες οὐδὲν ἡμῖν πρᾶγμα πω·
τὸ γὰρ κακὸν τοῦτ' ἐστὶ τῆς Λακωνικῆς.

Nonne multo elegantius duo hi versus conformati sunt quam antecedentes? In tota vero hac scaena, quae tendit usque ad versus

νῦν ἐστὶν ἡμῖν ὧνδρες Ἕλληνες καλὸν
ἀπαλλαγείσι πραγμάτων τε καὶ μαχῶν
ἐξελεύσαι τὴν πᾶσιν Εἰρήνην φίλην

* πρὶν ἕτερον αὖ δοῖδυκα κωλύσαι τινα Pac. 295

res ita se habet. Trygaeus 15 versus ad spectatores convertit, quorum indissoluti sunt 9, trag. 4, com. 2. Praeter illos versus recitat indissolutos 3, trag. 7, com. 2.

Haec hactenus. Nemo vero est qui nesciat προλογίζοντας in primis histriones, cum fabulae argumentum exponere velint, ad

1) cf. quae adnotavi in pg. 43 s..

auditores verba facere. Colligamus igitur versus, qui tales all
tiones continent.

* (ἀλλ' ἔστιν ἡμῖν λογίδιον γνωμὴν ἔχον) Vesp. 64
ὑμῶν μὲν αὐτῶν οὐχὶ δεξιώτερον.

* (νόσον γὰρ ὁ πατήρ ἀλλόκοτον αὐτοῦ νοσεῖ,) Vesp. 71
ἦν οὐδ' ἂν εἷς γνοίη ποτ' οὐδ' ἂν ξυμβάλοι,
εἰ μὴ πύθοιθ' ἡμῶν· ἐπεὶ τοπάζετε.

— * Ἀμννίας μὲν ὁ Προνάπους φήσ' οὔτοσὶ ...
ὁδὶ δέ φησι Σωσίας πρὸς Δερκύλον ... 78

Νικόστρατος δ' αὖ φησιν ὁ Σκαμβωνίδης ... 81

— μὰ τὸν κύν' ὦ Νικόστρατ' οὐ φιλόξενοι ... 83

ἄλλως φλυαρεῖτ'. οὐ γὰρ ἐξευρήσετε 85
εἰ δὴ 'πιθυμεῖτ' εἰδέναι, σιγαῖτε νῦν.

βούλει τὸ πρᾶγμα τοῖς θεαταῖσιν φράσω; Equ. 36

— οὐ χειρόν· ἐν δ' αὐτοὺς παραιτησώμεθα ...

ἄπερρ'· ἐγὼ δ' ὑμῖν τὸ πρᾶγμα δὴ φράσω ... Platon. fr. 1

* ἐνὸς μὲν ὧνδρες ἀπολελύσθαι μοι δοκῶ. Pac. 13

οὐδεὶς γὰρ ἂν φαίη με μάττοντ' ἐσθίειν.

ὑμῶν δέ γ' εἴ τις οἶδ' ἐμοὶ κατειπάτω. 20

οὐκοῦν ἂν ἤδη τῶν θεατῶν τις λέγοι ... 43

ἐγὼ δὲ τὸν λόγον γε τοῖσι παιδίοις 50

καὶ τοῖσιν ἀνδρίοισι καὶ τοῖς ἀνδράσιν

καὶ τοῖς ὑπερτάτοισιν ἀνδράσιν φράσω ...

σιγήσαθ' ὡς φωνῆς ἀκούειν μοι δοκῶ. 61

ἂ δ' εἶπε πρῶτον ἦνίκ' ἤρχεθ' ἡ χολή 66

πενσέσθ'. ...

εἶπω τι τῶν εἰωθότων ὦ δέσποτα, Ran. 1

ἐφ' οἷς ἀεὶ γελῶσιν οἱ θεώμενοι;

βούλεσθε δῆτ' ἐγὼ φράσω τίς εἴμ' ἐγώ; Philyll. fr.

ἡ τῶν προτενθῶν Δορπία καλουμένη.

,προλογίζουσάν' haec Dorpiam locutam esse Kockius opinatur, q
opinionem res metrica ipsa quoque commendat.

Praeter locos hucusque prolatos ad spectatores conversi :
trimetri:

αὐτοὶ γὰρ ἐσμεν οὐπὶ ληναίῳ τ' ἀγῶν Ach. 504

κούπω ξένοι πάρεισιν.

- οὐ δεῖνα; θᾶσθε τῶδε τὰς ἀπιστίας Ach. 770
οὐ φατι τάνδε χοῖρον ἤμεν.
... καὶ τῶν θεατῶν ὅστις ἐστὶ δεξιός Equ. 228
— — — ξυλλήψεται.
... πάντως γε μὴν Equ. 232
γνωσθήσεται· τὸ γὰρ θέατρον δεξιόν.
* τῷ δῆτ' ἂν ... χρησάμενος τεκμηρίῳ Equ. 1209
δόξαιμι κρίνειν τοῖς θεαταῖσιν σοφῶς;
τί δῆτ' ἐκεῖνον τὸν Θαλῆν θαυμάζομεν; Nub. 180
καὶ τοῖς θεαταῖς ῥίπτε τῶν κριθῶν. — ἰδού. Pac. 962
— ἔδωκας ἤδη; — νῆ τὸν Ἑρμῆν, ὥστε γε
τούτων ὅσοι πέρ εἰσι τῶν θεωμένων
οὐκ ἔστιν οὐδεὶς ὅστις οὐ κριθὴν ἔχει.
... πρὸς ταῦτα μὴ βραδύνετε Eccl. 1140
καὶ τῶν θεατῶν εἴ τις εὖνους τυγχάνει,
* καὶ τῶν κριτῶν εἰ μὴ τις ἐτέρωσε βλέπει,
ἴτω μεθ' ἡμῶν· πάντα γὰρ παρέξομεν.

Sed haec hactenus. Sufficiunt, credo, exempla, ex quibus novum comicorum artificium cognoscamus. Maiore illi cura versus ad spectatores conversos composuerunt atque diligentius eos expoliverunt.

2.

Insolentia maxima comici poetae omnia perstrinxerunt; hunc vel illum spectantium nominatim appellantes acerbissime irridentibus omnibus exagitabant. Quid? num forte illi quoque versus, qui talia continent, quippe qui ad spectatores directi sint, forma sunt elegantiore?

Rem optime intellegi posse puto ex versibus his:

** ἀκούετε λεῷ· κατὰ τὰ πάτρια τοὺς χόας Ach. 1000

** πίνειν ὑπὸ τῆς σάλπιγγος· ||

υ — υ υ υ | — υ υ υ υ υ | υ — υ — | 1000

— — υ υ — | υ — υ || ὅς δ' ἂν ἐκπίη

πρώτιστος, ἀσκὸν Κτησιφῶντος λήψεται.

Ctesiphon perstringitur. Post vocem ὅς, a qua incipit iocus, evanuerunt tribrachi dactyli anapaesti atque graviter metrum decurrit. —

** κεί τις ἐπιθυμῶν ταξιαρχεῖν σοὶ φθονεῖ Pac. 444

** ἐς φῶς ἀνελθεῖν ὦ πότνι', || ἐν ταῖσιν μάχαις
πάσχοι τοιαῦτ' ἄτθ' οἰάπερ Κλεώνυμος.

* καὶ πῶς ἂν ἔτι γένοιτ' ἂν εὐτακτος πόλις, Av. 829

** ὅπου θεὸς γυνὴ γεγονυῖα πανοπλίαν ||
ἔστηκ' ἔχουσα, Κλεισθένης δὲ κερκίδα;

... ὄψει ... κειμένους, εἴ πού .. τις .. πατρὸς γνάθον Ran. 149

* ἐπάταξεν ἢ ἴπιορον ὄρκον ὤμοσεν, ||
ἢ Μορσίμου τις ῥῆσιν ἐξεγράψατο.

* οὐδ' ἄς προσεδόκων κάλογιζόμεν ἔγῳ Lys. 61

** πρώτας παρέσσεσθαι δεῦρο τὰς Ἀχαρνέων

* γυναῖκας, οὐχ' ἤκουσιν. || — ἢ γοῦν Θεογένους
ὡς δεῦρ' ἰοῦσα θοῦκάτειον ἤρετο.

Cum in horum trimetrorum structura metrica artificium subtile inesse appareat, tum illud quidem mihi elucere videtur: poeta augendae metri gravitatis causa, quo distinctius versus incidant in illos, quos exagitare studet, solutiones vitavit. De qua metri gravitate non hic solum nobis res est. Valet in omnibus locis quos in hac opusculi parte pertractamus explicandis. —

Redeamus ad versus, quibus singuli spectatorum irridentur, ac videamus, quae porro colligi possint exempla.

ἔμοι γὰρ ὦ γυναῖκες αἰ καθήμεναι . . . Eccl. 165

— γυναῖκας αὖ δύστηνε τοὺς ἄνδρας λέγεις;

* δι' Ἐπίγονόν γ' ἐκεινονί· βλέψασα γὰρ
ἐκεῖσε πρὸς γυναῖκας ὤομην λέγειν.

. . . κλητῆρ' ἔχουσα Χαιρεφῶντα τουτονί. Vesp. 1408

ἄληθες οὗτος; — καὶ σὺ δὴ μοι Χαιρεφῶν 1412

γυναικὶ κλητεύων ἔοικας θαψίνῃ

* Ἴνοῖ κρεμαμένη προσπολῶν Εὐριπίδου.

. . . ὦ Κάρκινε . . . σὺ δὲ Vesp. 1514

ἄλμην κύκα τούτοισιν, ἣν ἐγὼ κρατῶ.

Κηφισοφῶν ἄριστε καὶ μελάντατε Arist. fr. 580

σὺ δὴ συνέξης εἰς τὰ πόλλ' Εὐριπίδῃ

** καὶ συνεποίεις, ὡς φασί, τὴν τραγωδίαν.

ἤρετο . . . ὅστις φίλος κάσπευδεν εἶναι μὴ μάχας Pac. 672

— εὐνούστατος μὲν ἦν μακροῦ Κλεώνυμος.

ἀλλ' ὄγαθ' οὐδ' ἦν κάρδοπος Κλεωνύμω Nub. 673

ἀλλ' ἐν θυίᾳ στρογγίλῃ 'νεμάττετο.

ὄρας; γυναῖκα τὴν Ἀμυνίαν καλεῖς. Nub. 691

— οὐκὸν δικαίως ἦτις οὐ στρατεύεται;

(ad spectatores) ἀτὰρ τί ταῦθ' ἄ πάντας ἴσμεν μανθάνω;

... δίδωμι χιλίας δραχμάς. — δεχόμεθα Arist. fr. 100

δισχίλιαί γάρ εἰσι σὺν ταῖς Νικίου.

ρήτωρ γάρ ἐστι νῦν τις, ὃν γ' ἔστιν λέγειν; Eupolid. fr. 96

— ὁ Βουζύγης ἄριστος ἀλιτήριος.

Πείσανδρος εἰς Πακτωλὸν ἐστρατεύετο Eupolid. fr. 31

** κἀνταῦθα τῆς στρατιᾶς κάκιστος ἦν ἀνὴρ.

Πυγμαρίων λοχαγὸς ἐκ τῶν κανθάρων

τῶν μεζόνων οὓς φαντι τὰν Αἴτναν ἔχειν. Epich. fr. 57 (Ahr.)

Sufficiunt, ni fallor, haec exempla. Inprimis Eupolidis illud fr. 31 dignum est, quod accuratius consideretur. In belli Peloponnesiaci aetate versamur, qua certe multa cantica¹⁾ huiusmodi exstiterunt. Mea quidem sententia statuendum est aut Eupolidem tale canticum imitatum esse aut formam eo consilio elegantiozem reddidisse, quo facilius hi versus memoria tenerentur et inter omnium ora versarentur.

Haec habui quae dicerem de comicis poetis spectantium irrisoribus.

3.

Nota est gravitas, qua Aristophanes civium vitia ac mores corruptos vituperaverit. Ex Acharnensium loco, quem supra tractavimus, qui est de civium erga oratores blandos credulitate (vv. 370 ss., cf. pg. 12), Aristophanem tunc quoque, cum hoc censorium munus exsequatur, ad augendam sermonis gravitatem versus indissolutos adhibere cognovimus. Nunc quidem nostrum erit quaerere similia.

1) Si quis offendat in nomine cantici atque neget umquam cantica trimetris iambicis conscripta exstitisse, versus inspiciat Acharnensium 1182 ss. *δεινὸν ἐξηύδα μέλος κ. τ. λ.*, Pac. 289 ss. *νῦν τοῦτ' ἐκεῖν' ἦκει τὸ Δάτιδος μέλος κ. τ. λ.*

Pauca afferam ex multitudine exemplorum.

ἡ δημαγωγία γὰρ οὐ πρὸς μουσικοῦ Equ. 191
ἔτ' ἐστὶν ἀνδρὸς οὐδὲ χρηστοῦ τοὺς τρόπους...

ταῦθ' ἅπερ ποιεῖς ποίει Equ. 213
τάραττε καὶ χόρδεν' ὁμοῦ τὰ πράγματα
ἅπαντα καὶ τὸν δῆμον ἀεὶ προσποιοῦ
** ὑπογλυκαίνων ῥηματίοις μαγειρικοῖς·
τὰ δ' ἄλλα σοι πρόσεστι δημαγωγικὰ,
ἔχεις ἅπαντα πρὸς πολιτείαν ἃ δεῖ.

ὁ γὰρ γέρων (sc. ὁ Δῆμος) Equ. 762
οἴκοι μὲν ἀνδρῶν ἐστὶ δεξιώτατος
** ὅταν δ' ἐπὶ ταυτησί καθῆται τῆς πέτρας
κέχηνεν ὥσπερ ἐμποδίζων ἰσχάδας.

ἀλλ' ὦ μέλ' ὄψει τοι σφόδρ' αὐτὰς Ἀττικάς, Lys. 56
ἅπαντα δρώσας τοῦ δέοντος ὕστερον.

τὸν τῶν Ἀσαναίων γὰρ μὰν ξυάχετον Lys. 170
πᾶ κά τις ἀμπείσειεν αὐ' μὴ πλαδδιῆν;

ναῦς δεῖ καθέλκειν· τῷ πένητι μὲν δοκεῖ, Eccl. 197
τοῖς πλουσίοις δὲ καὶ γεωργοῖς οὐ δοκεῖ.
Κορινθίοις ἤχθεσθε, κάκεῖνοί γε σοι·
νῦν εἰσὶ χρηστοί, καὶ σύ νυν χρηστὸς γενοῦ.

ὑμεῖς ἄρ' ἔστ' ὦ δῆμε τούτων αἴτιοι. Eccl. 205

ἦν οὖν ἐμοὶ πίθησθε, σωθήσεσθ' ἔτι. Eccl. 209

ἀλλ' οὐ σὺ τούτων αἴτιος (sc. ὦ Δῆμε) μὴ φροντίσης, Equ. 131
ἀλλ' οἷ σε ταῦτ' ἐξηπάτων· νυνδὶ φράσον· ...

οὐ δεινὰ τολμᾶν τουτονὶ δημηγορεῖν. Eccl. 400

ὄρῳ γὰρ αὐτὴν (sc. τὴν πόλιν) προστάταισι χρωμένην Eccl. 17
ἀεὶ πονηροῖς.

Supra iam attuli (v. pg. 11) Acharnensium vv. 26 s.

εἰρήνη δ' ὅπως
ἔσται προτιμῶσ' οὐδέν· ὦ πόλις πόλις.
cf. Eupolidis fr. 205 ὦ πόλις πόλις·
ὡς εὐτυχῆς εἶ μᾶλλον ἢ καλῶς φρονεῖς.

Legarensis homo in Ach. iratus Athenienses increpat:

ποῖα σκόροδα; . . . ὑμὲς τῶν ἀεὶ Ach. 760
 ὄκκ' ἐσβάλητε τὰς ἀρωραῖοι μύες
 πάσσακι τὰς ἄγκλιδας ἐξορύσσετε.

lato comicus cives vituperat, qui ostracismo Thucydidi et Aristidi milibusque apto Hyperbolum puniverint (fr. 187):

καίτοι πέπραγε τῶν τρόπων μὲν ἄξια
 αὐτοῦ δὲ καὶ τῶν στιγμάτων ἀνάξια·
 οὐ γὰρ τοιούτων εἶνεκ' ὄστραχ' εὐρέθη.

... οὐ πίνουσι καὶν τῆκκλησίᾳ; ... νῆ τὴν Ἄρτεμιν Eccl. 135

καὶ ταῦτα γ' εὐζωρον. τὰ γ' οὖν βουλευματα
 αὐτῶν ὅσ' ἂν πράξωσιν ἐνθυμουμένοις

** ὥσπερ μεθύοντων ἐστὶ παραπεπληγμένα.
 τοσαῦτ' ἂν ἠῦχοντ' εἶπερ οἶνος μὴ παρῆν;
 καὶ λοιδороῦνται γ' ὥσπερ ἐμπεπωκότες,
 καὶ τὸν παροινουῖντ' ἐκφέρουσ' οἱ τοξόται.

f. Equitum prologum, ubi vernarum alter ἄκρατον arcessi iubet
 iac de causa:

ἴσως γὰρ ἂν χρηστόν τι βουλευσαίμεθα. Equ. 86

μῶν ἡλιαστά; — μᾶλλὰ θατέρου τρόπου, Av. 109
 ἀπηλιαστά. — σπείρεται καὶ τοῦτ' ἐκεῖ
 τὸ σπέρμα;

ἡμῶν δὲ τοὺς πολλοὺς ἔφασκε τοῦτο δρᾶν (scil. ἀποστερεῖν)
 — νῆ τὸν Ποσειδῶ μαρτύρων γ' ἐναντίον. Equ. 450 s.

οὐκ οὖν ἰατρὸν εἰσάγειν ἐχρήν τινά; Plut. 406
 — τίς δῆτ' ἰατρός ἐστι νῦν ἐν τῇ πόλει;
 * οὔτε γὰρ ὁ μισθὸς οὐδὲν ἔστ' οὔθ' ἡ τέχνη.
 — σκοπῶμεν. — ἀλλ' οὐκ ἔστιν. — οὐδ' ἐμοὶ δοκεῖ.

Haec habui quae dicerem de more comicorum illo, ut elegantissimis trimetris orationem ad spectatores conversam complecterentur.

Caput secundum: De trimetris quae in scaena gerantur explicantibus.

1.

Inter Acharnensium versus supra (cf. praef. § 2) nobis merabiles visi sunt vv. 744 ss., quibus pauperrimus ille Megareus homo cum filiis tum spectatoribus explicat mutandas illas esse figuras porculorum. Quattuor isti versus solutionibus caruerunt. Qua vero de causa rusticus ille homo tam ex politis utitur metris? Poeta hanc metamorphoseos insolitae explicationi altiore sono recitari voluit adiuvitque recitantem graviore m incesso.

Obiter supra l. l. nobis quaerentibus in Acharnensium i fabula similia occurrerunt. Dicaeopolis Amphitheo quae ei age sint explicat. Trimetris fere indissolutis utitur (cf. vv. 130 atque ita auditoribus ipsius fabulae argumenti partem communi Amphitheus se aufugiturum esse fatetur versu indissoluto (20 Nicarchum prodire Dicaeopolis versu indissoluto narrat (90 Eodem modo chorus nuntium appropinquare, Lamachi famulum dominum iamiam apportari spectatores docet versibus indissolutis (1069 s., 1189).

Tales versus graviore pondere recitari res ipsa postulant nec indigni sunt, qui adhibita exemplorum larga multitudo accuratius a nobis considerentur.

2.

Suspensio certe animo spectatores chorum exspectabant, quae poetarum ingenium in hac re praecipue elaboravit, ut novas chori formas inducerent.¹⁾ Quod quidem attinet ad Aristophanem, videntur eum in fabulae illa parte, quae chori parodum praecedit, de choro quoque qualis sit loquentes facere personas, nisi quod, si crebrae vultum cottidianum non exuebant neque ut de Acharnensibus, qui essent, narrandum erat, poeta videlicet de choro multa verba facit, id quod in Lys. Thesm. Eccl. Pluti fabula observari potest. Ex quibus cum fere omnino non sit quod possit afferri, eo magis versus considerare interest, qui in fab

1) cf. Equ. 520 ss.

reliquis ad chori figuras explicandas dialogorum partibus inserti sunt ac primum quidem nobis res est de Vespis.

Philocleo ὦ ξυνδικασταὶ καὶ Κλέων ἀμύνατε. Vesp. 197

Bdelycleo * ἤξουσιν ὀλίγον ὕστερον 214

* οἱ ξυνδικασταὶ παρακαλοῦντες τουτονὶ

* τὸν πατέρα. κ. τ. λ.

νῆ τὸν Δί' ὀψὲ νῦν ἀνεστήκασι γάρ. 217

* τὸ γένος ἦν τις ὀργίσῃ 223

τὸ τῶν γερόντων ἔσθ' ὅμοιον σφηκιᾶ.

ἔχουσι γὰρ καὶ κέντρον ἐκ τῆς ὀσφύος

* ὀξύτατον, ᾧ κεντοῦσι, καὶ κεκραγότες

πηδῶσι καὶ βάλλουσιν ὥσπερ φέψαλοι.

Xanthias μὴ φροντίσης· ἐὰν ἐγὼ λίθους ἔχω, 228

πολλῶν δικαστῶν σφηκιὰν διασκεδῶ.

Praevalent versus indissoluti atque illi inprimis, qui Vespas describunt, elegantius elaborati sunt.

Acharnenses.

δεῖ γὰρ με φεῦγοντ' ἐκφυγεῖν Ἀχαρνέας Ach. 177

— τί δ' ἔστ'; — ἐγὼ μὲν δεῦρό σοι σπονδὰς φέρων.

ἔσπενδον. οἱ δ' ὥσφροντο πρεσβῦταί τινες

Ἀχαρνικοί, στιπτοὶ γέροντες πρίνινοι

** ἀτεράμονες μαραθωνομάχαι σφενδάμνινοι.¹⁾ 181

1) Ad versum 181 laxius conformatum pauca mihi adnotanda sunt. Saepius in huiusmodi descriptionibus versum indissolutum, qui personam introituram indicat, versus sequitur dissolutior, qui illius describit naturam. Hac subitoria metri immutatione sine dubio delectabatur animus spectantium. Semper enim iuvat quod inexpectatum venit.

cf. λέγοιμ' ἂν ἤδη. νῶν γὰρ ἐστι δεσπότης Equ. 40

* ἄγροικος ὀργὴν κυανοτρῶξ ἀκράχολος . . .

δὲ αὐτὸ γὰρ τοι τοῦτο καὶ γίγναι μέγας Equ. 180

** ὅτιν πονηρὸς καὶ ἀγορᾶς εἶ καὶ θρασύς.

τὰ δ' ἄλλα σοι πρόσσεστι δημαγωγικά Equ. 217

** φωνὴ μιανὰ, γέγονας κακῶς, ἀγοραῖος εἶ.

ἐμοὺ γὰρ ἦν ἄγροικος ἠδιστος βίος Nub. 43

** εὐρωτιῶν, ἀκόρητος, εἰκῆ κείμενος,

- ... χαίρειν κελύων πολλὰ τοὺς Ἀχαρνέας. 200
 — ἐγὼ δὲ φεύξομαι γε τοὺς Ἀχαρνέας.¹⁾ 203

Equites.

- * ἀλλ' εἰσιν ἱππῆς ἄνδρες ἀγαθοὶ χίλιοι 225
 μισοῦντες αὐτὸν, οἱ βοηθήσουσί σοι
 καὶ τῶν πολιτῶν οἱ καλοὶ τε καὶ ἀγαθοί,
 καὶ τῶν θεατῶν ὅστις ἐστὶν δεξιός . . . ξυλλήψεται.

Ad spectatores magis quam ad botularium haec verna v. directa esse ex versu 228 apparet.

Nubes. Aves.

In Equitibus chorus a verna advocatur (cf. vv. 242 ss.) eoque modo in Nubibus a Socrate atque in Avibus ab upupa (cf. 263 ss., Av. 229 ss.). Quorum omnium orationes poeta aliis m. complexus est, ut nihil de iis mihi dicendum sit.

Pax.

- νῦν ἐστὶν ἡμῖν ἄνδρες Ἕλληνες καλὸν 292
 . . . ἐξελκύνσαι τὴν . . . Εἰρήνην . . .
 ἀλλ' ὦ γεωργοὶ κάμποροι καὶ τέκτονες 296
 καὶ δημιουργοὶ καὶ μέτοικοι καὶ ξένοι
 καὶ νησιῶται δεῦρ' ἴτ' ὦ πάντες λεῶ.

Ranae.

De choro μεμνημένων versus agunt:

- * ἐντεῦθεν αὐλῶν τίς σε περίεισιν πνοή 154
 ὄψει τε φῶς κάλλιστον ὥσπερ ἐνθαδί,

** βρύων μελίτταις καὶ προβάτοις καὶ στεμφύλοις.

ἄρ' οὗτος ἐστ' ἐκεῖνος ὃν καὶ φεύγομεν, Pac. 240

** ὁ δεῖνος, ὁ ταλαύρινος, ὁ κατὰ τοῖν σκελοῖν;

* τίς ἔστιν οὗτος; ὁ Τελέας ἐρεῖ ταδί. Av. 168

* ἄνθρωπος ὄρνις ἀστάθμητος πετόμενος

** ἀτέκμαρτος οὐδὲν οὐδέποτε ἐν ταύτῳ μένων.

Cum ultimo versu compares Avium v. 85

** ἀνεπτόμεθ' ἐκ τῆς πατρίδος ἀμφοῖν τοῖν ποδοῖν.

Metrum ipsum volitare videtur (tribrachus pedis quinti, qui in Avium v. inest, raro occurrit in tragoedia. cf. Aesch. Eumen. 780 βαρύκοτος).

1) cf. quae ad hunc versum adnotavi in pg. 12.

** καὶ μυρρινῶνας καὶ θιάσους εὐδαίμονας
ἀνδρῶν γυναικῶν καὶ κρότον χειρῶν πολύν.

οὗτος. — τί ἔστιν; — οὐ κατήκουσας; — τίνος; 312
— αὐλῶν πνοῆς. — ἔγωγε, καὶ δάδων γέ με

αὔρα τις εἰσέπνευσε μυστικωτάτη.

* τοῦτ' ἔστ' ἐκεῖν' ὧ δέσποθ'. οἱ μεμνημένοι 318
ἐνταῦθα που παίζουσιν, οὗς ἔφραζε νῶν.

De choro ranarum versus agunt:

... ῥᾶστ' ἀκούσει γὰρ μέλη 205

κάλλιστ' ἐπειδὰν ἐμβάλης ἅπαξ. — τίνων;

— * βατραχοκύνων θαυμαστά.

Lysistrata. Plutus.

In Lysistratae fabula magni momenti erat explicare auditoribus non solum Athenienses sed etiam Boeotas aliasque mulieres conventuras esse.

ἦν δὲ ξυνέλθωσ' αἰ γυναῖκες ἐνθαδὶ Lys. 39

* αἶ τ' ἐκ Βοιωτῶν αἶ τε Πελοποννησίων
ἡμεῖς τε, κοινῇ σώσομεν τὴν Ἑλλάδα.

In Pluti fabula poeta et ex divitibus et ex pauperibus chorum componere poterat. Quos vero sibi elegerit, spectatoribus praedicat versibus 218 ss.

πολλοὶ δ' ἔσονται χᾶτεροι νῶν ξύμμαχοι,
ὅσοις δικαίοις οὖσιν οὐκ ἦν ἄλφια.

— παπαῖ πονηροὺς γ' εἶπας ἡμῖν συμμάχους.

— οὐκ ἦν γε πλουτήσωσιν ἐξ ἀρχῆς πάλιν.

3.

Iam satis nobis de choro actum sit. Denuo fabulas Aristophaneas perquiramus atque primum quidem iterum consideremus Acharnensium vv. 739 ss. (cf. pg. 13)

χοίρωσ γὰρ ὑμὲ σμευάσας φασῶ φέρειν ... Ach. 739

ἀλλ' ἀμφίθεσθε καὶ ταδὶ τὰ ῥυγχία 744

κῆπειτεν ἐς τὸν σάκκον ὧδ' ἐσβαίνετε

ὅπως δὲ γρυλλιξεῖτε καὶ κοιῖξετε

χῆσεῖτε φωνὰν χοιρίων μυστηρικῶν.

In porculorum figuras Megarensis homo filias permutat.

Hunc locum Vesparum in comparationem vocare licet:

ἀλλ' ὡς τάχιστα στῆθι τάσδε τὰς δετὰς Vesp. 1361
λαβοῦσ' ἴν' αὐτὸν τωθάσω νεανικῶς
οἴως ποθ' κ. τ. λ.

Philocleo scortum abdere studet. His autem versibus spectatoribus quomodo filium ludibrio habere velit exponit.

In utroque ludo haec observari possunt. Poeta utrique scaenae explicationem eorum, quae nunc essent agenda, praemisit. Non iam auditores suspenso animo expectant, quid Megarensis vel Philocleo acturi sint, immo tollit poeta expectationem.

Inspiciamus Equitum prologum. Vernae spectatoribus exposuerunt, quomodo res se habeant in domo Populi: calamitatis auctorem esse Cleonem. Remedium quaerentes oracula perlegerunt, ecce inveniunt:

ἀλλαντοπώλης ἔσθ' ὁ τοῦτον ἐξελῶν. Equ. 143
— ἀλλαντοπώλης; ὦ Πόσειδον τῆς τέχνης.
*** φέρε ποῦ τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐξευρήσομεν;*
ζητῶμεν αὐτόν. — ἀλλ' ὁδὶ προσέρχεται.

Quid? nonne totius fabulae argumentum his paucis poeta prodit? Tollit igitur hic quoque expectationem nec id inconsulto. Spectatores ex sola scaenicarum imaginum varietate ac pulchritudine voluptatem commode percipere debebant nulla expectatione agitati et exempto metu, qui proprius fuit tragoediae, id maximum persequentes oculis, qua via poeta actionem ad finem praedictum conduceret.¹⁾

Sed redeamus ad trimetros. Versus, qui talem quam dixi argumenti pronuntiationem continent non mirum est poetam et graviore pondere recitari voluisse et diligentius conformasse. Quod cum iam in trimetris supra allatis observari possit, ex ceteris magis elucebit exemplis, quae nunc proferam.

1) Eadem res est, si poeta certamina instituit velut in Equitibus Cleonis et botularii, in Ranis Aeschyli et Euripidis, quorum certaminum exitum eventumque nemo est quin praevideat. Noluit poeta expectationem suspendere.

ἔμοι σὺ ταῦτασι λαβὼν ὀκτὼ δραχμὰς Ach. 130

* σπονδὰς ποιήσον πρὸς Μακεδαιμονίους μόνω
καὶ τοῖσι παιδίοισι καὶ τῇ πλάτιδι.¹⁾

νῦν οὖν με πρῶτον πρὶν λέγειν ἔασατε Ach. 383
ἐνσκευάσασθαι μ' οἶον ἀθλιώτατον.

** ἔνταῦθ' ἀγοράζειν πᾶσι Πελοποννησίοις Ach. 720

* ἔξεστι καὶ Μεγαρεῦσι καὶ Βοιωτίοις κ. τ. λ.

ἔνταῦθα μήτε συκοφάντης εἰσίτω 725

μήτ' ἄλλος ὅστις φασιανός ἐστ' ἀνὴρ.

versu 720 metrum vocabulo ἀγοράζειν deletur. Qui vero pro-
tiandi morem poetae ex exemplis supra allatis cognovit, his
sibus auditis prodituros esse exspectabit primum quidem Mega-
rem, deinde Boeotum, tum sycophantam, denique alium etiam
generis hominem, neque fallat eum opinio. —

Argumentum Avium fabulae in versibus inest 183 ss.

ἦν δ' οἰκίσητε τοῦτο καὶ φράξηθ' ἅπαξ,

ἐκ τοῦ πόλου τούτου κεκλήσεται πόλις.

ὥστ' ἄρξετ' ἀνθρώπων μὲν ὥσπερ παρνόπων,

* τοὺς δ' αὖ θεοὺς ἀπολεῖτε λιμῶ μῆλιω.

... ὅταν θύσωσιν ἄνθρωποι θεοῖς,

Av. 190

ἦν μὴ φόρον φέρωσιν ὑμῖν οἱ θεοί,

* τῶν μηρίων τὴν κνῖσαν οὐ διαφρήσετε.

ἔα θεοί, Ζεῦ σῶτερ, εἰσὶν ἐλπίδες.

Thesm. 1009

ἀνὴρ ἔοικεν οὐ προδώσειν ἀλλὰ μοι

* σημεῖον ὑπεδέλωσε Περσεὺς ἐκδραμῶν,

** ὅτι δεῖ με γίγνεσθ' Ἀνδρομέδαν. πάντως δέ μοι

τὰ δέσμ' ὑπάρχει. δῆλον οὖν τοῦτ' ἔσθ' ὅτι

ἦξει με σώσων· οὐ γὰρ ἂν παρέπτετο.

τὰ μὲν παρ' ἡμῖν ἴσθι σοι πεπεισμένα·

Thesm. 1170

τὸν βάρβαρον δὲ τοῦτον αὐτὸς πεῖθε σύ.

ῥου δ' ἐρήμας οὐ παρούσης ἐνθαδὶ

Eccl. 885

1) Si poeta spectantium expectationem excitare volebat, ita fere sen-
a conformanda erat: „Amphithee, velim pacem mihi soli etc. facere cum
coneris. Sed res est magni periculi; insidiabuntur tibi rustici. Audesne?“
a vero huiusmodi expectationem excitandam omnino non curavit, immo
rit et declinavit.

ἔμοῦ τρυγήσειν καὶ προσάξουσθαί τινα
 ἄδουσ'. ἐγὼ δ' ἦν τοῦτο δρᾶς ἀντάσομαι.
 ** κεὶ γὰρ δι' ὄχλου τοῦτ' ἐστὶ τοῖς θεωμένοις
 ὁμως ἔχει τερπνόν τι καὶ κωμωδικόν.

Nonne sentis ad spectatores hoc scaenae sequentis argumentum directum esse?

Sed ne omnino exspectionis incitamenta in fabulis Aristophaneis inesse videar negare, satis mihi iam actum sit de his rebus, atque nunc quidem paucos ex multis versibus afferam, quos necesse fuit poetam ad explicandum actionis progressum inserere. Illorum quoque forma exquisitior est.

- ἔστρεψον ὡς τάχιστα τοὺς σαντοῦ τρόπους Nub. 88
 καὶ μάνθαν' ἐλθῶν ἂν ἐγὼ παραινέσω.
 ἡμεῖς μὲν ὧ̄ πρεσβῦτα συμβουλευόμεν, Nub. 794
 εἴ σοί τις υἱός ἐστιν ἐκτεθραμμένος,
 πέμπειν ἐκεῖνον ἀντὶ σαυτοῦ μάνθάνειν.
 — ἀλλ' ἔστ' ἔμοιγε κ. τ. λ.
 αὐτὸς μαθήσεται παρ' αὐτοῖν τοῖν λόγοιν. Nub. 886
-
- σαφής γ' ὁ χρησμός νῆ Δί'. ὧ̄ πάντες θεοί, Lys. 777
 μῆ νυν ἀπείπωμεν ταλαιπωρούμεναι,
 ἀλλ' εἰσίωμεν. καὶ γὰρ αἰσχρὸν τουτονὶ
 ὧ̄ φίλταται τὸν χρησμὸν εἰ προδώσομεν.
 . . . ὑμᾶς ἐν πόλει Lys. 1183
- * ξενίσωμεν ὧ̄ν ἐν ταῖσι κίσταις εἴχομεν
 ὄρκους δ' ἐκεῖ καὶ πίστιν ἀλλήλοισι δότε
 κῆπειτα τῆν αὐτοῦ γυναῖχ' ὑμῶν λαβῶν
 ἀπεισ' ἕκαστος. — ἀλλ' ἴωμεν ὡς τάχος.
-
- ἐγὼ δὲ γ' εὐξαίμην ἂν ἐντυχεῖν τινὶ Ran. 283
 λαβεῖν τ' ἀγώνισμ' ἀξιόν τι τῆς ὁδοῦ.
-
- ἐγὼ δὲ καὶ σύ γ' ὡς τάχιστα τὸν θεὸν Plut. 620
 * ἐγκατακλινοῦντ' ἀγωμεν εἰς Ἀσκληπιοῦ.
 παῖ Καρίων τὰ στρώματ' ἐκφέρειν σ' ἐχρῆν Plut. 624
 αὐτόν τ' ἀγειν τὸν Πλοῦτον, ὡς νομίζεται,
 καὶ τᾶλλ' ὅσ' ἐστὶν ἐνδον ἠὔτρεπισμένα.

4.

καὶ μὴν ὁδὶ Νίκαρχος ἔρχεται φανῶν. Ach. 908

Ioc versu Dicaeopolis spectatoribus exponit quis sit qui adveniat, Iovaeque scaenae fit initium. Non igitur mirum est etiam alibi iuius generis versus diligentius compositos esse, quorum multos nunc afferam.

- ζητῶμεν αὐτόν. — ἀλλ' ὁδὶ προσέρχεται Equ. 146
- * καὶ μὴν ὁ Παφλαγῶν οὔτοσὶ προσέρχεται Equ. 234
- * οἴμοι. — τί ἔστι; — Βδελυκλέων ἀνίσταται Vesp. 137
- * ὁδὶ τις ἕτερος, ὡς ἔοικεν, ἔρχεται Vesp. 1415
- καλούμενός σε. τὸν γέ τοι κλητῆρ' ἔχει.
- ὅπτα καλῶς νῦν αὐτά· καὶ γὰρ οὔτοσὶ Pac. 1043
- * προσέρχεται δάφνη τις ἐστεφανωμένος.
- νῆ τὸν Δί', ὡς τὰ παιδί' ἤδη ἔξέρχεται. Pac. 1265
- * ἀλλ' ὅδε φύλαξ γὰρ τῶν ἐκεῖθεν ἄγγελος Av. 1168
- ἐσθεῖ πρὸς ἡμᾶς δεῦρο πυρρίχην βλέπων.
- ἀλλ' οὔτοσὶ τρέχει τις Ἀλφειὸν πνέων. Av. 1121
- ἔοικεν οὐ ψευδαγγελήσειν ἄγγελος. Av. 1340
- * ἄδων γὰρ ὅδε τις ἀετοῦς προσέρχεται.
- ἦδὲ δὲ καὶ δὴ Λαμπιτῶ προσέρχεται. Lys. 77
- πρέσβειρά τοι ναὶ τῶ σιωῖ Βοιωτία Lys. 86
- ἔκει ποθ' ἀμέ.
- αὐτὴ γάρ, ὡς ἤκουσεν, ἦδ' ἐξέρχεται. Lys. 1107
- ἀλλ' οὔτοι γὰρ αὐθις ἔρχονται πάλιν Lys. 1239
- ἐς ταυτόν. οὐκ ἐρρήσετ' ὦ μαστιγία;
- νη τὸν Δί' ὡς ἦδη γε χωροῦσ' ἐνδοθεν. Lys. 1241
- πλήν ἢ γ' ἐμὴ κωμῆτις ἦδ' ἐξέρχεται. Lys. 5
- ἀλλ' ἐκποδῶν πτήξωμεν, ὡς ἐξέρχεται Thesm. 36
- * θεράπων τις αὐτοῦ πῦρ ἔχων καὶ μυρρίνας.
- σίγα. — τί δ' ἔστιν; — Ἀγάθων ἐξέρχεται. Thesm. 95
- καὶ γὰρ τιν' ἐκφέρουσιν οὔτοι νεκρόν. Ran. 170
- ἀπελθεῖν οἴκαδε Lys. 726
- ἔλκουσιν. ἦδὲ γοῦν τις αὐτῶν ἔρχεται.
- καὶ μὴν ὄρω καὶ Βλεψίδημον τουτονὶ Plut. 332
- * προσιόντα.

****** καὶ μὴν τὸ μειράκιον τοδὶ προσέρχεται Plut. 1038
οὐπερ πάλαι κατηγοροῦσα τυγχάνω.

καὶ νῦν ἄγοντες ἤκομεν Ψευδαρτάβαν. Ach. 91

ἤκω παρ' ὑμᾶς ... — * (ἕτερον αὖ τουτὶ κακόν.) Av. 992

ἤκω παρ' ὑμᾶς δεῦρο πωλήσων. — τὸ τί; Av. 1038

ἤκω φράσων τοῦτ' ἀγγελῶν θ' ὑμῖν, ἵνα ... Thesm. 579

ἤκω Θεαρίωνος ἀρτοπώλιον Aristoph. fr. 155

λιπῶν, ἵν' ἐστὶ κριβάνων ἐδώλια.

γυναῖκα δὴ ζητοῦντες ἐνθάδ' ἤκομεν ... Aristoph. fr. 451

ἐκ τῶν ἀγρῶν ἤκουσιν ἐβλαστηκότες ... Eupol. fr. 329

Hunc Eupolidis versum in initio scaenae positum fuisse puto.

* νυνὶ μὲν ἤκουσιν Μεγαρόθεν, εἰσὶ δὲ Stratt. fr. 26, 2

* Κορίνθιαι· Λαῖς μὲν ἤδὲ Μεγακλέους.

ἔξεισιν ἄκων δεῦρο πέρδικος τρόπον. Pherecr. fr. 150

ὁδὶ δὲ καὐτός. ἀλλ' ἀνοιγε τὴν θύραν. Ach. 1189

ὁδὶ γὰρ ἀνήρ ἐστιν, ὅς μ' ἀπώλεσεν. Vesp. 1389

ὁδὶ δὲ καὐτός ἐστιν. ἀλλὰ χρὴ θεᾶς ... Av. 1718

ὁδὶ γὰρ αὐτός ἐστιν· εἴ τι γρούξομαι ... Alcaei fr. 22

ἰδοὺ πάρειμι. μῶν ἐπισχεῖν σοι δοκῶ; Pac. 1042

ἰδοὺ κύλιξ σοι καὶ τράπεζα καὶ φακοί. Pherecr. fr. 67, 3

* τὸ μὲν πόλισμα τῆς Νεφελοκοκκυγίας Av. 1565

ὄρᾶν τοδὶ πάρεστιν οἷ πρεσβεύομεν.

* τὴν Σμικυθίωνος δ' οὐχ ὄρᾶς Μελιστίχην Eccl. 46

σπεύδουσαν ἐν ταῖς ἐμβάσιν; καί μοι δοκεῖ...

τὴν τοῦ καπήλου δ' οὐχ ὄρᾶς Γευσιστράτην Eccl. 52

ἔχουσαν ἐν τῇ δεξιᾷ τὴν λαμπάδα;

In versibus quos ultimo loco protuli poeta descriptionem personarum, quae in scaenam prodeunt, iniecto illo οὐχ ὄρᾶς; vividiores reddidit neque vero metrum delevit. Quibus trimetris iam ad aliud hoc exemplorum genus perducimur, quod sequitur.

ὁδὶ δὲ τίς ποτ' ἐστίν; οὐ δήπου Στράτων; Ach. 122

τίς οὔτοσί ποτ' ἔσθ' ὁ θρηνηῶν; οὐ τί που Nub. 1260

τῶν Καρκίνου τις δαιμόνων ἐφθέγγατο;

* τίς ἔστιν; οὐ δή που Βλέπυρός ὁ γειννιῶν; Eccl. 327

νὴ τὸν Δί' αὐτὸς δῆτ' ἐκεῖνος. εἶπέ μοι

τί τουτό σοι τὸ πυρρὸν ἐστιν; — κ. τ. λ.

- οὗτος τί κόπτεις; μῶν ἐμὲ ζητεῖς; — πόθεν;... Eccl. 976
 οὐκ ἠγόρευον; οὗτός ἐστ' οὐκ Ἀργόλας. Arist fr. 298
 οὐκ ἠγόρευον; τοῦτ' ἐκεῖν' οὐγὼ ἄλεγον. Ach. 41
 * τοῦτ' ἐστὶ τουτὶ τὸ κακὸν αὐθ' οὐγὼ ἄλεγον. Pac. 64
 τίς ὠλολυγὰ; — τοῦτ' ἐκεῖν' οὐγὼ ἄλεγον. Lys. 240
-
- * ἀλλ' Ἀμφίθεός μοι ποῦ ἔστιν; — οὕτοσί πάρα. Ach. 129
 ἀλλ' αὐτῇ τίς ἔστιν; — ἡ νυμφεύτρια. Ach. 1056
 ποῦ μοι τὸ τοῦ Κλεωνύμου ἔστι παιδίον; Pac. 1295
 ὁδὶ δὲ δὴ τίς ἔστιν ὄρνις; οὐκ ἐρεῖς; Av. 67
 ἤδη δὲ δὴ τίς ἔστιν ἢ τὸ παιδίον || ἔχουσα;... Thesm. 608
 ** τίς τὴν Θύραν ἐπάταξεν; ὡς κενταυρικῶς Ran. 38
 ἐνήλαθ' ὅστις. εἶπέ μοι τουτὶ τί ἦν;
 τουτὶ τί ἐστὶ; — τοῦτο; λίμνη νῆ Δία Ran. 181
 αὐτῇ ἔστιν ἢν ἔφραζε καὶ πλοῖόν γ' ὄρω.
 — * νῆ τὸν Ποσειδῶν κᾶστι γ' ὁ Χάρων οὕτοσί.
 ... ποῦ ἔστιν ἢ τοῖς ὀστράκοις Ran. 1305
 αὐτῇ κροτοῦσα; δεῦρο Μοῦσ' Εὐριπίδου.
 σύ δ' εἶ τίς; ὠχρὰ μὲν γὰρ εἶναι μοι δοκεῖς. Plut. 422
 τίς ἔσθ' ὁ κόπτων τὴν Θύραν; τουτὶ τί ἦν; Plut. 1097
 εἰσὶν δὲ ποῦ; Arist. fr. 388
 — αἰδὶ κατ' αὐτὴν ἢν βλέπεις τὴν εἴσοδον.
 ἐστὶ ... τοῦτο τί; Plat. fr. 173, 3 ss.
 — Φιλοξένου καινὴ τις ὀψαρτυσία.

Haec habui exempla versuum, quibus advenientes a personis quae in scaena versantur describuntur. Non vero minus diligenter ii trimetri compositi sunt, qui primi a personis cum prodeant recitantur.

- ποῦ Πισθέταιρός ἐστιν ἄρχων; — οὕτοσί. Av. 1122
 πᾶ τᾶν Ἀσανᾶν ἐστὶν ἅ γερωῖα Lys. 980
 * ἢ τοὶ πρυτάνεις; λῶ τι μυσίξαι νέον.
 τίς ἂν φράσειε ποῦ ἔστιν ἢ Λυσιστράτη; Lys. 1086
 ὡς ἄνδρες ἡμεῖς οὕτοιι τοιουτοί.
 οἴμοι τάλας. — ὦ Ἡράκλεις τίς οὕτοσί; Ach. 1018
 οἴμοι τάλας ὀρνιθοθήρα τουτωί. Av. 62
 οἴμοι τάλας ὁ Ζεὺς ὅπως μὴ μ' ὀψεται. Av. 1494
 ποῦ Πισθέταιρός ἐστ'; — ἔα τουτὶ τί ἦν;

ἰδὸν θέασαι, κοῦχ ἅπαντας ἐκφέρω. Equ. 996
— οἷμ' ὡς χεσεῖω, κοῦχ ἅπαντας ἐκφέρω.

Sagittarius quoque, cuius de versibus laxissimis supra dixi (in adnotatione pg. 34), cum Mnesilochum ducens prodeat, initium loquendi versu indissoluto facit:

ἐνταῦτα νῦν οἰμῶξι πρὸς τὴν αἰτρίαν. Thesm. 1001

Sed iam satis multa exempla mihi attulisse videor, praesertim cum verear, ne sint qui dicant omnino mirum non esse, quod poeta scaenarum initium versibus artis elegantioris distinxit.

5.

Eodem modo quo in initio scaenarum, in fine scaenarum comici poetae rem metricam diligentius curare solent. Hoc quoque mirum non esse dicat fortasse, cui ex Shakespearii sive Schilleri fabulis id notum est distinxisse illos scaenarum vel actuum fines versuum clausulis inter se consonantibus. Tamen et Graecorum poetarum artificium dignum est, quod accuratius consideretur, qui scilicet non homoeoteleuta sed pedum tantum structuram exactiorem ad exitum significandum adhibebant.

Inspiciamus exempla:

τὴν ἀσπίδ' αἴρου καὶ βάδιζ' ὦ παῖ λαβών. Ach. 1140
ἰδὸν βάδιζε. μηδὲν ἡμᾶς ἰσχέτω. Equ. 724
βάδιζε τοίνυν ὕστερος· σὺ δ' ὦ Σίκων Eccl. 867
καὶ Παρμένων αἴρεσθε τὴν παμπησίαν.
** βάδιζ'· ἐγὼ δέ σου κατόπιν εἰσέρχομαι.* Plut. 1094
ἄπελθε ταυτηνὶ λαβών. — ἀπέρχομαι. Ach. 465
ἄπελθε τουτονὶ λαβών. — ἀπέρχομαι. Av. 948
ἄπελθ' ἀφ' ἡμῶν καὶ σὺ καὶ τὰ στέμματα. Av. 893
καὶ ξυσταθεύσω τοῦτον. ἀλλ' ἀπέλθετε. Lys. 844
... ἀλλ' εἴσιτον. Ran. 669

ὁ δεσπότης γὰρ αὐτὸς ὑμᾶς γνώσεται
χῆ Φερσεφάτθ' ἅτ' ὄντε κἀκείνῳ θεώ.
ἀλλ' εἴσιθ'. ὡς τὸ πρᾶγμ' ἐλέγξαι βούλομαι Arist. fr. 246
τουτί· κ. τ. λ.

... ἀγ' ὡς τάχιστ' ἐς τὴν λόχημν Av. 207
ἔσβαινε κἀνέγειρε τὴν ἀηδόνα.

- * ὑπόκνυτε τὰν τύλαν ἰὼν Ἰσμήνιχε.
καὶ μὴν ἔνεγκ' αὐτοὺς ἰὼν, ἴν' οὐτοσὶ
αὐτῶν ἀκούσῃ· κ. τ. λ.
οὔκουν . . . μεταθρέξει ταχὺ . . . ;
ἔγωγε νῆ Δί'. εἰ δὲ μή, ἴγὼ κλαύσομαι.
ἀλλ' εἴσαγ' ὡς τάχιστα ταυτηνὶ λαβῶν.
ἔγὼ δ' ἄπειμι — δεῦρό νυν ὦ Θραῦτθ' ἔπου.
ἀλλ' ἔς τὸ πρόσθε· χρῆν' παρεῖν' ἔς τὴν πύκνα.
ἴωμεν ἔς τὸν δῆμον. — οὐδὲν κωλύει.
(. . . ἄνιππον). ἀλλ' εἴσειμι, σοῦ δ' οὐ φροντιῶ.
ἀτὰρ μέτειμί γ' αὐτόν. ἦν δὲ μὴ θέλη,
οὐκ ἔσθ' ὅπως οὐκ ἐξελῶ ἕκ τῆς οἰκίας.
ἄπειμι, καὶ τοῦτ' ἴσθ' ὅτι
- ** θήσω πρυτανεῖ' ἢ μηκέτι ζῶην ἐγὼ.
ἀλλ' ἐκποδὼν ἄπειμι πρὶν πληγὰς λαβεῖν.
ἐγὼ δέ, μισεῖ γάρ μ', ἄπειμ' ἐξ ὀμμάτων.
ἐγὼ δ' ἐπὶ σπλάγχν' εἶμι καὶ θυλήματα.
- * ἀλλ' εὐθὺ πόλεως εἶμι· θῦσαι γάρ με δεῖ
κρίων Χλόη Δήμητρι.
ἐγὼ δὲ δοίδυκ' εἰσιὼν ποιήσομαι.
ἀλλ' εἰσιὼν τῷ κανθάρῳ δώσω πιεῖν.
ἐγὼ δ' ἰὼν
πέμψω πλακοῦντ' ἔς ἑσπέραν χαρίσιον.
ἴωμεν. ἦγοῦ δὴ σὺ νῶν τύχᾳγαθῆ.
ἀπίωμεν ἡμεῖς ὡς τάχιστ' ἐντευθενί
θύσοντες εἴσω τοῖς θεοῖσι τὸν τράγον.
καὶ μὴν βαδίζω. — σπεῦδέ νυν. — τοῦτ' αὐτὸ δρῶ.
. . . τά τ' ἄλλα πάντα κάποδεῖρας' οἴχεται.
ἀλλ' οἴχεται φεύγων, ὃν εἶχες μάρτυρα.
αὕτη μὲν ἡμῖν ἠπίτριπτος οἴχεται.
δείξει τάχ' αὐτός, ὡς ἔγωγ' ἀπέρχομαι.
. . . ἔμαντὸν εἰς ἀπωλίαν οἰχίσομαι.
πωτάομαι· κράτιστα γὰρ παντᾶ λέγεις.
ἐγὼ δ' ὑπαντησαί γ' ἐκείνοις βούλομαι.
- Ach. 954
Equ. 970
Pac. 261
Pac. 842
Thesm. 279
Equ. 751
Equ. 723
Nub. 125
Nub. 801
Nub. 1254
Vesp. 1325
Phryn. fr. 81¹⁾
Pac. 1040
Eupol. fr. 183
Pac. 288
Pac. 49
Arist. fr. 202
Av. 675
Av. 1056
Plut. 414
Lys. 952
Plut. 933
Plut. 619
Eccl. 935
Plat. fr. 199
Lys. 1013
Plut. 770

1) De hoc versu cf. pg. 28.

ἐγὼ δὲ πρὸς τὸ δεῖπνον ἤδη 'πείξομαι.	Eccl. 1149
ἔχω δέ τοι καὶ δᾶδα ταυτηνὶ καλῶς.	
φεύγεις; ἐμέλλον σ' ἄρα κινήσειν ἐγὼ	Nub. 1301
αὐτοῖς τροχοῖς τοῖς σοῖσι καὶ ξυνωρίσιν.	
... κλάων γε σύ,	Ach. 827
εἰ μὴ 'τέρωσε συκοφαντήσεις τρέχων.	
οὐκ ἀποιίσεις τοὺς νόμους;	Av. 1044
πικροὺς ἐγὼ σοι τήμερον δείξω νόμους.	
** οὐκὸν ἐτέρωσε πετομένη	Av. 1260
καταιθαλώσεις τῶν νεωτέρων τινά;	
οὐκ εἴ λαβὼν θύραζε τὰ ψηφίσματα	Arist. fr. 58
* καὶ τὴν ἀνάγκην ἐς κόρακας ἐντευθενί;	

Non omnia quae exstant exempla protuli. Qui Aristopha fabulas et antiquae comoediae fragmenta perleget, plura inveniat tamen observabit ut Shakespearium et Schillerum ita Aristophanem quoque libere suo artificio usum esse. Lex enim certa inviolata in talibus omnino non quaerenda est.¹⁾

6.

ὁδὶ δὲ καὐτός· ἀλλ' ἄνοιγε τὴν θύραν. Ach. 1189

Haec verba ad unum directa sunt servorum, qui res scaeni curabant atque attente illud ἄνοιγε expectare debebant. Non tantum servi isti ἐνδοθέν τις vel τις; bis Manem invenire pellatum:

* Μανῆς δὲ φερέτω μοι θύραζε τὰ πτερά. Av. 1311

** μὰ Δί' ἀλλὰ τοῦτό γ' οἴκαδ' ὦ Μανῆ φέρε. Lys. 908

Versus allati artis expolitiores non sunt. Aliter vero res se habent in versibus his:

ἐνεγκάτω τις ἐνδοθεν τῶν ἰσχάδων. Ach. 805

ἐνεγκάτω τις ἐνδοθεν δᾶδ' ἢ λύχνον. Thesm. 238

τὸ κρεάδιον Plut. 227

τῶν ἐδοθέν τις εἰσενεγκάτω λαβῶν.

1) Nub. 887 ἐγὼ δ' ἀπέσσομαι. — τοῦτό νυν μέμνησ' ὅπως ..

Sic AR; ἐγὼ δ' ἀπέσσομαι relq.; Bentleyius ἐγὼ δ' ἄπειμι.

Favent huic Bentleyi coniecturae exempla, quae supra collegi.

- ** (καὶ — — καὶ) τὴν κιθάραν τις ἐνδοθεν Plat. fr. 10
καὶ τοῦπιπόρπαμ(ἐκδότω.)¹⁾
ἐκδότω δέ τις Arist. fr. 348
- ** καὶ ψηφολογεῖον ὧδε καὶ δίφρω δύο.
ἐμοὶ δὲ δᾶδ' ἐνεγκάτω τις ἡμμένην. Nub. 1490
ἀλλ' ὡς τάχιστα πῦρ τις ἐξενεγκάτω. Vesp. 860
ἀλλ' ἐκδότω τις δεῦρο δᾶδας ἡμμένας. Plut. 1194
τόξευε, παῖε. σφενδόνην τίς μοι δότω. Av. 1187
εἴσω τις ὡς τάχιστά μ' ἐσκυκλησάτω. Thesm. 265
κυλίνδετ' εἴσω τόνδε τὸν δυσδαίμονα. Equ. 1249
- ** ἄνοιγ' ἄνοιγ' ἀνύσας τὸ φροντιστήριον. Nub. 181
μαθητιῶ γάρ· ἀλλ' ἀνοίγε τὴν θύραν. Nub. 183
ἀνοίγε τὴν ὕλην, ἵν' ἐξέλθω ποτέ. Av. 92
ἀλλ' οὐχὶ κόπτω τὴν θύραν; παῖ, παιδίον. Nub. 132
τίς ἐν Διὸς θύραισιν; οὐκ ἀνοίξετε; Pac. 179

Haec habui exempla versuum ad servos publicos directorum.
equuntur versus ad tibicines directi:

- ὑμεῖς δ' ὅσοι Θείβαθεν αὐληταὶ πάρα Ach. 862
τοῖς ὀστίνοις φυσῆτε τὸν πρωκτὸν κυνός.
- * σὺ δ' ὦ Τερηδῶν ἐπαναφύσα περσικόν. Thesm. 1175
αἴλει μοι μέλος, Amips. fr. 22
σὺ δ' ἄδε πρὸς τήνδ' (** ἐκπίομαι δ' ἐγὼ τέως.)
— αἴλει σύ, καὶ σὺ τὴν ἄμυστιν λαμβανε.

x his quoque versibus cognosci potest poetas comicos huiusmodi
ssa, ut facilius auribus percipiantur, trimetris formae perpolitioris
mprehendisse.

Ultimo denique loco versus afferam signum continentes quo
idito tibicines concinere incipiebant.

- ἔγριε δὴ νῦν Μοῦσα Κρητικὸν μέλος. Cratini fr. 222
χαῖρε δὴ. κ. τ. λ.
ὑμεῖς δὲ ταῖς Μούσαις τι μέλος ὑπάσετε. Ran. 874

1) Pollux 10, 190 ἐπιπόρπαμα κιθαρωδοῦ σκευή, ὡς Πλάτων . . .
τω τὴν κιθάραν τις ἐνδοθεν καὶ τοῦπιπόρπαμα. Verbum δότω
ll. in initio posuit, quia sequitur enumeratio, cuius in fine id vocabulum affert,
ius gratia verba Platonis protulit. Ordinem igitur verborum a Polluce in-
tutum nego servandum esse.

	<i>ἀλλὰ χρὴ θεᾶς</i>	Av. 1718
* Μοῦσης ἀνοίγειν ἱερὸν εὐφημον στόμα.		
ἄδωμεν εἰς τὸν δεσπότην ἐγκώμιον.		Arist. fr. 491
ξυναυλίαν κλαύσωμεν Οὐλύμπου νόμον.		Equ. 8
ἀλλ ὦ τέκνον σὲ μὲν τὸ σαυτῆς χρὴ ποιεῖν		Thesm. 1062
* κλάειν ἐλεινῶς. — σὲ δ' ἐπικλάειν ὕστερον.		
— ἐμοὶ μελήσει ταῦτά γ', ἀλλ' ἄρχου γόων.		
ῥῶν . . . προσάξουσθαί τινα		Eccl. 885
ἄδουσ'. ἐγὼ δ' ἦν τοῦτο δρᾶς ἀντάσομαι.		
	<i>καείσω καλὸν</i>	Lys. 1243
ἔς τὼς Ἀσσαναίως τε χάμ' ἄεισμ' ἄμᾳ.		
ἐγὼ ἐπάσομαι μέλος τι μελλοδειπνικόν.		Eccl. 1152
... Αἰσχίνης . . . ἀνὴρ σοφὸς καὶ μουσικὸς καντάσεται.		Vesp. 1242
εὖ οἶδ' ὅτι οὐ πράγματα ἄσει. σῶφρονος γὰρ εἶπατρός.		Pac. 1296
οὔποψ μελωδεῖν αὖ παρασκευάζεται.		Av. 226
σίγα· μελωδίαν παρασκευάζεται.		Thesm. 99

Horum quoque versuum lima optime elaborata est atque, quia nullos fere pedes solutos continent, maiore pondere recitari possunt et optime dialogorum partes concludunt.

Iam ad finem perduximus quaestiunculam de trimetris quae in scaena agantur explicantibus. Multa sane exempla exstant quae non attuli, sed quid plura? Ex allatis mea quidem sententia satis evidenter apparet inter subtiliora artificia comicorum poetarum parvi momenti non esse illud, quo sententiae ad explicandam actionem insertae versibus castigatioribus concipiuntur:

Caput tertium: De reliquis trimetris, qui ut ex multitudine emineant carent solutionibus.

1.

Actum est de comicorum trimetris iis quibus ad spectatores orationem dirigebant, transactum etiam de iis quibus actionis progressum explicabant, videamus nunc quidem omnino eos trimetros, quos graviore pondere recitari voluerint, elegantius ab iis esse conformatos.

Diudicat e. gr. Populus in Equitibus ultimum certaminum,
inter botularium et Cleonem instituta sunt, versu 1216

αὕτη μὲν ἡ κίστη τὰ τοῦ δήμου φρονεῖ.

us vero in Ranis Aeschylum iudicat vicisse versu 1471

ἡ γλῶττ' ὁμώμοκ', Αἰσχύλον δ' αἰρήσομαι.

rius in Equitum exodo de Cleone sententiam fert hanc:

οὐδὲν μέγ' ἄλλ' ἢ τὴν ἐμὴν ἔξει τέχνην. Equ. 1397. —

iades a discipulo quaerit, quis sit homo in lectulo suspenso:

αὐτός. — τίς αὐτός; — Σωκράτης. — ὦ Σώκρατες. Nub. 219. —

a Socraticorum lex haec est:

ἀλλ' οὐ θέμις πλὴν τοῖς μαθηταῖσιν λέγειν. Nub. 140

filio Strepsiades repetit:

ὅπως δὲ τοῦτο μὴ διδάξεις μηδένα. Nub. 824. —

osum discipulum tandem Socrates dimittit:

ὕθλις· ἄπερρ', οὐκ ἂν διδάξαιμ' ἂν σ' ἔτι. Nub. 783. —

accusatus in Vespis obsolvitur:

δείξειν ἔοικεν. — ἐκπέφευγας ὦ Λάβης. Vesp. 994. —

ibus tandem convenit pax inter deos et aves:

εἴ τοι δοκεῖ σφῶν ταῦτα, καμοὶ συνδοκεῖ. Av. 1630

οὗτος, δοκεῖ δρᾶν ταῦτα τοῦ σκήπτρου πέρι.

Lysistratae fabulae summa datur versu 1278

εὐλαβώμεθα

τὸ λοιπὸν αὐθις μὴ ἔξαμαρτάνειν ἔτι.

ides in Thesmophoriazasis sagittarium, ne nomen Artemisiae
scatur, monet versu

μέμνησο τοίνυν τοῦνομ'. — Ἀρταμουξία Thesm. 1201.

uti fabula Cario longae orationis quae est de sanatione Pluti
am enarrat versu indissoluto:

ὁ Πλοῦτος, ὦ δέσποιν', ἀνειστήκει βλέπων. Plut. 738.

In Acharnensibus Megarensis homo stupentem Dicaeopolidem
rogat

ἢ οὐ χοῖρός ἐστ' ἄδ'; — οὐκ ἔμοιγε φαίνεται. Ach. 769

versum ea de causa poeta indissolutum formavit, quia infra
t versum

αὐτὰ ἔστι χοῖρος; — νῦν γε χοῖρος φαίνεται. Ach. 781

Versum 769 ab auditoribus memoria teneri voluit, dum progressa sit oratio usque ad versum 781 simillimum.

Res eadem est in Pacis versibus:

δοίην ἄν αὐτοῖν ἰσχάδων τρεῖς χοίνικας. Pac. 1217
οὐκ ἄν πριαίμην οὐδ' ἄν ἰσχάδος μιᾶς. Pac. 1223

Sed haec hactenus. Sufficiunt ni fallor exempla, quae multa adhuc in comicorum trimetris artificia latere doceant. Simul tamen illi quos modo consideravimus versus propterea quoque solutiones vitant, ut augeantur pondera verborum: eadem de causa qua trimetri in capitibus I, II tractati exactius excusi sunt. Pergamus igitur in afferendis exemplis et investigandis artificiis.

2.

Denuo ex Acharnensium fabula initium faciamus, in cuius prologo Dicaeopolis pauca affert, quae gaudio ei fuerint, multa, quae aegre tulerit, quorum gravissimum inducitur versu 17 indissoluto:

ἀλλ' οὐδεπώποτε' ἐξ ὅτου 'γὼ ῥύπτομαι . . .

Legatus postquam pauca quae in itinere acciderint narravit, novum atque gravissimum referre coepit versu 91 indissoluto:

καὶ νῦν ἄγοντες ἤκομεν Ψευδαρτάβαν . . .

Euripidis famulus quid dominus agat explicare incipit:

ὁ νοῦς μὲν ἔξω ξυλλέγων ἐπύλλια . . . Ach. 398

Apparet, quid Aristophanes his versibus indissolutis consequi voluerit. Cum autem non omnia exempla, quae proferam, hoc modo pertractare possim, versus solum exscribam.

καὶ μὰν φέρω χᾶνας λαγῶς ἀλώπεκας . . . Ach. 878

οὐκ ἀλλ' ἐγὼ χῶ παῖς ἐρίζομεν πάλαι . . . Ach. 1114

ἀλλ' οἱ γ' ἐμοὶ λέγουσιν ὡς ἄρξαι σε δεῖ . . . Equ. 965

οὐμοὶ δὲ γ' αὖ λέγουσιν ὡς ἀλουργίδα . . . Equ. 967

οὐ τοῦτό φησιν ἀλλὰ ναῦς ἐκάστοτε . . . Equ. 1070

ἐκεινοὶ γὰρ ὡς ἔμ' ἔρχονται τινες . . . Equ. 1196

φήσεις γ' ἐπειδὰν τὰς τριακοντούτιδας . . . Equ. 1388

Quocum versu eiusdem coloris versum compares:

<i>τί δῆτα λέξεις, τὰπίλοιπ' ἦνπερ πύθῃ;</i>	Pher. fr. 108, 22
<i>ἀνήρετ' ἄρτι Χαιρεφῶντα Σωκράτης . . .</i>	Nub. 144
<i>ἀνήρετ' αὐτὸν Χαιρεφῶν ὁ Σφήττιος . . .</i>	Nub. 156
<i>ἔφασκεν εἶναι τοῦντερον τῆς ἔμπιδος . . .</i>	Nub. 160
<i>ζητοῦντος αὐτοῦ τῆς σελήνης τὰς ὁδοὺς . . .</i>	Nub. 171

Quotiescunque in hac Nubium scaena discipulus novam incipit narratiunculam, a versu indissoluto incipit. Et hos vero versus indissolutos et omnes eos, quos supra attuli, cum in initio quodam positi sint, trimetri laxissimi sequuntur. —

<i>Lys. εἶ τᾶρα νῆ τὴν Ἀρτεμιν τὴν χειρὰ μοι . . .</i>	Lys. 435
<i>γυνή A. εἶ τᾶρα νῆ τὴν Πάνδροσον ταύτη μόνον . . .</i>	Lys. 439
<i>γυνή B. εἶ τᾶρα νῆ τὴν Φωσφόρον τὴν χειρ' ἄκραν . . .</i>	Lys. 443

Praeterea cf. Vesp. 839, 907, 922, 1224; Pac. 406, 410, 475, 673, 681, 696, 702; Av. 13, 137, 199, 981, 995, 1674; Lys. 46, 97, 870, 885; Ran. 58, 66, 68; 161; Eccl. 441, 446, 452, 458, 465, 473; 528, 533, 539; Plut. 26, 51, 87, 202, 840, 1028, 1118.

3.

In Acharnensibus Euripides diu frustra quaeritat, cuiusnam tragicæ personæ linthea Dicaeopolis secum portare velit atque tandem eam invenit exclamans:

οἶδ' ἄνδρα Μυσὸν Τήλεφον. — ναὶ Τήλεφον. Ach. 430

In Ecclesiazusis Blepyro frustra remedium quaerenti tandem in mentem venit Amyno:

ἀλλ' οἶδ' Ἀμύνων. — — — | — — — — || Eccl. 465

Cratini fragmentum nobis servatum est hoc:

πῶς τις αὐτόν, πῶς τις ἄν Cratin. fr. 187

*** ἀπὸ τοῦ πότου παύσειε, τοῦ λίαν πότου;
ἐγῶδα. συντριψῶ γὰρ αὐτοῦ τοὺς χόας . . .*

Videmus comicos poetas non solum initium sed etiam finem sententiarum, si maiore sono recitandus erat, indissolutis trimetris comprehendisse.

4.

Exquisitam Graecorum artem rhetoricam ad exornandas nec non distinguendas sententiarum clausulas libentissime arte metrica

usam esse omnibus notum est. Nos quidem iam supra observavimus comicos poetas trimetris indissolutis distinguere cum scaenarum vel actuum exordium (v. pg. 49 ss., 54 ss.) aut finem (v. pg. 53 ss.) tum sententiarum quae proferuntur aut initium (v. pg. 58 s.) aut finem (v. pg. 59). Nunc autem dum procedimus ad artem oratoriam propius accedamus videamusque quid valeant trimetri indissoluti in multis illis orationibus vel oratiunculis, quas comici poetae fabulis suis ubique inseruerunt.

Praemitto exempla minoris ambitus velut Xanthiae oratiunculam, quae inest in Vesp. versibus 922—930.

- μή νυν ἀφῆτ' ἔτ' αὐτόν, ὡς ὄντ' αὖ πολὺ* Vesp. 922
 * *κυνῶν ἀπάντων ἄνδρα μονοφαγίστατον,*
 ** *ὅστις περιπλεύσας τὴν θυῖαν ἐν κύκλῳ . . .*
 sequuntur vv. com. 3, trag. 2.
 ** *. . . ἵνα μὴ κεκλάγγω διὰ κενῆς ἄλλως ἐγώ·* Vesp. 929
ἐὰν δὲ μή, τὸ λοιπὸν οὐ κεκλάγξομαι.

Duo igitur in hac oratiuncula versus insunt indissoluti, quibus ipsa coercetur. Alter enim in initio, alter in fine positus est.

Res eadem est in Eccl. versibus 60—64.

- ἔγωγε. πρῶτον μὲν γ' ἔχω τὰς μασχάλας* Eccl. 60
 * *λόχμης δασυτέρας καθάπερ τὴν ξυγκείμενον·*
 ** *ἔπειθ' ὀπόθ' ἀνὴρ εἰς ἀγορὰν οἴχοιτό μου*
 ** *ἀλειψαμένη τὸ σῶμ' ὅλον δι' ἡμέρας*
ἐχραινόμεν ἔστῶσα πρὸς τὸν ἥλιον. —

Haec exempla minoris ambitus; iam Vesparum eos versus consideremus, quibus Xanthias spectatoribus res actioni fabulae antecedentes exponit.

- φράσω γὰρ ἤδη τὴν νόσον τοῦ δεσπότου. . . .* Vesp. 87
 sequuntur vv. indiss. 2.
. . . ἦν μὴ 'πὶ τοῦ πρώτου καθίζηται ξύλου. 90
ὑπνου δ' ὄρα τῆς νυκτὸς οὐδὲ πασπάλην. 91
 sequuntur vv. indiss. 2, trag. 2, com. 15.
. . . ἔχων τρόπους φρυαγμοσεμνακουστίλους. 111
τοιαῦτ' ἀλύει· νουθετούμενος δ' αἰεὶ . . . 112
 sequuntur vv. indiss. 4, trag. 5, com. 8.
ὃ δ' ὡσπερεὶ κολιοὺς αὐτῷ παττάλους 130

** ἐνέκρουεν ἐς τὸν τοῖχον, εἴτ' ἐξήλλετο. 131

ἴμεῖς δὲ τὴν αὐλὴν ἅπασαν δικτύοις . . . 132

sequuntur duo vv. tragici. ἔστιν δ' ὄνομα . . .

** ναὶ μὰ Δία, τῷ δ' υἱεῖ γε τῳδὶ Βδελυκλέων. 135

eta igitur versibus indissolutis singulas huius orationis particulas tinxit exceptis ultimis. Sequitur enim versus, qui toti vernarum loquio finem facit, neque hunc Aristophanes quam accuratissime proponere intermisit. Bdelycleo surgit increpatque vernas:

ὦ Ξανθία καὶ Σωσία· καθεύδετε; 136

Iam ex tribus his exemplis cognosci potest, quid in hac re eat trimeter indissolutus. Si quidem comici poetae oratorum us dicendi imitando consequi studuerunt (de qua imitatione iam supra nobis res fuit in pg. 29 s.), illud inprimis artificium eos imitari necesse fuit, quo oratores clausulas sententiarum exornare solebant. Quod vero attinet ad sententiarum exordium exactioribus versibus distinctum, hoc loco iterum nobis occurrit artificium, cuius supra in paragrapho secunda tot exempla percensuimus.

Haec mihi quaestiunculae quae sequitur praemittenda erant. Quae scilicet nunc orationes vel oratiunculas, quae in fabulis Aristophaneis et fragmentis antiquae comodiae exstant, percensentes percensimus, quatenus vera sint quae enucleavimus. Legem severam quae umquam violatam poetas sibi scripsisse nemo certe expectabit.

Exstant vero exempla eius generis tam numerosa, ut numerosum versuum exscribere possim, itaque rem ita instituam, ut primam anteponam stellulam numeris versuum tragicorum, binas stellulas numeris versuum comicorum, omnino nullam versibus indissolutis.

Acharnenses.

vv. 496. 501; *502. 511 cum *512; 513. *522; 523. 529; 530. 543; 544. 554; *555 et 556 epilogus versuum duorum.

Equites.

a) vv. 40. **45; 46 (οὗτος . . .). *61; 62 (ὄδ' . . .). 72.

b) vv. 624. 638 ἀναιδῆ; 638. ταῦτα . . . 650; *651. 681

π **682.

Vespa¹⁾

- a) vv. **1299. 1303; **1304. *1307; 1308. 1323;
- b) vv. 1343. 1350; 1351. 1359;
- c) vv. 1389. 1398;
- d) vv. 1399. 1405. = vv. 1421. 1425. 1431.

Pax.

- a) vv. 20. 28; 29. 32; *33. 50. **53; 54. 66. 77;
- b) vv. **416 et 417. 420; 421. 424.

Aves.

- a) vv. 1122 et 1123; 1133. 1135; 1136. **1141; 1144. 1154. 1163;
- b) vv. 1170. 1178. 1185;
- c) vv. 1243. 1255 et 1256;
- d) vv. 1277. 1279; 1280. **1285; 1286 (*πρῶτον . . .*). *1292; (*. . . μὲν εἰς . . .*) 1302 et 1303; 1304 (*τοιαῦτα μὲν ἔθεν· ἐν δὲ . . .*). 307;
- e) vv. 1360 et 1361. *1369;
- f) vv. 1513. 1524; 1531 (*ἐν δέ σοι λέγω . . .*). 1545.

Lysistrata.

- a) vv. 97 (*λέγοιμ' ἄν ἤδη . . .*). 119 (*λέγοιμ' ἄν . . .*). 12
- b) vv. 387 et 388. 390; *391. *398; 404. 420. 429 et
- c) vv. 999. 1004—1006 epilogus trium versuum indissoluti
- d) vv. *1112 et 1113. 1118; 1119. 1123; 1124. 1135; (*εἶτα . . .*) 1145 et 1146; 1149. 1156; 1159. *1161; 1175 et *1177, *1182. 1187;
- e) vv. 717 et 718. 726.

Thesmophoriazusae.

- a) vv. 134 et 135. 144 et 145;
- b) vv. 177. 187; 189. *192;
- c) vv. 331—334. 350 et 351. (*335 *εἶ τις . . .*; 347 *κεῖ τις*)
- d) vv. 373. 375; 376. *379;

1) Ex Nubium fabula non habeo quod afferam.

e) vv. **383 et 384. 388; *πολλὰ καὶ παντοῖα κακά*: 1) 398. 400; 2) 405 s.; 3) *407. *409; 4) 410. 413; 5) *414. **417; 418. 423; 7) 424 *πρὸ τοῦ μὲν* ... 426 *νῦν δὲ* ...

f) vv. **443 et 444. 450. (*νῦν δέ* ...) 452; 453 (*νῦν οὖν* ...);

g) vv. **466. 477. 470 s. 473. 475; enumerantur deinde *κακά*: *476 et 477 *ταῦτ' οὐδεπώποτ' εἶπεν* ...; 497 *οὐπώποτ' εἶπεν* ...; 498 *οὐδ' ἐκεῖν' εἰρηκέ πω* ...; 501 *οὐκ εἰρηκέ πω*; *502. 503 et **516; *517. 519 epilogus.

Ranae.

a) vv. 503. 506 et 507; 513. 520;

b) vv. *758. 760; 761. 769 et 770. 778; *785 et 786; 796 797; *799 et 800. 813.

Ecclesiazusae.

a) vv. *170. *172; 173 et 174. **203; 205. 209; 210. 214 215. 239 et 240;

b) vv. 834—836. *845; 846. *850; 851 et 852 epilogus;

c) vv. *1112. 1126;

d) vv. 1144. 1149 et 1150.

Plutus.

a) vv. 322. 326 et 327;

b) vv. 627. 630; 633. 636;

c) vv. 802 et 803. 805; **806. *818; 819.

Pherecratis et Platonis comici fragmenta.

Pherecr. fr. 108: vv. 1. **7; 8. 22; 32 et *33.

Pherecr. fr. 145: vv. 1, 2; 3. 13. 18 (*Φρῶνις*); 19. 24; 25 *μόθρεος*).

Platonis fr. 174: vv. *1. *6; 11; 12. 18; 19. *21.

5.

Inter versus ad tibicines directos, de quibus in capitis antecedentis paragrapho sexta egi (v. pg. 55 s.), multi fuerunt, qui iussa continent. Nunc plura eiusmodi, quibus iussa continentur, addidimus, quamquam omnia proponere me posse despero.

ὦ Δῆμε δεῦρ' ἔξελθε. — νῆ Δί' ὦ πάτερ ἔξελθε δῆτ'.	Equ. 725
δεῦρο δεῦρ' ὦ Σώκρατες	Nub. 866
ἔξελθ'. ἄγω γάρ σοι τὸν υἱὸν τουτονί . . .	
καὶ ταῦτα δράσας ἤκε δεῦρ' ἀνδρὶς πάλιν.	Pac. 845
· ἀλλ' εἴσω φέρων	Pac. 1020
θύσας τὰ μηρί' ἐξελὼν δεῦρ' ἔκφερε.	
βάδιζε τὴν κίστην λαβὼν καὶ τὸν χόα.	Ach. 1087
* βάδιζέ νυν καὶ δεῦρο πρὸς τὴν Παφλαγόνος.	Equ. 1217
βάδιζε θᾶπτον. τί στένεις, εἰ μὴ φέρεις	Vesp. 180
Ὀδυσσεά τιν'; . . .	
σὺ μὲν βάδιζε καὶ κάθησ'. οὐδὲν γὰρ εἶ.	Eccl. 144
. . . εἰσέλθετ' ἐς νεοττίαν τε τὴν ἐμὴν . . .	Av. 642
ἄπερρε καὶ σὺ καὶ κάθησ' ἐντευθενί.	Eccl. 169
πίεξέ νυν σφόδρα	Vesp. 152
εὐ κἀνδρικῶς. καγὼ γὰρ ἐνταῦθ' ἔρχομαι.	
κάθησο τοίνυν σηπίας μασωμένη.	Eccl. 554
ἔπαιρε σαντόν. — εἶπέ νυν ἐκεῖνό μοι, . . .	Vesp. 996
ἔπαιρε σαντόν. — ἀλλ' ἐπῆρται τοῦτό γε.	Lys. 937
ἐνταῦτα νῦν οἰμῶξι πρὸς τὴν αἰθρίαν.	Thesm. 100:
ἀσκωλίαζ' ἐνταῦθα πρὸς τὴν αἰθρίαν.	Plut. 1129
. . . θώρακ' ἄριστον. — παῦε παῦ', οὐδὲν λέγεις.	Vesp. 1194
αἰβοῖ. — τί ἔστι; — παῦε παῦε, μὴ λέγε.	Vesp. 37
παῦσαι ἴφρυβρίζων τοῖς ἐμοῖσι χρήμασιν.	Pac. 1219
παῦσαι σὺ φουσῶν, Ἡράκλεις τουτὶ τί ἦν;	Av. 859
οἶδ' οἶδα τὸν νοῦν· παῦε παῦε τοῦ λόγου.	Ran. 580
παῦσαι φλυαρῶν ὡγάθ'. οἶδα γὰρ σαφῶς.	Plut. 360.1)

6.

Non raro accidit, ut offensus nescioquis minacias iac
clamitans: δίκην δώσεις vel simile quid. Etiam hi versus sae

1) Ach. 731 ἀλλ' ὦ πονηρὰ κόριχ' ἀθλίου πατρός,
ἄμβατε ποττὰν μάδδαν, αἶ χ' εὔρητέ πα.

Sic R, κόρι' ἀθλίου Γ, κώρι' ἀθλίου Elmsleius. Qua Elmslei coniect
metrum indissolutum servatur, ut uno tenore ambo hi versus defluant.

numero indissoluti decurrunt, quibus optime poeta expressit severitatem minantis atque lente singula verba pronuntiantis.

ἦ μὴν σὺ τούτων τῷ χρόνῳ δώσεις δίκην. Nub. 1242

ἦ σφὼ ποιήσω τήμερον δοῦναι δίκην . . . Plut. 433

ἴσως γὰρ τοί ποτε Ran. 532

ἐμοῦ δεηθείης ἄν, εἰ θεὸς θέλοι.

Praeterea eiusdem generis versus exstant hi:

ἦ μὴν σὺ τούτοις τῷ χρόνῳ ποτ' ἀχθέσει. Nub. 865

τοῦτον δέ γ' οἴμ' ἐγὼ χεσεῖσθαι τήμερον. Vesp. 941

πάλιν τὸ ἀποισῶ ναὶ τὸν Ἑρμᾶν οἴκαδης. Ach. 779

7.

Megarensis homo in Acharnensibus negotiatoris in modum porculos collaudat ac venditat:

ἀλλὰ μὰν καλά. Ach. 765

ἄντεινον αἰ λῆ· ὡς παχεῖα καὶ καλὰ.

Eundem in modum Socrates institutionem suam commendat Nubium versibus

πρῶτον μὲν εἶναι κομψὸν ἐν συνουσίᾳ Nub. 649

ἐπαῖονθ' ὁποῖός ἐστι τῶν ῥυθμῶν κ. τ. λ.

Praeterea in comparationem vocare licet Vesparum versum, quo Bdelycleo patri, quae domi bona sint, ostendit atque collaudat:

ὄρᾳς ὅσον καὶ τοῦτο δῆτα κερδανεῖς. Vesp. 796.

Horum quoque versuum forma recitantes adiuvat; graviores nec non suaviores hi trimetri indissoluti auribus percipiuntur.

8.

Acharnensium fabulam supra nobis perlustrantibus (v. praef. § 2) inter alios versus memorabiles apparuerunt:

τουτὶ λαβὼν ἄπειμι κοῦ πρόσειμ' ἔτι. Ach. 468

ὡς ναὶ τὸν Ἑρμᾶν, εἴπερ ἴξεῖτ' οἴκαδης, Ach. 742

τὰ πρᾶτα πειρασεῖσθε τὰς λιμῶ κακῶς.

His versibus et Dicaeopolis et Megarensis homo sancte adiurant se hoc vel illud facturos esse itaque vocem tollere coacti sunt. Adiuvit vero poeta recitantes eodem modo quō in antepositis exemplis eum rem egisse vidimus. Quaeramus similia.

- ὄμνυμι τοίνυν αἰθέρ' οἴκησιν Διός. Thesm. 272
 ὄμνυμι τοίνυν πάντας ἄρδην τοὺς θεούς. Thesm. 274
 ** ὑμεῖς δ' ἐπομείσθε ταῦτ' ἀμπεδώσετε. Lys. 211
 οὐκ ἔστιν οὐδεὶς οὔτε μοιχὸς οὔτ' ἀνὴρ κ.τ.λ.
 κἄν εἴ με τύπτοις, οὐκ ἂν ἀντείποιμί σοι. Ran. 585
 λέγεις ἀληθῆ; — φημί. — πρὸς τῆς Ἑστίας; Plut. 395
 — νῆ τὸν Ποσειδῶ. — τὸν θαλάττιον λέγεις κ.τ.λ.
 τὸ πρᾶγμα τοῦτο συλλαβεῖν ὑπίσχομαι. Arist. fr. 61!
 Eiusdem generis versus sunt:
 ** αἰ λῆς, περιδου μοι περὶ . . . Ach. 772
 αἰ μὴ ἔστιν οὗτος χοῖρος Ἑλλάνων νόμῳ.
 οὐ . . . παύσομαι . . . Plut. 23
 πρὶν ἂν φράσης μοι τίς ποτ' ἔστιν οὔτοσί.
 . . . ὥς οὐκ ἂν ἐγχείαιμι χιλίων δραχμῶν. Ach. 1055
 δοίην ἂν αὐτοῖν ἰσχάδων τρεῖς χοίνικας. Pac. 1217
 οὐκ ἂν πριαίμην οὐδ' ἂν ἰσχάδος μιᾶς. Pac. 1223
 οὐκ ἂν ἔτι δοίην . . . Pac. 849
 εἰ πορνοβοσκοῦσ' ὥσπερ ἡμεῖς οἱ βροτοί.
 εἰ ξυνδοκοίη τοῖσιν ἄλλοις ὀρνέοις. Av. 197
 εἴ τοι δοκεῖ σφῶν ταῦτα, χῆμῖν ξυνδοκεῖ. Lys. 167
 εἴ τοι δοκεῖ σφῶν ταῦτα, κἀμοὶ συνδοκεῖ. Av. 1630
 ἀλλ' εἰ δοκεῖ δρᾶν ταῦτα, βουλεύσασθε καὶ . . . Lys. 1176

Videmus non solum iurantium verba sed etiam, si quis conditionem hanc vel illam pronuntiat, talia a poetis comicis concessisse versibus, qui carent solutionibus.

9.

Ut iurantis atque minantis, ita etiam laudantis atque vituperantis verba in versibus praecipue indissolutis inveniuntur, cui artificii nunc proferam exempla.

- ... ἔπεμψεν ὑμῖν. — τοῦτο μὲν γ' ἤδη σαφές. Ach. 154
 ... ἐκ τῶν γάμων. — καλῶς γε ποιῶν ὅστις ἦν. Ach. 1050
 εὐγ' εὐγε, χάλκευ' ἀντὶ τῶν κολλωμένων. Equ. 470
 σοφόν γε τουτὶ καὶ γέροντι πρόσφορον . . . Vesp. 810
 τουτὶ μ' ἀρέσκει. — πρὸς δὲ τούτοις γ', ἦν δίκη . . . Vesp. 77
 ... ῥοφεῖν εἰάν δέη τι. — τοῦτ' αὖ δεξιόν. Vesp. 813
 εὐ γ' ἐκπορίζεις αὐτὰ κἀπιχωρίως. Vesp. 859

- εὖ τοι λέγεις. — καὶ τᾶλλα γ' ὦσιν ἤπιοι. Pac. 934
 μὴ νυν ὄραν δοκῶμεν αὐτόν. — εὖ λέγεις. Pac. 1051
 ... καὶ πείσομαί σοι. — νουν ἄρ' ἔξεις νῆ Δία. Av. 1371
 πάντ' εὖ κ' ἔχοι, καὶ τᾶδε γὰρ λέγεις καλῶς. Lys. 180
 νῆ τὸν Δί' εὖ μέντοι λέγεις. — ναὶ τὸ σιωῶ ... Lys. 1095
 ἄρ' ἀρμόσει μοι; — νῆ Δί' ἀλλ' ἄριστ' ἔχει. Thesm. 260
 ἀνδρεῖά γ' ὦ Πόσειδον. — οἶμαι νῆ Δία. Ran. 491
 (** σὲ δὲ ταῦτ' ἀρέσκει;) — μᾶλλον πλεῖν ἢ μαίνομαι. Ran. 103
 ... ἄττ' ἂν λαλῶσι; — μᾶλλον πλεῖν ἢ μαίνομαι. Ran. 751
 * ὡς ξυνετὸς ἀνὴρ. — νῦν καλῶς ἐπήνεσας. Eccl. 204
 εὖ τοι λέγειν ἔμοιγε φαίνεσθον πάνυ. Plut. 198
 τὴν δᾶδα μὴ μοι πρόσφερ'. — εὖ μέντοι λέγει. Plut. 1052
-
- αἰβοῖ. — τί ἔστιν; — οὐκ ἀρέσκουσίν μ' ὅτι... Ach. 189
 ἢ μὴν κόβαλά γ' ἐστίν, ὡς καὶ σοὶ δοκεῖ. Ran. 104

10.

Videmus sententias, quas in §§ 5—9 tractavimus, in monostichis praecipue indissolutis inesse. Multa iam monosticha protuli; multa vero supersunt afferenda atque nunc quidem de illis nobis res sit, quae continent verba eius, qui aliquid paucis respondeat vel referat.

- ἔλαιον ἡμῖν οἶκ ἔνεστ' ἐν τῷ λύχνῳ. Nub. 56
 ἔλαιον οὐκ ἔνεστιν ἐν τῇ ληκύθῳ. Av. 1589
 ἢ παῖς λέλουται καὶ τὰ τῆς πυγῆς καλά. Pac. 868
 ὑφ' ἄρματ' ἐλθὼν Ζηνὸς ἀστραπηφορεῖ. Pac. 722
 ἀλλ' ἴσθ' ἐπ' αὐτὴν τὴν θύραν ἀφιγμένος. Ran. 436
 = Arist. fr. 162
 φροῦδοι γὰρ ἐχθρὲς εἰσιν ἐξωκισμένοι. Pac. 197

11.

In Thesmophoriazusarum exordio Euripides Mnesilocho se timere narrat ac metuere, ne ab iratis mulieribus interficeretur. Mnesilochus vero tam male personam suam tuetur, ut dicat:

νῆ τὸν Ποσειδῶ καὶ δίκαιά γ' ἂν πάθοις. Thesm. 86

Res eadem est, cum paulo postea exclamet:

μὰ τὸν Δί' οὐ ζηλῶ σε τῆς παιδεύσεως. Thesm. 175

Sed cum huius quidem generis exclamationum nullum praeterea exemplum afferre possim nisi hoc fortasse:

νή τὸν Ποσειδῶ καὶ σὶ γὰρ τοὺς ἐκ Πύλου Equ. 1201,
 multa e contrario exclamationum exempla exstant quae versus unius modum non egrediuntur, formae vero expolitissimae sunt atque et ipsae plerumque irrisionem continent.

<i>εὖ σοι γένοιτο, Τηλέφῳ δ' ἀγὼ φρονῶ.</i>	Ach. 446
<i>ὡς ὄξυ πρὸς τὰς ἰσχάδας κεκράγατε.</i>	Ach. 804
<i>νή τὸν Δί' ἀστείῳ γε τὼ βοσκήματε.</i>	Ach. 811
<i>ἐγὼ δ' ἄλουτος τήμερον γενήσομαι.</i>	Equ. 1061
<i>αὐτὸς τρίβων εἷης ἄν, εἰ κρέμαιό γε.</i>	Nub. 870
<i>Οὔτις μὰ τὸν Δί' οὐ τι χαιρήσων γε σύ.</i>	Vesp. 186
<i>Φερμὸς γὰρ ἀνὴρ οὐδὲν ἦιτον τῆς φακῆς.</i>	Vesp. 918
<i>κλέπτῃς μὲν οὖν οὗτός γε καὶ ξυνωμότης.</i>	Vesp. 953
<i>ὡς ἡδέως φάγοις ἄν ἐξ ὄξους δίκην.</i>	Vesp. 1367
<i>ὅμοιά σου καὶ ταῦτα τοῖς ἄλλοις τρόποις</i>	Vesp. 1432
<i>ὄσπην ἔχει τὴν πρωκτοπεντετηρίδα.</i>	Pac. 876
<i>ὄσον δ' ἔχει τὸν χρυσόν, ὥσπερ Παρθένος.</i>	Av. 670
<i>— ἐγὼ μὲν αὐτὴν κἂν φιλήσαι μοι δοκῶ.</i>	Av. 671
<i>Χίοισιν ἦσθην πανταχοῦ προσκειμένοις.</i>	Av. 880
<i>τουτί τὸ πρᾶγμα φορτίου δεῖται πτερῶν.</i>	Av. 1375
<i>ἦ πού τι λεπτόν ἐστι τοῦρριπτασμένον.</i>	Lys. 28
<i>ὡς δὴ καλὸν τὸ χρῆμ' ἔχεις τῶν τιθίων.</i>	Lys. 83
<i>οἴμ' ὡς κακῶς πέπραγέ μου τὸ τοξικόν.</i>	Lys. 462
<i>νή τὸν Δί' ὡς ὄντος γε μὴ βαδιστικοῦ.</i>	Ran. 128
<i>οἴμοι τάλας ὡς ὠχρίασ' αὐτὴν ἰδών.</i>	Ran. 307
<i>οὕτως ἄν εἶη πρὸς πατρὸς τυμβωρύχος</i>	Ran. 1149
<i>αὕτη ποτ' ἦ Μοῦσ' οὐκ ἐλεσβίαζεν, οὔ.</i>	Ran. 1308
<i>καὶ νή τὸν Ἑρμῆν τοῦτό γ' οὐκ ἐψεύσατο.</i>	Eccl. 445
<i>νή τὸν Ποσειδῶ μαρτύρων ἐναντίον.</i>	Eccl. 451
<i>οἴμοι Προκρούστης τήμερον γενήσομαι.</i>	Eccl. 1021
<i>οἴμοι τάλας ταυτί μ' ἐλάνθανεν πάλαι.</i>	Plut. 169
<i>μελαγχολᾶς ὦνθρωπε νή τὸν οὐρανόν.</i>	Plut. 366
<i>(... νή Δί' εὐδαίμων ἄρ' ἦν)</i>	Plut. 658
<i>ἀνὴρ γέρον ψυχρᾶ θαλάττη λούμενος.</i>	
<i>ὄναιο μέντ' ἄν, εἴ τις ἐκπλύνειέ σε.</i>	Plut. 1062

Praeterea cf. Lys. 205, 206, 919, 1136, 1157, 1158; Thesm. 20; Ran. 276, 1130; Plut. 885.

Vide in omnibus quos attuli trimetris nullam inesse solutionem.

12.

Initium ducat nova haec quaestiuncula ab Equitum versibus 475 ss.

Paphlago. * ἐγὼ μὲν οὖν αὐτίκα μάλ' ἐς βουλὴν ἰὼν Equ. 475

** ὑμῶν ἀπάντων τὰς ξυνωμοσίας ἐρῶ,

** καὶ τὰς ξυνόδους τὰς νυκτερινὰς ἐπὶ τῇ πόλει,

** καὶ πάντ' ἃ Μήδοις καὶ βασιλεῖ ξυνώμνυτε,

καὶ τὰκ Βοιωτῶν ταῦτα συντυρούμενα. 479

Botularius. πῶς οὖν ὁ τυρὸς ἐν Βοιωτοῖς ὄνιος; 480

Neglegentissime compositi sunt trimetri, quos Paphlago in Botularium equitesque iacit; concludit vero orationem versu 479 indissoluto, in quo de Boeotis res est. Excipit hoc botularius atque ipse quoque de Boeotis verba facit versu 480 indissoluto.

In comparationem licet vocare exempla haec:

οὐ τοι μὰ τὴν Διήμητρ' ἔτ' εἰ μὴ σ' ἐκφάγω Equ. 698

* ἐκ τῆσδε τῆς γῆς, οὐδέποτε βιώσομαι.

— εἰ μὲν, 'κφάγης; ἐγὼ δὲ γ' εἰ μὴ σ' ἐκπίω, ...

* ἀπεριμερίμνωσ τὴν θύραν λελάκτισας Nub. 136

καὶ φροντίδ' ἐξημβλωκας ἐξηρημένην.

— ἀλλ' εἶπέ μοι τὸ πρᾶγμα τοῦ ἐξημβλωμένου. 139

οὐκ ἀλλ' ὕπνος μ' ἔχει τις ἐκ Σαβαζίου. Vesp. 9

— * τὸν αὐτὸν ἄρ' ἐμοὶ βουκολεῖς Σαβάσιον.

** εἶθ' ἢ μιὰρὰ φάλαιν' ἔχουσα τρυτάνην Vesp. 39

ἴστη βόειον δημόν. — οἴμοι δείλαιος,

τὸν δῆμον ἡμῶν βούλεται διιστάναι.

** ἴθ' ἀντιβολῶ σ', ἐλέησον αὐτῶν τὴν ὄπα, Pac. 400

ἐπεὶ σε καὶ τιμῶσι μᾶλλον ἢ πρὸ τοῦ.

— κλέπται τὰ νῦν γὰρ εἰσι μᾶλλον ἢ πρὸ τοῦ.

* βούλεσθε τὸ μέγα τοῦτο τοῦκ Λακεδαιμόνος Av. 813

* Σπάρτην ὄνομα καλῶμεν αὐτήν; — Ἡράκλεις·

σπάρτην γὰρ ἂν θείμην ἐγὼ τῆμῃ πόλει.

Praeterea cf. Av. 1460—1462; Thesm. 199—201; Ran. 286 s.; Eccl. 82—84, 85—87, 164—167, 714—717, 830—832, 1008—1010; Plut. 462—464, 909—911, 1060—1062, 1141—1143.

13.

In Equitibus, postquam Cleo prodiit, rixa orta est atque certamen inter eum et botularium, quae scaena tendit usque ad versum 460. Variis metris usi sunt, magnus fuit tumultus, nunc demum Cleo versu 461 ad trimetros iambicos redit.

ταυτὶ μὰ τὴν Δήμητρα μ' οὐκ ἐλάνθανεν. Equ. 461
Fatigatus est itaque verba eius lente decurrunt — nam lente recitanda sunt — atque quies reverti videtur.

Eiusdem generis sunt atque ad idem artificium spectant trimetri indissoluti Nub. 1085, Vesp. 760, Av. 639, Lys. 608,

Plut. 619 *αὐτὴ μὲν ἡμῖν ἠπίτριπτος οἴχεται.*
Nonne respirantis suspirium audire tibi videris?

14.

Iocosa Vesparum scaena ea est, in qua Bdelycleo patri tergi-versanti novam vestem induere studet.

Bdelycleo. ** *οὐκ ἀναβαλεῖ;* Vesp. 1152

Philocleo. — *μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ'.*

Deinde filio irridens verba addit:

ἀλλ' ὄγαθέ,
εἴπερ γ' ἀνάγκη, κρίβανόν μ' ἀμπίσχετε. 1153

Spectantium certe risum hic iocus movit; filius vero non desinit patri instare atque denuo incipit:

Bdelycleo. * *φέρ' ἀλλ' ἐγὼ σε περιβαλῶ. σὺ δ' οὖν ἴθι.* 1154

Pater vestem induit, novum autem nunc iocum parat:

Philocleo. ** *παράθου γε μέντοι καὶ κρεάγραν.* 1155

Obstupefactus filius interrogat:

τιῆ τί δή;

Maiore deinde intervallo pater:

ἴν' ἐξέλης με πρὶν διερρονηκέναι. 1156

Versus 1153 et 1156, qui iocos continent, indissoluti sunt. Apparet vero utriusque ioci vim poetam optime auxisse re metrica. —

Inspiciamus nunc parilia exempla, de quibus non est, cur plura
idnotem.

** ἀλλ' ὦ μέλ' ὀρρωδῶ τὸν ἐραστήν σου. — τίνα; Eccl. 994

** τὸν τῶν γραφέων ἄριστον. — οὗτος δ' ἔστι τίς;
— ὅς τοῖς νεκροῖσι ζωγραφεῖ τὰς ληκύθους.

* ἅπασ' ἀνάγκη 'στ' ἀποθανεῖν; — εὖ ἴσθ' ὅτι. Pac. 373

** ἐς χοιρίδιόν μοί νυν δάνεισον τρεῖς δραχμάς·
δεῖ γὰρ μνηθῆναί με πρὶν τεθνηκέναι.

** ἀναβὰς ἐπὶ τὸν πύργον τὸν ὑψηλὸν ... τί δρω; Ran. 130

* ἀφιεμένην τὴν λαμπάδ' ἐντεῦθεν θεῶ,
κῆπειτ' ἐπειδὴν φῶσιν οἱ θεώμενοι
,εῖναι' τόθ' εἶναι καὶ σὺ σαντὸν ... — ποῖ; — κάτω.

οὐκ ἐξ ἴσου γὰρ ἔστιν ἄγων νῶν. — τί δαί; Ran. 867

** ὅτι ἡ ποίησις οὐχὶ συντέθνηκέ μοι,
τούτῳ δὲ συντέθνηκεν, ὥσθ' ἔξει λέγειν.

* φανλότατα καὶ ῥᾶστ' — εἶπέ δῆ. — καὶ δῆ λέγω Nub. 778

* εἰ πρόσθεν ἔτι μιᾶς ἐνεστώσης δίκης,
πρὶν τὴν ἐμὴν καλεῖσθ' ἀπαγξαίμην τρέχων.

Praeterea cf. Nub. 749—752, 769—772; Vesp. 1258—1262; Ran. 49—51, cuius in exempli versu ultimo alteram solam partem occupat artificium, de quo agimus.

15.

Pisthetaerus in Avium fabula, ut dissociet Neptunum atque
Herculem, haec docet Herculem:

οὗτος ὁ Ποσειδῶν ... Av. 1657

ἀνθέξεται σου τῶν πατρῶων χρημάτων
φάσκων ἀδελφὸς αὐτὸς εἶναι γνήσιος.

Lente atque distincte loquatur necesse est ille, qui aliquid docere
vel explicare studet. Non igitur mirum est versibus eum uti
indissolutis. Quaeramus similia:

ἀλλ' οὐχὶ χοῖρος τὰφροδίτῃ θύεται. Ach. 793

ἢ γλῶττα χωρὶς τέμνεται. — μεμνήμεθα. Pac. 1060

ἀλλ' οὖν σὺ μέμνησ' οὗτος ἀπεκρίνατο. Vesp. 1433

μέμνησο τοῖνον τοῦνομ'. — Ἄρταμουξία. Thesm. 1201

- οὐ τοῦτό φησιν ἀλλὰ ναῦς ἐκάστοτε Equ. 1070
 * αἰτεῖ ταχείας ἀργορολόγους οὔτοσί.
 cf. Ach. *108; Av. 1629; Equ. 177 s.
 ἐγὼ γὰρ οὔτοσὶ Nub. 141
 ἦκω μαθητῆς ἐς τὸ φροντιστήριον.
 ὡς τοῦτ' ἀληθῶς ἀττικὸν τὸ χωρίον. Nub. 209
 ἐνταῦθ' ἔνεστιν. ἦ δέ γ' Εὐβοί', ὡς ὄρας, Nub. 211
 * ἦδὲ παρατέταται μακρὰ πόρρω πάνυ.
 οἱ μὲν καλοῦσι περσίδ' οἱ δὲ καννάκην. Vesp. 1137
 Praeterea cf. Nub. 258 s., Vesp. 817, 1377; Pac. 231, 1019 s.
 1242; *1243, 1244; 1246—1249 (v. 1249 com.); Av. 105, *106
 199; *200; 1236; Lys. 755; Ran. 205 s., 484 s., 848, 113
 1163—1165, 1168, 1176; *1386, 1387, 1388; 1396; 1405, *1406
 Eccl. 35, 334, 336 s.; 528, *529; 539; *781, 782, 783; 984, 985
 1024 s.; Plut. 1189, *1190; Arist. fr. 43, fr. 278 (vv. 1, 3 indiss
 2 com.), fr. 392, 393; Pherecr. fr. 61, fr. 113, 3; Eupolid. fr. 281
 Platon. fr. *150; Stratt. fr. 45; Theopompi fr. 62, 5.¹⁾

Stellulam anteposui numeris versuum tragicorum.

16.

Si qua persona hoc vel illud explicare aut narrare studet
 alteri, verba huic explicationi aut narrationi haec fere praemittit
 „Ego tibi rem explicabo.“ „Nunc verba faciam de ...“ et simili
 Versus, qui talia continent, quia in initio positi sunt, elegantissimo
 poeta conformavit.

- ἐγὼ φράσω σοι. τὴν ἐμὴν κίστην ἰὼν ... Equ. 1211
 καί σοι φράσω τι πράγμα δεινὸν καὶ μέγα, ... Pac. 403
 πῶς δῖς; — σκόπει τὸ ῥῆμ'. ἐγὼ δέ σοι φράσω. Ran. 1155
 ἐρῶ δέ δὴ καὶ τὸν Σόλωνός σοι νόμον. Av. 1660
 ὅμως γε μέντοι σοι δι' αἰνιγμῶν ἐρῶ. Ran. 61
 ἀλλ' ὅμως ἐρῶ. Eccl. 413
 ὡς τὴν πόλιν καὶ τοὺς πολίτας σώσετε.

1) Ach. 106 ὅτι; χαννοπρώκτους τοὺς Ἰάονας λέγει,

** εἰ προσδοκῶσι χρύσιον ἐκ τῶν βαρβάρων.

Elmsleius χρυσὸν proposuit pro χρυσίον. Sic versus indissolutus fit, qualem
 exspectamus fere in explicatione huiusmodi.

* ἐγὼ δὲ δὴ' ἔπη τῶν ἐμῶν ἐρῶ μόνον. Ran. 1410
 παραινέσαι δὲ σφῶν τι βούλομαι σοφόν. Stratt. fr. 45
 φράσαι βούλομαι Plut. 1090; ἐρέσθαι βούλομαι Thesm. 135;
 ὅμως γε μὴν Nub. 631

αὐτὸν καλῶ θύραζε δευρὶ πρὸς τὸ φῶς.

ἀλλ' οὐ σε κρύψω. Plut. 26; ἀκοῦσαι ... ἄξιον ... Equ. 624;
 ἀλλ' ἔστιν ἡμῖν ... νόμος. Av. 1353 s.; νόμος τις ἐνθάδ' ἐστὶ
 κείμενος ... Ran. 761; λόγος ... τις ἔστι ... Eccl. 473; βούλει
 εἰδέναι; ... Nub. 250; βούλει φράσω; ... Ran. 127; βούλεσθ' ...
 ἀκούειν; ... Eupolid. fr. 303. —

Praeterea iussa nonnulla hic afferenda sunt, quibuscum compares quae attuli in huius capituli § 5.

ἄκουε νῦν Πείσανδρος ὡς ἀπόλλυται. Eupol. fr. 182

ἄκουε νῦν καὶ τήνδε τὴν ἐπιστολήν. Cratin. fr. 285

ἄκουε δὴ νυν. — ὡς ἀκούοντος λέγε. Av. 1513

ἄκουε Plut. 649; Eupol. fr. *151; ἄκουσον Equ. *1036; *ἄκουε ...
 καὶ πρόσεχε τὸν νοῦν ... Equ. 1014; Cratin. fr. 284; ἀκούετε
 Vesp. 894; χρῆ λέγειν Av. 1419; ἔασον εἰπεῖν Ran. 1239; λέγε
 Ran. 1124, 1390; φράσον Plut. 749; Cratini fr. 38, 1; *φράσατε
 Eccl. *1125, 1126; μύσιδδε Lys. 94; εἶπατον Av. 107; οὐκ ἐρεῖς;
 ... Av. 67; λέγοιτ' ἂν Ran. 1401.

Ut versus tragicos indicarem, stellulam anteposui numeris versuum vel fragmentorum.

17.

Non raro accidit, ut nuntietur vel narretur absentem aliquem hoc vel illud dixisse atque semper, quo paucioribus dicta illa referuntur, eo elegantioribus versibus comprehenduntur. Iam supra (cf. p. 12) attuli Acharnensium versus 150, 183:

Dixisse dicitur Sitalcorum rex

ὅσον τὸ χρῆμα παρνόπων προσέρχεται. Ach. 150

Exclamasse dicuntur Acharnenses

σπονδὰς φέρεις τῶν ἀμπέλων τετμημένων. Ach. 183.

Nulla in his monostichis inest solutio. Quaeramus similia.

In Acharnensium fabulae exodo nuntius Lamachum clamasse narrat:

- ὃ κλεινὸν ὄμμα νῦν πανύστατόν σ' ἰδὼν Ach. 1184
 λείπω φάος τοῦτ', οὐκέτ' οὐδέν εἰμ' ἐγώ.¹⁾
- In Equitibus botularius narrat:
- Χ ** ἄγε δὴ σκίταλοι καὶ φένακες, ἦν δ' ἐγώ, Equ. 634
 ,βερέσχεθοί τε καὶ κόβαλοι καὶ μόθων
 * ἀγορά τ' ἐν ἧ παῖς ὦν ἐπαιδεύθην ἐγώ,
 νῦν μοι θράσος καὶ γλῶτταν εὐπορον δότε
 φωνήν τ' ἀναιδῆ.
 ... ὅποτ' εἶποι τις ἐν τῆκκλησίᾳ, ... Equ. 1340
 ,ὃ Δῆμ' ἐραστής εἰμι σὸς φιλῶ τέ σε
 καὶ κήδομαί σου καὶ προβουλεύω μόνος'
 ὁ γὰρ θεὸς ... μούχρησεν ... Vesp. 158
 ὅταν τις ἐκφύγη μ' ἀποσκλήν' ἂν τότε.
 ... ἄτερός φησιν κύων Vesp. 840
 κατηγορήσειν, ἦν τις εἰσάγη γραφήν.²⁾
 φήσει γὰρ ἐξολεῖν σε καὶ διαφθερεῖν Vesp. 1229
 καὶ τῆσδε τῆς γῆς ἐξελαῖν. κ. τ. λ.
 * ,ὃ Πηγάσιόν μοι' φησί ,γενναῖον πτερόν, Pac. 76
 ὅπως πετήσει μ' εὐθύ τοῦ Διὸς λαβών.'
 (οἱ Λακωνικοὶ ... ἔλεγον ἂν ταδί.) Pac. 214
 * ναὶ τὸ σιωὴ νῦν ὠττικίων δώσει δίκαν.
 ** ... ἐλέγεται ἂν ὑμεῖς εὐθύς ,ἔξαπατώμεθα Pac. 217
 νῆ τὴν Ἀθηναῖαν, νῆ Δί', οὐχὶ πειστέον.³⁾
 ἦξουσι καὶ θύεις, ἦν ἔχωμεν τὴν Πύλον.'
 * ἴν' ἀποβλέπωμαι καὶ λέγωσί μοι ταδί, Eccl. 726
 ,τὸν τῆς στρατηγοῦ τοῦτον οὐ θαυμάζετε;
 λέξεις ἄρα Aristoph. fr. 3E
 ὥσπερ τὰ παιδί' ,ἔξεχ' ὃ φίλ' ἦλιε.'
 εἶθ' ἦλιος μὲν πείθεται τοῖς παιδίοις Stratt. fr. 46
 ὅταν λέγωσιν ,ἔξεχ' ὃ φίλ' ἦλιε.'

1) ὄμμα· cf. quae ad v. 1184 adnotavi in pg. 28. φάος· ita hac vocis tragici nec non epici utuntur.

2) εἰσαγάγη proposuit Bergkius, laudat hanc coniecturam Meinekii Favent lectioni traditae εἰσάγη exempla, quae in hac paragrapho protuli, ne versum reddat indissolutum.

3) Pac. 218 νῆ τὴν Ἀθηναίαν. μὰ Δί' οὐχὶ πειστέον. Meinekii Lectionem traditam servandam esse puto, quia versum indissolutum praebet.

Sed etiam plures versus huiusmodi in comparationem vocare licet velut Av. 123 ss., Thesm. 403 ss., 483 ss.; Eccl. 821; Pherecrat. fr. 101, Hermippi fr. 1; alibi non totum versum explet dictum quod refertur velut in versibus Nub. 55; Vesp. 1183; Pac. 58; Cratini fr. 252.

Videmus in omnibus fere quae attuli exemplis plane expolitam esse rem metricam, quod tamen multo aliter se habet, ubi pluribus versibus referuntur, quae alius quis dixerit. Exemplo sint Thesm. vv. 414 ss.

* ὦ σκυτοτόμε μου τῆς γυναικὸς τοῦ ποδὸς
τὸ δακτυλίδιον πιέζει τὸ ζυγόν

* ἄθ' ἀπαλὸν ὄν. τοῦτ' οὖν σὺ τῆς μεσημβρίας

** ἔλθὼν χάλασον, ὅπως ἂν εὐρύτερος ἔχη.

18.

Proximum est, cum de dictis nobis res fuerit, ut de proverbiiis atque sententiis agamus usu receptis vel quas recipi ac versari inter homines poetae voluerunt.

- * τοὺς δὲ ξενίζειν οὐδέποτε γ' ἴσχει θύρα. Ach. 127
schol. παροιμία· . . . μέμνηται καὶ Εὐπόλις ἐν Φίλοις (fr. 265).
ἔρδοι τις ἦν ἕκαστος εἰδείη τέχνην. Vesp. 1431
οὐδὲν γὰρ ἐσμεν πλὴν Ποσειδῶν καὶ σκάφη. Lys. 139
οὐ γὰρ μοχλῶν δεῖ μᾶλλον ἢ νοῦ καὶ φρενῶν. Lys. 432
οἶόν γε τοῦστιν αἰ σοφαὶ ξηνουσίαι. Thesm. 21
ἅπαντα τῷ πλουτεῖν γὰρ ἐσθ' ὑπήκοα. Plut. 146
ἀλλ' εἰσὶ τοῦ κέρδους ἅπαντες ἤττονες. Plut. 363
πάλαι ποτ' ἦσαν ἄλκιμοι Μιλήσιοι. Plut. 1002 = 1075
ἐπεὶ ζαπλουτῶν οὐκέθ' ἦδεται φακῆ. Plut. 1004
ἡ γλῶττα τῷ κήρυκι τούτων τέμνεται. Plut. 1110
πατρίς γὰρ ἐστὶ πᾶσ' ἴν' ἂν πράττη τις εὖ. Plut. 1151
οὐ γὰρ δόλου νῦν ἔργον, ἀλλ' ἀπλῶν τρόπων. Plut. 1158
πλούτῳ γὰρ ἐστὶ τοῦτο συμφορώτατον Plut. 1162
ποιεῖν ἀγῶνας μουσικοὺς καὶ γυμνικοὺς.
θάρρει· καλῶς ἔσται γὰρ, ἦν θεὸς θέλη. Plut. 1188
καὶ γὰρ τὸ γῆμαι καὶ τὸ μὴ γῆμαι κακόν. Sosar. (?) fr. v. 5
κρεῖττον σιωπᾶν ἐστὶν ἢ λαλεῖν μάτην. Philon. fr. 17

<i>καὶ γὰρ Προμηθεύς ἐστὶν ἀνθρώποις ὁ νοῦς.</i>	Plat. fr. 136
<i>ἐν τῷ καπήλῳ νοῦς ἐνεῖναι μοι δοκεῖ.</i>	Plat. fr. 174, 4
<i>λύχνων γὰρ ὄσμᾶς οὐ φιλοῦσι δαίμονες.</i>	Plat. fr. 1174, 15
<i>ἡ τρὺξ ἄριστόν ἐστιν εἰς εὐβουλίαν.</i>	Theop. fr. 62, 4
<i>δὶς παῖδες οἱ γέροντες ὀρθῶ τῷ λόγῳ.</i>	Theop. fr. 69
<i>σφόδρ' εὐάγωτόν ἐστιν ἡ πονηρία.</i>	Demetr. fr. 4, 1.

Praeter formam versuum, quos attuli, multitudo quoque memorabilis est sententiarum, quae in Pluti fabula iuveniuntur. Postulavit sane talia huius fabulae argumentum, simul vero respiciendum est aetate proveciorem Aristophanem fuisse cum eam scriberet.

Iam ad finem pervenimus quaestionis meae partis eius, quae fuit de trimetris sermonis gravitatem forma expolitiore augentibus. Multa artificia attuli, sed etsi nonnulla adhuc in comicorum poetarum trimetris exstant de quibus non egi, tamen hic subsistamus. Satis multa collegisse mihi videor, e quibus mira illa subtilitas artis metricae eluceat.

Pars tertia.

De usu trimetrorum qui ad augendam sermonis suavitatem formati sunt indissoluti.

1.

Miramur artem qua Catullus phaselum puris ex iambis composuit. Gratum auribus metrum decurrit atque graphice rapidum phaseli cursum depingit. Aristophanem vero iam novisse hoc artificium docuit nos in huius opusculi praefationis paragrapho secunda Acharnensium versus 203

ἐγὼ δὲ φεύξομαι γε τοὺς Ἀχαρνέας.

Caret versus solutionibus, quia abscedentis, caret spondeis, quia currentis verba continet. De versibus, qui abscedentium verba continent, supra egi (cf. pg. 52 ss.), nunc nobis res sit de versibus

indissolutis, qui meris ex iambis compositi sunt,¹⁾ ut graphice depingant festinationem ac properationem.

Exempla inveni haec:

ἀτὰρ μέτειμί γ' αὐτὸν· ἦν δὲ μὴ θέλη ... Nub. 801

ἄπελθε τουτονὶ λαβῶν. — ἀπέρχομαι, ... Av. 948

ἄπεισ' ἕκαστος. — ἀλλ' ἴωμεν ὡς τάχος. Lys. 1187

ἐγὼ δὲ καὶ σύ γ' ὡς τάχιστα τὸν θεὸν Plut. 620

* ἐγκατακλινοῦντ' ἄγωμεν εἰς Ἀσκληπίου.

λάβεσθέ μου, λάβεσθε τοῦ σκέλους παπαῖ. Ach. 1214

ὁδὶ δὲ καὐτός· ἀλλ' ἄνοιγε τὴν θύραν. Ach. 1189

μαθητιῶ γάρ. ἀλλ' ἄνοιγε τὴν θύραν. Nub. 183

cf. pg. 54.

ἐμοὶ δὲ δᾶδ' ἐνεγκάτω τις ἡμμένην. Nub. 1490

cf. pg. 55.

τί μοι μεταστρέφεσθε; ποῖ βαδίζετε; Lys. 125

ὅσον τὸ χρῆμα παρνόπων προσέρχεται. Ach. 150

cf. pg. 73.

... μέγαν πάνυ Vesp. 16

ἀναρπάσαντα τοῖς ὄνουξιν ἀσπίδα

φέρειν ...

ἔδεισας οὔτος; οὐ ξυναρπάσει μέσην ... Lys. 437.

2.

Progrediamur in taxandis versibus, qui consilio poetico vel graphico elegantissime compositi sunt, atque nunc quidem mihi in animo est dicere de iis, qui blandientium verba continent. Blanditiis atque assentationibus optime aptare trimetros eleganter ac blande defluentes non est, quod pluribus explicem, neque raro evenit, ut Aristophanes trimetris accuratissime perpolitus orationem blandam comprehendat.

πλὴν ἐν μόνον, τουτὶ μόνον τουτὶ μόνον Ach. 477

σκάνδικά μοι δὸς μητρόθεν δεδεγμένος.

1) Egit de trimetris Aristophaneis, qui meris ex iambis constant, Rumpelius in Philol. tomo 28, pg. 601.

ὦ Λάμαχ' ἤρωσ ἀλλὰ συγγνώμην ἔχε, εἰ πτωχὸς ὢν εἶπόν τι κάστωμυλάμην.	Ach. 578
σύγγνωθί μοι· τηλοῦ γὰρ οἰκῶ τῶν ἀγρῶν. ἡμάρτομεν ταῦτ' ἀλλὰ συγγνώμην ἔχε.	Nub. 138 Pac. 668
ὁ νοῦς γὰρ ἡμῶν ἦν τοτ' ἐν τοῖς σκύτεσιν. οἰκτεῖρατ' αὐτὸν ὦ πάτερ, καὶ μὴ διαφθείρητε. ποῦ τὰ παιδιά;	Vesp. 975
* τηγδὶ λαβὼν τὴν ψῆφον ἐπὶ τὸν ὕστερον μύσας παρᾶξον κάπόλυσον ὦ πάτερ.	986
(ἀντιβολῶ . . .) ναὶ πρὸς τῶν κρεῶν, ἀγῶ προθύμως σοι φέρων ἀφικόμην. μὴ νυν λακήσης, λίσσομαί σ' ὠρμίδιον.	Pac. 378 382
πρὸς ταῦτ' ὦ φίλ' Ἑρμῆ ξύλλαβε ἡμῖν προθύμως τῶνδε καὶ ξυνέλκυσον.	416

Praeterea cf. Lys. 69 s., 72; Lys. 930; Thesm. 210; 233 s.;
Ran. 843 s.

3.

(λογίζομαι) Ach. 31

στρυγῶν μὲν ἄστν, τὸν δ' ἐμὸν δῆμον ποθῶν κ.τ.λ. 33

De his Acharnensium versibus, qui rustici hominis desiderium describunt, iam supra nobis res fuit in praefationis paragrapho secunda (v. pg. 11). Auger vero descriptionis amoenitatem res metrica plane expolita.

Quaeramus similia.

ἔάν δὲ νίφη, πρὸς τὸ πῦρ καθήμενος
ὑντος εἶσει. Vesp. 773

καὶ πῦρ γε τουτί· καὶ προσέστηκεν φακῆ
ῥοφεῖν, ἔάν δέη τι. Vesp. 812

βίος . . . οὐκ ἄχαρις ἐς τὴν τριβήν. Av. 156
οὔ πρῶτα μὲν δεῖ ζῆν ἄνευ βαλλαντίου
* νεμόμεθα δ' ἐν κήποις τὰ λευκὰ σήσαμα Av. 159
καὶ μύρτα καὶ μήκωνα καὶ σισύμβρια.

. . . αὐτὴ δ' ἐμαντῆς οὐ κακῶς γνώμης ἔχω, Lys. 1125

τοὺς δ' ἐκ πατρός τε καὶ γεραιτέρων λόγους
πολλοὺς ἀκούσασ' οὐ μεμούσωμαι κακῶς.¹⁾

οἴνου γὰρ εὖροις ἄν τι πρακτικώτερον; Equ. 91

ὄρῳ, ὅταν πίνωσιν ἄνθρωποι τότε

* πλουτιοῦσι, διαπράττουσι, νικῶσιν δίκας,
εὐδαιμονοῦσιν, ὠφελουῦσι τοὺς φίλους.

ὧν τυννουτονὶ Nub. 878

ἔπλαττεν ἔνδον οἰκίας ναῦς τ' ἔγλυφεν,

ἄμαξίδας τε σκυτίνας εἰργάζετο,

** καὶ τῶν σιδίων βατράχους ἐποίει πῶς δοκεῖς.

* ὦ χαῖρε φίλτατ'· οὐ γὰρ ἀκλεῆς τοῦνομα Lys. 853

τὸ σὸν παρ' ἡμῖν ἔστιν οὐδ' ἀνώνυμον.

ἀεὶ γὰρ ἡ γυνή σ' ἔχει διὰ στόμα.

κἂν ὦν ἢ μῆλον λάβῃ, Κινησίᾳ

τουτὶ γένοιτο, φησίν. ... κἂν περὶ ἀνδρῶν γ' ἐμπέσῃ 857,

λόγος τις, εἴρηκ' εὐθέως ἢ σὴ γυνή

** ὅτι, λῆρός ἐστι τᾶλλα πρὸς Κινησίαν.

(** ὡς οὐδεμίαν ἔγωγ' ἔχω βίου χάριν, Lys. 865

ἐξ οὗπερ αὕτη ἔξηλθεν ἐκ τῆς οἰκίας·)

ἀλλ' ἀχθομαι μὲν εἰσιῶν, ἔρημα δὲ

εἶναι δοκεῖ μοι πάντα, τοῖς δὲ σιτίοις

** χάριν οὐδεμίαν οἶδ' ἐσθίων· ἔστνκα γάρ.

poeta versu ultimo, quo ad lasciviam comoediae, eodem etiam
ritem metricam laxiorem redit.

μεθυπεδησάμην Eccl. 544

μιμουμένη σε καὶ κτυποῦσα τοῖν ποδοῖν

καὶ τοὺς λίθους παίουσα τῇ βακτηρίᾳ.

Ultimo denique loco nonnullos Pacis versus perpendat
pace reversa poeta Trygaeum de caelo urbes Graeciae observari
scit, quasi virgines sint periculo liberatae laetaeque garriente

1) Scholiasta Euripidi hos versus tribuit. cf. vero quae W. Passer
e Aristophane defendendo contra invasionem Euripideam. Pars prior, Hi
ergo a. 1897 pg. 18 optime adnotavit.

ἄθρει

Pac. 538

οἶον πρὸς ἀλλήλας λαλοῦσιν αἱ πόλεις
διαλλαγεῖσαι καὶ γελῶσιν ἄσμεναι . . .

Idem Trygaeus, cum in terram advenit, servo res caelestes explicat. Cometas divites stellas esse dicit, quae faces in manibus tenentes caelum percurret:

ἀπὸ δείπνου τινὲς

Pac. 840

τῶν πλουσίων οὔτοι βαδίζουσ' ἀστέρων,
ἵπνους ἔχοντες, ἐν δὲ τοῖς ἵπνοῖσι πῦρ.

Iam ad finem pervenimus huius quaestionis quae fuit de trimetris Aristophaneis exactioris artis atque imprimis quidem de trimetris indissolutis quos nominavi.

Quam eruditae fuerint aures Atheniensium optime docet historia versus

ἐκ κυμάτων γὰρ ἀνῆθις ἀνὲ γαλῆν ὄρω,

quem Hegelochus histrio tam male pronuntiavit; nam et Aristophanes (cf. Ran. 305) et Sannyrio (fr. 8) hunc versum fabulis suis inseruerunt atque alii fortasse comici poetae praeter illos eo usi sunt, ut risum auditorum excitarent. Libenter autem poetas comicorum artificia huiusmodi, quae solis auribus percipi poterant, adhibuisse ex hoc iam exemplo plane apparet neque esse spero, qui neque Athenienses ad omnia quae attuli artificia metrica tam attentae aures advertisse quam ad versum istum ridiculum in modum perditum.

Redeamus, unde tota haec quaestio initium duxit. Rumpelitz v. d. mira diligentia anapaestos, dactylos, tribrachos, qui in Aeschylus, Sophoclis, Euripidis, Aristophanis trimetris insunt, numeravit; comparavit numeros, quos invenit, atque Aristophanem, quod attinet ad trimetrum iambicum, minus diligenter rem metricam curasse

statuit, quia plurimos anapaestos dactylos tribrachos admiserit. Quo vero iure totam hanc comparationem instituit?

Tragicis quidem poetis leges datae sunt, ubi comicis non solum permissae sed iniunctae sunt licentiae. Ut in observatis istis legibus pristinis ac severis tragicorum gloria posita est, ita num laudanda an vituperanda sit comicorum poetarum ars metrica, ex ipsius illius artis licentiis, quomodo eis usi sint, mea quidem opinione iudicandum est. Quid vero porro ex omnibus, quos perpendimus, comicorum trimetris eluxit? Mira arte, immo ingeniose eos rem metricam excoluisse, ut venusta ista nascatur varietas, quae nos quoque iuvat atque delectat. Itaque Rumpelii et eorum, qui illum sequuntur, sententia corrigenda est: non peioris notae ars est, qua Aristophanes trimetrum iambicum composuit, quam celeberrima illa tragicorum poetarum, sed prorsus diversa quidem ab arte illorum, neque tamen minus admiranda. Hanc autem quaestionem suo iure, ut docuisse mihi videor, postulata nec sine fructu, ut spero, institutam nunc quidem ad finem perduxim.

Corrigenda.

- pg. 17 lin. 29 l. *fabulis* pro *fabulas*
pg. 28 lin. 15 l. *λαμπρόν* pro *παμπρόν*
pg. 30 lin. 11 l. *χρησμός* pro *χρηστός*
pg. 50 lin. 34 l. *Βλέπυρος* pro *Βλέπυρός*
pg. 54 lin. 25 l. *expolitioris* pro *expolitiores*.
-

V i t a.

Ricardus Klauer natus sum Offenbachi in oppido Hassiae a. d. XIII Kal. Mart. a. MDCCCLXXXIII patre Georgio, matre Carolina e gente Hadermann, quibus adhuc superstites valde gaudeo. Fidei addictus sum evangelicae. Litterarum elementis in urbis patriae ludo imbutus gymnasium Offenbacense per novem annos frequentavi, quod tunc Schaedelio, postea Hensellio rectoribus floruit. Ibi imprimis Ioannis Faethii † et Guilelmi Heraei philologorum disciplina usus sum.

Vere anni MCMI maturitatis testimonio instructus ad mercaturam me converti, cuius Francofurtiae ad Moenum in argentaria »Deutsche Bank« quae nominatur per tres menses administer fui. Eiusdem autem anni hieme ad studia litterarum me rettuli atque aliam Universitatem Marpurgensem adii, cuius adhuc civis sum.

Docuerunt me viri doctissimi Birt Cohen Diemar Elster Glagau Haller Jenner Jensen Kalbfleisch Maass Natorp Niese von der Ropp Schroeder de Sybel Thiele Thumb Varrentrapp Vogt Wentzel.

In proseminario philologo Marpurgensi per ter sex menses disciplina usus sum Birtii Maassii Wentzelii nec non Georgii Thielii, qui primus animum meum ad Aristophanem direxit. Seminarii philologi per sex menses sodalis, per sex menses senior fui Birtio et Maassio regentibus. Seminario historico per sex menses Niesio rectore, seminario philosophico per idem tempus Natorpio rectore interfui. Exercitationibus philologis benigne me admiserunt Birt Kalbfleisch Thumb.

Quibus viris omnibus gratias nunc habeo maximas semperque habebo, ante omnes vero Theodoro Birt, cui multum debeo, plus quam hoc loco affirmare possum, imprimis vero illud, ut ad hanc materiem tractandam me invitaverit et in tractanda benignissime adiuverit.

